

**De politia Judaica, : tam Civili qua?m Ecclesiastica, iã[m] inde
a? suis primordiis, hoc est, ab Orbe condito, repetita.**

<https://hdl.handle.net/1874/423217>

DE POLITIA

JVDAICA, TAM

Ciuiti quàm Ecclesiastica,
iã inde à suis primordijs, hoc
est, ab Orbe condito, repetita.

Authore Bonauentura Cornelio
Bertramo.

GENEVÆ,
Apud Eustathium Vignon.

M. D. LXXIII.

DE POLITIA

REPUBLICAE

REPUBLICAE

REPUBLICAE

REPUBLICAE

REPUBLICAE

REPUBLICAE

REPUBLICAE

REPUBLICAE

REPUBLICAE

THEODORO BEZÆ
Viro Clarissimo, & Geneuēsis Ecclesiæ
pastori doctorique fidelissimo,

Bonauentura Cornelius Bertramus Sal.

Tertius & decimus agitur annus, Vir
Clarissime, quum Franciscus Rhoal-
dus Iurisconsultus Legum Roma-
narum totiusque Antiquitatis con-
sultissimus, Cadurei meã in discutiẽ
da Iudaica Politia, eiusq; duplici Iurisdictione opẽ-
rã efflagitauit. Tũ verò ta pauca in eo argumẽto sup-
petebant, vt ad excusationes veniẽdum fuerit. Præ-
texebam videlicet me iam per sex annos quibus
Tholose Iuri operam dedissem, Sacrarum literarũ
atque Hebraicarũ ex quibus huius quæstionis ex-
plicatio pẽderet, studia potius abiicisse quàm inter-
misisse: mihi que videri tantam tamque insolentem
illius argumenti magnitudinem & difficultatem, vt
eam viris in Theologia & exterarũ Gentium histo-
ria exercitatis relinquendã existimarem. Quod &
ille iam tum ita agnoscebat, vt facile meas illas ex-
cusationes acciperet. Itaque dum vterq; nostrũ ex-
pectamus quoad aliquis exoriretur qui hæc pertra-
a.ij.

Etaret, ecce Sigonius vir doctissimus & historia Ro-
 mane iuxta ac Græce peritissimus peculiarem eius
 argumēti disputationem pollicetur. Sed quū nihil dū
 ille proferreret, nullusque existeret qui eiusmodi rē
 tētare, rursum tu, cum turba de nostrarū Ecclesiarū
 disciplina qua cum hac questione omnino coheret,
 à nonnullis excitarētur, onus quod ego valentiorum
 humeris reservabam, in meipsum quantumvis imbe-
 cillū reiecasti. Hoc ergo tuis auspiciis ita aggressus
 sum, ut tuo consilio tuāque opera assidue uterer: non
 solum diuinū institutū opus primum meditarer, sed &
 ubi iam ad summū perduxissem, adeo ut mihi profu-
 teri necesse sit, qua in hūc libellum congesta sum, nō
 modo tuo iudicio cōprobata fuisse, sed & à te aucta
 atq; cumulata: imò ita expolita & adornata omnia,
 ut iam ferè nihil in eo quod meū sit, agnosca, sed tua
 omnia esse palā prædicem: nec tā hic libellus in tuo
 nomine apparere, quam tuus dici debeat. Hac vero
 occasione hoc ipso die mihi oblata nostrōq; Cornelio,
 meo ex tua nepte filio & illi gratulari & mihi gau-
 dere nunquam intermittam, qua ego utriusq; nostrū
 nomine, eam quam tibi debemus obseruantiam re-
 statutam relinquerem. Quicquid igitur, Vir Clarissi-
 me, nostra est opella & laboris in hoc libello, quod
 cum tua industria, tuoq; iudicio coniunctum & tem-
 peratum est, ita tibi dicatum volumus, ut nobis no-
 strisq; in reliquum tempus, mutuum quoddam pi-
 gnus sit & perpetuum monumentum illius amoris
 & benevolentia qua nos inter nos amamus. Vale.
 pridie Cal. Martias. CIO IO LXXIIII.

DE POLITIA Iudaica, tam Ciuili quàm Ecclesiastica, iã inde à suis primordiis, hoc est, ab Orbe condito, repetita.

CAPVT I.

De prima origine Iudaicæ politix cum Ecclesiastica tum Ciuilis.

ECVM omnium bonarum, siue sint scriptæ, siue nõ scriptæ, duplex est scopus. Aut enim hominis erga Deum pietatem respiciunt, aut hominum inter se officia describunt. Hinc duplex nascitur politix genus, quarum vnã quæ ad pietatem refertur, diuinã: alteram quæ hominum inter se officia continet, humanã, meritò vocemus. Nos tamen ex communi loquendi more illam quidem Ecclesiasticã, istã verò Ciuilẽ appellabimus. Cæterum vnã cum homine

a. iij.

condito leges illas cœpisse fatendum est, animo videlicet illius ad imaginē Opificis ipsius conditi, insculptas. Quum enim neq; intelligentiæ lux vllis tenebris obscurata esset, neque voluntatem vlla *ἀρνησία* inualisset, imò quædam admirabilis esset hominis cum ipso Deo conuenientia, efficitur hominem hoc fuisse ipso creationis beneficio adeptum, vt & quod Opifici deberet, & quod hominis cuiusuis in alterum officium esset, sua sponte perspiceret, & quò illum intellectus deduceret, eò quoque tota voluntas ferretur. Iam tum tamen opus fuisse præterea externa diuinæ voluntatis declaratione ex eo apparet, quòd Dominus, etiam ante peccatum, Legem de arboris illius vsu interdicto, adhibita quoque grauissimam minimèque vana comminatione fanciuit: quæ Lex nimirum eius quam homo Deo debebat obseruantiam testimonium externum esset. nec aliam tum Legem latam fuisse legimus. Postea verò inuectis in hominis mentem tenebris, & penitus auersa à Deo hominis voluntate, manserunt tamen in homine *συνηγορίας & συνείδησις*: quarum illa est quoddam *κοινὴν ἐνοσίαν* veluti penu, ab ista verò cogitationes hominem

Rom. 2.15 (vt inquit Apostolus) excusantes vel accusantes, regi oportuit. Sed illa vsque adeò
de-

deprauata est, vt ista lux olim limpidissima, partim sit in densissimas tenebras conuersa, partim vbi etiam aliquid perspicere sibi videtur quo discrimen inter fas & nefas, inter honestum & turpe constituit, nunquã nos tamen ad veram vsque Dei vel nostri ipsius notitiam deducat: nec in alium vsu, Apostolo teste, sint in nobis illius relictæ quædam reliquie, quã vt simus ἀναπολόγητοι. Itaque cōscientiam quoque, vtpote quæ ab illo cæco duce regatur, aberrare in plurimis necesse est: vt illam affectuum ἀταξίαν planè nostris nunquam viribus perdomitã prætermittam. Dubium ergo non est quin æternus ille λόγος φιλόανδρωτος iam tum partim arcano sui Spiritus afflatu, partim etiam externis alloquutionibus, quarum exempla Moses non pauca suppeditat, homines quomodo intus & foris coli vellet, & quæ alij alijs officia deberent, perspicuè docuerit. Quas Leges qui primi à Deo acceperunt, suis etiam nepotibus veluti per manus tradebant. Harum rerum testimonia nobis subministrat vetus mundi historia vsque ad Legem in Sinai monte & alijs deserti regionibus perlatam: sicuti nobis est à Mose diuinissimè ex ipsius Dei mandato perscripta. Vetustissima verò huiusmodi Legum duo præsertim monumenta

Rom. 1. 29

Heb. 11.4

Gen. 8. 20,
&c.

nobis ante Diluuium traduntur, nempe sacrificandi mos, & animalium mundorum & immundorum discrimen: quod vtrunque ad Ecclesiasticam externam politiam spectat. Quum enim Abel fide sacrificasse ab Apostolo dicatur, necesse est Dei verbum expressum præiuisse: quum vera fides non aliò feratur. Discrimen autem animalium mundorum & immundorum, id est, quæ mactare fas aut nefas esset, non aliunde quàm ex ipsius Dei voce intelligi potuit: & quum Noachi sacrificium hac obseruata Lege factum, Deo dicatur placuisse, rursus efficitur præiuisse illius mandatum, quum nulla vnquam ἐδελοῦθρησκεία Deo placuerit. Sed agè hæc omnia pluribus, & quidem initio ab Ecclesiastica politia factò, explicemus.

CAP.

C A P V T I I.

*Politia Ecclesiastica Patrum ab or-
be condito.*

Politiam Ecclesiasticam Patrum primùm de personis, postea de loco, deinde de tẽpore, quartò de rebus, quintò de ritibus, tũ circa personas, tum circa res, agendum est.

Atque quod ad personas attinet, in genere primùm sunt considerandæ, ita vt totum Ecclesiæ corpus dispiciamus: deinde & speciatim, ita vt illius corporis partes distinguamus.

Quod igitur ad totum Ecclesiæ corpus spectat, ex ipso Dei verbo constat Adamũ Gen. 3. 14. & Heuam à Deo abalienatos, & postea illi conciliatos, ab ipso Deo in Ecclesiæ cœtũ lectos fuisse. Ita enim post lapsum senserunt ex Dei increpatione se primam naturæ lucem & iustitiam amisisse, vt rursus ex Dei promissione intellexerint se ab eo in suos recipi, & vitam sibi reddi.

Corporis istius partes duæ fuerunt: vna eius quæ moderando & docendo cœtui præfuit, altera eius quæ monenti & docenti parere debuit. Nam in ea increpatione Gen. 3. 16. qua Dominus Adamum & Heuam per- 1. Cor. 14. strinxit, Adamum ipsum gubernandæ reli- 34. 1. Tim. 2. 11

quæ Ecclesiæ præficit, vel ipsam Heuam alloquens.

Adami seu præfecti Ecclesiæ moderandæ duplex fuisse videtur officium: vnum Prophetiæ, alterum Sacerdotij.

Gen. 2. 23 Adamus igitur pro iure suo, quod etiam ipsi Dominus confirmauit & auxit, sapius iterauit & exposuit vxori increpationem & promissionem sibi factam, item & liberis suis, eosque genuinum Dei cultum docuit: atque ita prophetam egit, vt & fuit.

Sacerdotio functum fuisse dubium non est, tum in recipiendis atque offerendis sacrificiis, tum etiam in declarandis, hoc est, in declarando suo reliquorumque hominum reatu & pœna, quæ ita designarentur ipsis sacrificiis, vt etiam illis adumbraretur præcipuum illud sacrificium Seminis venturi.

Quidam ex prisca Hebræorum interpretibus nõ ineptè prorsus cõficiunt ex eo quod quarti Gen. 3, & 4. vers. dicitur Cainû & Habelê adduxisse (ita enim propriè sonat verbum Hebræum) sua sacrificia, sacrificia ea ad patrem Adamum adducta, vt ille ea Domino offerret, ad eum videlicet locum quem ei rei destinauerat ex Dei præscripto Adamus.

Locum enim certum fuisse dubium non est

est (cùm omnia ordine fieri iam tum oportuerit) ad quem ad Sacra peragēda conueniretur, & ad quem sacrificia ipsa vel adferrentur vel adducerentur: vbi etiam coràm Deo suum aduersus suos animum testatus fuerit. Ibi videlicet Cainus liquidò & certò intellexit se suumque sacrificium Deo non probari, contrà fratrem eiusque sacrificium Deo gratissimum.

Inde qui Dei oraculum sciscitabantur, ad certum aliquem locum conueniebant, vt confirmatur ex Gen. 25. 22. vbi vel ipse Deus introducitur ipsi Rebeccæ respondens, vel certè eius socer Abrahamus, tum tēporis Ecclesię Dei sacerdos & propheta.

Quia ergo in eo loco luculentiorẽ sui præsentiam Deus exhibebat, quum inde fugaretur Cainus, fugatus dicitur "וַיִּמְלֹךְ אֱלֹהִים" Gen. 4. 14, & 16.

Ad eum locum erectum fuisse altare verisimile est, cui victimæ imponerentur.

Quod ad tempus attinet, iam inde ab orbe condito præstitutus fuisse videtur dies Septimus seu Sabbathi frequentandis cœtibus sacræque quieti: vt colligi potest ex eo quod de eiusmodi quiete disertè pronuntiat Moses ante Legem datam ad montem Sinai, Exod. 16. 5, 26, & 27. Adde quod eiusmodi dies, eiusque ratio & vsus no-

tissimus fuit priscis ipsis patribus.

Præterea quod Moses dicit Genes. 2. 3. Dominum benedixisse diei septimo, cumque sanctificasse, eò spectat ut significet Deum non solum magnificasse & singulari laude extulisse diem septimum, verumetiã ad specialem cultum elegisse, separasse & dedicasse.

Quod ad res spectat, Patrum sacrificia fuerunt alia Expiatoria, alia Eucharistica.

Sacrificia Expiatoria ante Legẽ ad montẽ Sinai datã, sola fuerunt Holocausta. Eucharistica fuerunt quadruplicia, Primitiã, Decimã, Prosperitates & Vota.

Expiatorium illud vnicum sacrificium, videlicet holocaustum, Patribus vsitatum fuisse apparet ex Gen. 8. 20. & 22. 2, 3, 7, & 13. Exod. 10. 25. & 18. 12. & 20. 24. & 24. 25. tunc enim nihil dum præscriperat Deus de Holocaustis eorumque ritibus.

Ex Eucharisticis vsitatas fuisse Primitias constat ex Gen. 4. 4. Decimas ex Genes. 14. 20. & 28. 22. Prosperitates ex Gen. 31. 54. & Exod. 20. 24. & 24. 5. tunc enim necdum præscripta erat lex de sacrificiis Prosperitatum, quæ extat in Leuitico, & Exod. 18. 12. ex interpretatione Aben-Hezræ. Vota ex Gen. 28. 20, & 31. 13.

Personarum ritus vel fuerunt earum ad-
huc

huc viuentium, vel iam mortuarum.

Ritus qui circa personas viuentes obseruatus est, primus & præcipuus est puritas seu sanctificatio, non solum interior, sed & exterior.

Exteriorem arguit illud Gen. 35. 2. quod quidē postea sub Lege effecit ¹⁷². Deinde distinctio illa totius generis humani quæ extitit tempore Enossi in filios Dei & in filios hominum: idque probat illa postea subsequuta Dei irritatio aduersus suam Ecclesiam, eo quod suorum filij commixti filiabus hominum, hoc est profanorum qui ex Caini posteris erant, eorum perditis moribus & vitiis se contaminassent, & ex illis sobolem sustulissent ad audacissima quæque facinora proiectissimam.

Disertissimè verò puritatē hanc & sanctitatem arguit Excommunicatio, vnus etiam ex illis ritibus qui circa personas obseruati sunt.

Excommunicatio duplex iam tum fuisse videtur: Excommunicatio simplex, & Anathema.

Excommunicationis simplicis formula extare videtur Genes. 17. 14, Et excindetur anima illa ex populis suis. quod idem esse videtur atque si diceretur, Eiuscemodi homo amplius nō censebitur in populo Dei.

Populi enim nomine intelligitur aggregatio plurium hominum qui iisdem legibus diuinis & humanis reguntur.

Praxis istius excommunicationis extitit in Caino. Gen. 4. 14, & 16.

Chanochus septimus homo ab Adamo, cum Caini posteros in peius ruere videret, & Dei filios seu populum in dies magis ac magis ab antiqua puritate desciscere, Anathema illud solenne suæ ætatis hominibus proposuit, quod extat Iudæ vers. 14, & 15. Illa verò verba solenne Anathema præ se tulisse arguit quod scribit Paulus 1. Corin. 16. 22. Anathema Maran-athá. Nam duæ illæ voces Marán athá. i. Dominus noster venit, videntur omnino petita ex illa prophetia, & postea ex illius formulæ verbis Excommunicatio ipsa ex Hebræorum more appellata. Quòd verò Dominus noster, nō autem nudè & absque pronomine, Dominus, sicut apud Iudam κύριος, scribitur, fit ex idiotismo linguæ Aramicæ, qui accedit ad idiotismum linguæ Hebraicæ. Aramæi enim, præsertim Syri, pro κύριος dicunt מָרְן. i. Dominus noster, vbi Hebræi dicunt אֲדֹנָי. i. Domini mei, abundante utrobique pronomine tam Græcis quàm Latinis.

Quinetiam ex Rabbiniis quidam interpretantur summum genus excommunicationis

tionis quod illi vocant מָוֶת vel מָוֶת , quasi sit מָוֶת דְּוָי . i. Dominus ipse venit. Quod si hæc interpretatio valeat, alia quam vulgò afferunt, Ibi mors, allusio quædam erit post genuinam illam compositionem inuenta, vt quamplurima huiuscemodi extat apud Iureconsultos. Est enim hæc excommunicatio adiudicatio quædam ad mortem æternam, & iustum Dei iudicium. Atque huc videtur spectare quod Ioannes dicit 1. Ioã. 5. 16 de peccato ad mortem. Vide & infrà, vbi agetur de Ecclesiastica Iudæorum politia ad montem Sinai præscripta.

Ritus qui circa mortuos obseruatus est, fuit sepeliendi atque humandi cura, & sepulchri sanctitas & religio.

Humandi præceptum aliquo modo adumbratur verbis illis Dei ad Adamum, Gen. 3. 19, Quoad ad terrâ reuertaris : nam ex ea sumptus es. Quia puluis(es) tu, etiam ad puluerem reuertêris.

Pura humandi cura & sepulchri ius atque sanctitas extat Gen. 23.

Rituum qui circa res obseruati sunt, ille vnus extat quo distinguuntur animantia in munda & immunda, de quo Gen. 7. 2, & 8. & 8. 20.

Delectus ille animantium mundorum, sacrificia duntaxat spectasse videtur.

Alia quædam præterea ab istis in Ecclesiastica hac Patrum politia cõtigerunt, quæ operæpretium videtur percurrere antequam ad Ciuilem Patrum politiam descendamus.

Gen. 5. 4,
&c.

Prætermittendum enim nullo modo videtur, quòd Moses tam diligenter persequitur genealogiam Adami, per Sethum & certos quosdam ab eius posteris selectos. Illud verò eò spectare omnino videtur, ut sciamus quàm bene & fœliciter suam Ecclesiam Deus continuerit, & regendam curauerit.

2. Pet. 2. 5.
1. Pet. 3. 19,
& 4. 6.

Cùm ergo iam per ætatem non liceret Adamo Ecclesiæ regendæ attendere, præfectus illi est Sethus. Setho eadem de causa successit Enosus, Enosso Kanan, Kanan Mahalæel, Mahalæeli Ieredus, Ieredo Chanochus, Chanocho Methuschelachus, Methuschelacho Lamechus, Lamecho Noachus, qui & dicitur Præco iustitiæ, & Præco ipsius Christi.

Cùm verò ille per longissimum tempus furdis cecinisset, præsertim per illos centum viginti annos quibus arcam construxit, tandem mandata accipit à Deo, ut in arcam ipse ingrediatur vnâ cum sua familia & variis animantium speciebus: ut ibi in tuto sit, interea dum reliqua quæ extabât, extremo exitio

exitio deuoueret penitúsq; deleret.

Noachus ex arca egressus ad pristinos ritus diuini cultus redit, eosque apud suos omnes nondum dispersos exercuit per centum & decem annos: in quod tempus incidit dispersio posterorum Noachi.

Facta illa dispersione verisimile omnino est vnumquenque in sua familia Principem seu Regulum, & Sacerdotem fuisse, atque inde has dignitates ad Primogenitos gentis seu familiae peruenisse: ita vt primariae familiae primogenitus eas semper obtineret, aliarum vero familiarum primogeniti tum ad Rempublicam administrandam, tum ad Sacra peragenda adhiberentur.

Primogenitos solitos adhiberi ad Sacrificia apparet non solum ex Hebraeorum commentariis, sed & ex eo quod in Lege Dominus profitetur se Leuitas ad suum cultum assumere & sibi dicare, tanquam *αὐτῶν* Primogenitorum reliquorum ex Israelitis. Hoc enim non tantum ad Israelitarum primogenitos ab Angelo Exterminatore in Aegypto praetermissos referendum est, verumetiam ita intelligendum videtur, quasi Dominus significaret non solum ex Lege quam tunc dictabat, vel certe refricabat, primogenitos suos esse, suisque Sacris faciendis praeficiendos, sed iam dudum

In Exod.
19. 22. &
24. 5. vbi
Onkelos
Iuuenes di
fertè expo
nit Primo
genitos. A
bê-Hezr.
Num. 16. 1

hoc in suo populo & cuiusque eius familia
vfitatum fuisse.

Noachus ita suos instituit, vt cultum di-
uinum sibi à Maioribus traditum, & à Deo
confirmatum addito nouo quodam Iridis
Sacramento, eos docuerit: sed non omnes
eum purum retinuerunt. Chaldæi enim ad-
mixta suorum Regum idolomania cum in-
dignissimè corruerunt: fœdius verò ipsi
Chanani, qui ad idolomaniam, Magiã &
perditissimos quosque mores adiunxerunt.
Certè vsq; ad Abrahami tempora nõ so-
lùm in Ægypto perseueravit aliquis Dei ti-
mor, (vbi tamen mox deprauatam fuisse
veram sapientiam, ac religionem fœdissi-
mis superstitionibus contaminatam ex o-
mnibus historiis constat) sed & in Pale-
stina: imò & in media Chanania ad Salem
erat Melchisedechus Dei altissimi Sacer-
dos idem & ipse Rex. Addam etiam tem-
pore Mosis illuxisse alibi quàm in posteris
Iacobi verè religionis aliqua vestigia, nimi-
rũ in Pethor vrbe sita siue ad Euphratè in
Mesopotamia, vt nonnulli volunt, siue a-
pud Madianitas. Ibi commoratus dicitur
Bilhã Prophetiæ dono illustris, sed qui
cũ lucro pellectus Prophetiam in perni-
ciam populi Dei conuertere conatus esset,
& eius rei gratia Deum sæpius tentasset,
pessi-

Gen. 12. 17

Gen. 20. 3,
& 14. 18
Num. 22. 5,
&c.

peſſimūque conſilium tandem Moabitibus ſuggeſſiſſet, meritò à Moſe Diuinus dicitur, & malitiæ ſuæ meritas pœnas dedit.

Dum Chaldæi ſuorum Regum idolomanias ad genuinum Dei cultum adiungunt, Dominus miſertus Abrahami eum ex mediis illis idololatriis euocat, eumque patrem Seminis promiſſi fore pronuntiat, & cum eo fœdus ſolenne percutit. Gen. 12, & c

Abrahamus ubi terram Chenáan ſibi deſignatam & deſtinatam ingreſſus fuiſſet, & tutò ad genuinum Dei cultum redire poſſet, eum ita aggreditur, vt ipſe domi Sacerdos familiæ ſuæ eſſet, & pro diuerſis ſuæ peregrinationis manſionibus varia illius Diuini cultus, quem frequentabat, Sacraria ſeu altaria erexerit, apud quæ Dei nomen inuocauerit. i. (ſi quis velit) vniuerſum Dei cultum celebrauerit, qui nomine orationis & inuocationis nominis Dei venit, vt & adorationis, Gen. 22. 5.

Quum verò Abrahamus ad Quercetum ſeu Roboretum Mamre cõſediſſet, ibi Sacrarium & altare quoddam ordinariis familiæ ſuæ cœtibus deſtinauit.

Abrahamum ſacrificariſſe apparet ex Gen. 15. 9. & 22. 2, 7, 9, & 13.

Abrahamum docuiſſe apparet ex Gen. 18. 19. atque adeò prophetam fuiſſe ex Ge-

nes.20.7.

Quinimo Abrahamus hoc honore à Deo affectus est, vt nouas & maximè disertas ab eo promissiones audierit, tum de se suisq; æternùm in Dei populum retinendis, tum de Messia eius semine, futurâque Dei benedictione in eius gratiam & nomen, earumque solemne & disertum sigillum & Sacramentum, nimirum Circuncisionem, acceperit.

Abrahami omnes filios non ita verisimile est patris educationem & institutionem contempnisse, quin aliquam paternæ religionis obseruationem vsurpauerint: sed de illa apud Ismaelem & Ceturæ filios nõ ita constat, atque de Isaaci in ea perseverantia.

Gen. 28.24
Gen. 27.26
Gen. 28.1

Isaacus igitur, sicut & pater Abrahamus, Sacerdos familiæ suæ fuit, Sacrisque operatus est ipse, atque suos docuit.

Vterque ex Isaaci filiis videtur in patris religione perseverasse, sed Esavus non ita purè.

Gen. 35.2

At Iacobus ita genuinum Dei cultum in sua familia restituit, vt suos omnia idolorumque insignia quæ ex Mesopotamia asportauerant, abiicere iusserit. Ergo & domi Sacerdos suus fuit, sacrificauitque saltè Prosperitates, suosque docuit: atque varia pro variis suis habitationibus altaria erexit.

Gen. 31.54
& 46.1
Gen. 35.2

CAP.

C A P V T I I I.

Politia civilis Patrum ab orbe condito.

Civilis politia qua Patres vsi sunt, duplex tempus considerandum est. Prius est quod praecessit aetatem Nimrodi: posterius est quod illam subsequutum est.

Civilis politia administratio ante Nimrodum, penes eos fuit, penes quos erat & Ecclesiastica. Nam veteribus ordinarium & quasi perpetuum fuit, ut qui Reges essent, iidem etiam Sacerdotio fungerentur. Hinc efficitur istam priorem politiam Monarchicam fuisse.

Politia quae Nimrodi aetate inualuit, duplex fuit administratio, Priuata & Publica.

Priuata fuit penes Patresfamilias & eorum Primogenitos. Siquidem cum ex historiis Sacris, tum ex profanis constat veteres illos patresfamilias in liberos & seruos vitae necisque potestatem habuisse, ita ut illos castigare etiam seuerius pro rei merito potuerint: Imò & in reliquos qui censentur familiae eorum, qualis erat vxor & nurus. Ergo patresfamilias domi sua suosque ad iustitiae regulam componebant, & de criminibus intra familiam vel aduersus fami-

liam admisis cognoscebant, pœnâsque stantabant & exequendas curabant.

Publica duplex fuit: Monarchica seu Regia, & Democratica.

Vtraque suos Seniores seu Senatores habuit, qui in Monarchica seu Regia politia aliquando Regis serui vocantur, vt Genes. 20.8: & 40.2: & 41.10, 37, & 38: & 45.16: & 50.7: aliquando etiam Seniores seu Senatores, vt Genes. 50.7. In Democratica semper dicuntur Seniores, vt Ios. 9.11.

Commune fuit vtrique politia cognoscere de rebus publicis, item & de contractibus inter diuersas familias initis, & de delictis atque criminibus extra familiam admisis. Ita tamen vt res leuiore per Regem & Senatores confici potuerint: grauiore autem ita per Regem & Senatores constituerentur, vt omnino ad populum referrentur, vt apparet ex Genes. 23. & 34. & Ios. 9.11. Adde etiam Genes. 29.22. Nam nuptiarum ritus publici iuris fuisse videtur, vt & sepulchri. vtrunque enim sanctum & religiosum est.

Quibus legibus & à quo institutis hæc politia administrata fuerunt, non planè constat, si illas exceperis quæ extant initio capituli noni Genesios. Sed verisimile videtur primos Patres ex verbi Dei interpretatione

Genes. 25,
&c.

tione atque ex ipsis communibus notionibus & præfenti necessitate civiles leges statuisse (inter quas pono Nuptiarum ritus, Leuirationis ius, & Adulterij pœnam) quæ postea à quibusdam eorum posteris auctæ & suis locis ac temporibus accommodatæ fuerunt, ab aliis corruptæ & omnino peruersæ.

Inde factum est vt quum Abrahamus & Isaacus pro se & suis fœdus iniissent cum indigenis Chananæis, familiæ suæ præfuerint, & ei ex suis Legibus ius dixerint, non ex impurissimis Chananæorum institutis.

Iacobus maiorum suorum fœdere comprehensus eodem illo iure in media Chananæa usus est: item & eius filij, vt constat ex leuirationis iure & adulterij pœna, quæ Iehuda eius filius in sua familia locum habere voluit.

Atque hæc Patrum politia in Chenáan siue priuata siue publica, Monarchica seu Regia fuisse videtur.

CAPVT IIII.

Hebræorum politia Ecclesiastica in AEGYPTO, & in deserto vsque ad Legem latam in Sinai.

Si Iacobus eiusque posteris ex Chenáan concessissent in AEGYPTUM, incertum est politiane eadem vsi ibi fuerint tum civili

tum Ecclesiastica, qua vfi fuerant in Chenaan. Aliquos certè auitæ religionis ritus retinuisse verifimile est. Circumcisionem enim obseruarunt, precésque suas ad Deū dirigere edocti sunt ab ipfo Iacobo. Dominus profectò populum suum ex Ægypto educturus, suūque genuinum cultum plenius instauraturus, primū Israelitas reuocat ad illos religionis ritus qui apud eorum maiores inualuerant: eoque pertinet quod Mosi Dominus ipse præscripsit desertum montis Sinai ad Sacra illic sibi præsentanda, quod & Moses ipse sapius Pharaoni repetiit. Eodem etiam spectat, quod colligitur ex Exodi 18. 7, 12, & 15. & 33. 7. (quibus locis possis adiungere cap. 16. 19, & 34.) nimirum fuisse vel tabernaculum ipsius Mosi, tanquam castrorum Prætorium, vel certè quoddā aliud, primū in castris, deinde deportatum extra castra, quod ante alterius illius solennis cōstructionem vocaretur Tabernaculū conuentionis: primū quòd eò Dominus cum Mose conuenturus erat: deinde quòd reliquus populus & ad Sacra & ad ius, atque adeò ad consilium ineundum eò cōflueret. Aharon ergo Exod. 16. 9. videtur populum admonere vt eò ad Domini præsentiam se sistat: item & Moses iubens Aharonem phialam implere

implere collecta manna, eamque reponere
ibi ante testimonium.

Videtur & eò deductus Iethro, vt ibi il- Exo. 18. 7,
8, 9, 10, 11,
& 12.
la omnia prodigiã audiret, quæ Deus in
gratiam populi sui ediderat, ibique Domi-
num laudaret & verum Deum agnosceret,
illique holocausta & sacrificia (.i. pacifica
vt interpretatur Aben-Hezra) offerret.
Videtur & eò confluisse ad Iethronem i-
pse Aharon & Seniores Israel, vt conuiu-
rètur coram Domino, quod & disertè ex-
primitur.

Videtur etiam ibidem sedisse pro tribu-
nali ipse Moses, vt ius diceret. vnde subiicit
populum eò ad se venire sciscitatum ipsum
Dominum.

Ex superioribus satis apparet Ecclesiam
cogi solitam ad eum locum de quo supra,
vt Deum coleret, & sciscitaretur: illiq; sa-
cra faceret, sacrificiaque offerret, nõ solùm
holocausta, sed & pacifica.

Populum ad illud tabernaculum etiam
ex suo cuiusque tentorio adorasse, constat
ex Exod. 33. 10.

Mosem initio. i. ante consecratum Aha-
ronem apud populum sacerdotio functũ,
certum est, suosque ad eam rem admini-
stros habuisse, nõ solùm Iosua, sed & cer- Exo. 19. 22,
& 24. 4, 5,
6, 7, & 8.

Exod. 7.1.
& 15.20
Num. 11.2

quos arbitrantur Hebræi fuisse primogenitos: Imò & sacerdotes quosdam fuisse in populo præter Mosè ex illo fortasse primogenitorum ordine. Quin etiam Mosè de Dei voluntate respondit, prophetâque fuit Aharon præterea & Maria.

CAPUT V.

Hebræorum politia civilis in AEGYPTO, & usque ad Legem latam in monte Sinai,

HEbræos politiam civilem aliquam habuisse in Aegypto apparet ex eo quod Mosè in Aegyptum profecturus mandata habet à Domino, ut Seniores ipsos adeat: sicut & eos interpretatur Aben-Ezra Exod. 4.29. ubi definit **זקנים** Seniores quos aggregarunt Mosè & Aharon, eos qui in consilium adhibiti fuerant in ætate & ætate. i. anterioribus seculis.

In illo Seniorum cœtu fuerunt quidam **שופרים** Præfecti (Gallicè *Prevoists*) ex ipsis Hebræorum popularibus,

שופרים seu Præfecti istiusmodi, videntur fuisse rerum iudicandarū peritiores & consultiores reliquis Senioribus, & earundem iudicatarum exequutores: ita ut essent maximæ authoritatis apud ipsum populū, unde & Pharaonis publicani & exactores iis
vfi

vti sint dirigendis Israelitarum operibus.

De numero horum Seniorum & Præfectorum non ita cōstat; sed si coniectura valere potest, videntur Septuaginta fuisse. Num. 11. 16
&c. quasi Septuagenarius Seniorum numerus quem Deus in Lege fanciuit, non tam ab eo tum institutus quàm continuatus fuerit: sicut & alia quàm plurima apud Patres vilitata Deus ad montem Sinai potius confirmauit quàm innouauit. Septuagenarij autem istius numeri origo petita videtur ab eo quòd tam disertè & tam crebrò in Sacris literis repetitur Septuaginta animas ingressas fuisse in Ægyptum: ita vt & illas tam accuratè enumerari existimem, quòd cum ab istis tanquam stirpibus omnes familiæ per singulas tribus postea propagatæ sint, meritò ab vnaquaque earum familia vnus aliquis in hunc numerum cooptaretur ad Rempublicam Iudaicam administrandam: vt aliquo modo apparet ex commentario Aben-Hezræ quem paulò antè citauimus. Atq; quòd Dominus Exod. 24. i. iubet Septuaginta ex Senioribus Israelis ad se vnà cum Mose accedere, neque exprimit quomodo Moses eos eligit, videatur de re nota agere: quòd & ex eo satis arguitur, quòd illi Septuaginta vers. 11, eiusdem capituli noto quodam nomine & proprio

appellantur ^{בְּנֵי יִשְׂרָאֵל} Magnates seu Optimates filiorum Israel. Ita enim omnes interpretes Hebræi exponūt vocem illam ^{אֲצִילֵי} per ^{בְּרִילֵי}. Huc denique eodem profusus modo accommodari potest quòd Dominus Septuagenarium hunc numerū planè confirmaturus his verbis utitur Num. II. 16. *Aggrega mihi Septuaginta viros ex Senioribus Israel, quos nosti quòd ipsi (sint videlicet, vel fuerint iamdudum) Seniores populi & Præfecti eius: quasi ad hoc Seniorum & Iudicum munus euehat eos qui aliquando eo functi fuerant.*

Politiam hanc multum fuisse imminutā tyrannide posteriorum Pharaonum verisimile est: vnde Iudiciorum saltem publicorum administratio adempta illis fuerit.

Atque illa prior Hebræorum politia in Ægypto Aristocratica fuisse videtur, vel certè mixta ex Aristocratica & Democratica. Posterior Tyrannica fuit regum Ægypti aduersus eos. Priuatam autem alteram in Ægypto continuatam verisimile est.

Cum Hebræi ex Ægypto excessissent, videntur Seniores quibus tyrānis Pharaonum, iudiciorum publicorum cognitionē ademerat, ita vt illis ampliùs non nisi priuatim, imò & clam, de rebus quibusdam deliberare liceret, castrensibus atque adeò domesticis

domesticis rebus impediti à iudiciis absti-
nuisse.

Ius igitur à Mose dicebatur, rerumque
summa præscribatur, quæ postea per Se-
niores & Præfectos populo significabatur.

Atque intermedii istius temporis poli-
tia instar Regiæ fuit, sed sub Domino: cum
Moses nihil nisi ex ore Domini respõderet.

Hic verò iam Ciuilem politiam Eccle-
siasticæ præponimus, quòd recens rerum cõ-
memoratarum tractatio id postularret.

C A P V T V I.

*Ciuilis politia apud montem Sinai vsque ad
ingressum in terram Chanaan.*

Vum ergo causarum & iudi-
ciorum multitudine Moses ob-
rueretur, sequutus Iethronis
consilium, quod populo etiam
probauit, delegit ex populo quosdam Chi-
liarchos. i. qui præessent mille familiis, Cen-
turiones qui centum, Quinquagenarios qui
quingenta, Decuriones qui decem, &
de earum causis minoribus & leuioribus
cognoscerent.

Plures fuisse Chiliadas in eadem tribu
constat ex Iud. 6. 15: & Mich. 5. 1: & 1. Para-
lip. 12. 20.

Eos Moses appellat passim in suis libris,
c. iij.

Capita patrum, Capita tribuum, Principes, Capita milium, & Vocatos cœtus.

In illis præcipui fuerunt tredecim summi principes tredecim tribuum. Vnde & illa nomina aliquando vel hi soli habent.

Inde etiam factum est vt hi aliquando soli ad cognitionem aliquam delegarentur. Num. 31.28, & 34.17. & Ios. 22.14.

His Iudiciibus Moses adiunxit suos Præfectos, vel certè eos ex eorum numero designauit, vt videtur innuere institutio Septuaginta Seniorum.

Num. 11.
16, &c.

Cum verò nec sic quidem maioribus & difficilioribus causis dirimendis Moses sufficeret, Dominum exorat vt adiutores habeat. Dominus igitur Mosi præcipit vt Septuaginta viros deligat ex his Senioribus Israel quos Seniores populi esse nouisset eiusque præfectos, eosque ad Tabernaculi ostium deducat, vt illis Mosis spiritum comunicet. Hoc exequitur Moses. Ergo Senatus istiusmodi vt constitit ex Senioribus & Præfectis magis probatis (quippe qui videntur illi fuisse qui iam hoc munus obierant in Ægypto (vt supra coniecimus) & ad Mosis prouinciam leuandam comparatis, videtur de grauioribus iudiciis cognouisse & de Reipubl. summa ita statuisse, vt haberet etiam suos Præfectos, imò & summū caput

caput ipsum Moſem.

Horum numerum præciſum faciūt quidam Septuaginta duorum, quaſi ſeni deſcripti fuiſſent ex duodecim tribubus : ex quibus tamen Moſes duos reliquerit in caſtris, quòd Dominus ſeptuaginta duntaxat adduci iuſſiſſet. Alij faciunt Septuaginta vnus: fortaffe quòd Iudicum numerus impar eſſe debeat. Atque huic numero vulgò Hebræi ſubſcribunt, qui ſuum Synedrion vocant de nomine Septuaginta vnus. Hi verò numeri ſatis commodè hoc modo conciliari poſſunt. Cùm enim Dominus diſcretè Septuaginta ad ſe aggregari iubeat, veriſimile eſt primùm Septuaginta duntaxat fuiſſe : quibus Moſes ad cœtum moderandum additus Septuageſimum primum eſſe fecerit, ſummus verò Sacerdos de iure reſponſurus, Septuageſimum ſecundum.

Numerus Septuaginta duorum etiam ex Numerorum 26. ſic initus dici poteſt, vt primùm ſubductis ex numero familiarum iis quæ à primis patribus denominantur, & in earum locum ſubſtitutis familiis quæ ab illis præcipuis ſtirpibus deductæ ſunt : vt verbi gratia, expuncto Galaaditarum nomine, & in eorum locum ſubſtitutis Iezritis & Chelkitis, reliquas ſupputemus numero quinquaginta nouem: quibus addit

c. iij.

dicantur tredecim summi Principes 13 tribuum.

59

13

 72

Gen. 46.8,
&c.

Et quia cēsus ille 26, Num. actus est post lectos istos iudices, & maximas clades in populo editas, si alterū numerum nēpe Septuagenariū amplectamur, recurrendū erit ad Genes. 46. quo loco melius numerus ille cōstabit. Sic igitur inde numerus hic Septuagenarius iniri potest, vt loco Iacobi & duodecim filiorū eius assumātur tredecim summi Principes tredecim tribuū, deinde ex vnaquaq; nepotū ipsius Iacobi illic denominatorum familia aliquis vnus desumptus dicatur. In locum Dinæ filix Iacobi, & Saræ filix Aser, substituti dici possunt aliqui ex posteris aliorum capitum: vel certè per se caput fecisse duarum familiarum quæ sint ab ipsarum maritis denominatæ. sicut filiabus Tsalphachad accidisse oportet: vtpote quæ in paternam hæreditatem deficientibus fratribus successerint. Porro ad supplendum numerum horum capitum, his qui moriebantur absque posteris, verisimile est substitutos semper fuisse aliquos ex proximis.

Num. 27.1
&c.

Ergo, vt ad rem redeamus, de causis leuioribus

uioribus cognoscebant primùm Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarij & Decuriones vnà cum suis Præfectis, quisque in sua Chiliade, Centuria, Quinquagenaria & Decuria: deinde siquid grauioris negotij suboriretur, res tota ad Septuaginta eorùmque Præfectos referebatur.

Hi vt plurimùm præfente Mose de rebus decernebant. Imò & ipse Moses aliquando solus de rebus grauissimis ex Dei responsis statuebat.

Peculiares isti Senatorum cœtus, cùm Chiliarchorum, Centurionum, Quinquagenariorum, & Decurionum vnà cum suis Præfectis, tum ipsorum Septuaginta Seniorum, propriè הַזֵּנִים vocatur, id est, Cœtus statis horis & locis aggregari solitus: atque etiam הַזֵּנִים. i. Seniores: imò & שֹׁפְטֵי הַזֵּנִים Iudices. Hic ergo duplicem הַזֵּנִים seu הַזֵּנִים & שֹׁפְטֵי הַזֵּנִים constituimus Septuaginta & vnus videlicet, deinde & Chiliarchorum Centurionum, Quinquagenariorum, & Decurionum. Atque sic Aben-Hezrá Num. 16. 25. putat ipsos Septuaginta nomine Seniorum intelligi: item & nomine בְּלֵ הַזֵּנִים. i. Vniuersi cœtus, Num. 27. 21. quod disertius exprimit R. Schelomoh. Sic certè nomen הַזֵּנִים. i. Cœtus de Septuaginta & vno Senioribus vel de Chiliarchis, Centurionibus,

&c. accipiendum videtur Num. 15. 24, &c. ut locum illum concilies cum Leuit. 4. 13. Et certè sacrificiorum diuersitas diuersam peccati speciẽ arguit. Vide & infra ad cap. 8. vbi historiam expeditionis aduersus Beniamitas susceptę tractabimus. Chiliarchos, Centuriones, &c. de illis nominibus appellatos esse constat ex Num. 25. 7, & 35. 12, &c. ac Iosue 20. 4, &c. & aliis locis. Vniuersalis autem ciuium cœtus. i. illi omnes qui ingrediebãtur קהל יחוד. i. agmen Ichouæ, hoc est, omnes illi qui ita iure populi Israelitici donati fuerant, vt in populo Dei censeri possent, simul aggregati vocabãtur קהל. i. agmẽ, aut etiã כול עדת ישראל. i. vniuersus cœtus Israel, aliquãdo etiam simpliciter עדת. i. cœtus: aliquando & כול עדת. i. vniuersus cœtus.

Deut. 23. 3,
& aliás.

Exo. 12. 6,
& 3, & aliás.

Exo. 12. 19,
& aliás.
Leu. 24.
14, & aliás.

1. Chron.
23. 29, & 49,
& 29. 1
1. Reg. 8. 5
& 2. Chro.
3. 3, & 7.
Chro. 13. 4

Cæterum quemadmodum isti Senatorum cœtus vel seorsim aggregati, vel etiã simul, sed absentibus populi Israelitici omnibus ciuibus, populum ipsum semper representabant, ita & vocantur aliquando קהל. i. agmen, & כול קהל ישראל. i. vniuersum agmen Israelis, itẽ & כול עדת ישראל. i. vniuersus cœtus Israel, imò & כול העם Vniuersus populus. Vide infra sub finem capituli II.

Hæc autem politia eodem modo temperata videtur, quo dicitur Lacedæmonum illa perfectissima, ita vt Moses Regiam quodam-

quodāmodo potestatem habuerit, sub Dei tamen veri tunc & vnici Israclitarum Regis, auspiciis. Septuaginta verò, Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarii, & Decuriones Aristocraticam: Ciues autem qui לָקָהּ. i. agmen conficiebant, Democraticam.

Leges ex quarum præscripto ius dicebatur Iudeis, fulissimè à Mose describuntur.

Eas si quis digerere velit, commodissimè præstare illud poterit, si sequatur decem summa ipsa præcepta, quæ reliquarū legum fontem vocare possis.

C A P V T V I I.

Politia Ecclesiastica apud montem Sinai, vsque ad ingressum in terram Chenaan.

Politia Ecclesiastica quæ ad montem Sinai ab ipso Deo tradita est, habet Leuitas ipsos in genere, & in illis Sacerdotes primum, deinde & reliquos Leuitas.

In sacerdotibus erat Summus quidam.

Erant & Secundarij: omnes videlicet alij à summo Sacerdote.

In secundariis duo maximè fuerunt illustres. Vnus erat totius ordinis Leuitici, atque adeò Principum cuiusque familiæ Leuiticæ caput quoddam, qui in Leuitarum præcipuorum (quales erāt Caathitæ) præ-

uinciam intentus erat. Erat & huius Legatus qui in inferiorum Leuitarum prouinciâ & diligentiam inquirebat.

Summi sacerdotis erat sentel in anno Adytum Sanctuarij ingredi, respondere de Dei voluntate indutum ipso Ephod. Atq; eiuscemodi fuit Aharon.

Num. 7. 32
& 4. 26

Capitis & ducis Leuitarum erat inspicere & inquirere in Leuitarum diligētiam in obeundis muneribus, sed præsertim Sacerdotum reliquorum & Caathitarum, curare oleum Luminarium, suffitum aromaticum, Mincham iugem, & oleum vnctionis. Atque eiuscemodi fuit Eleazar viuente Aharone. Legati illius erat inspicere & inquirere in munus Gersonitarum & Meraritarum. Eiuscemodi verò fuit Ithamar.

Num. 4. 28
& 33

Atque duo isti inter alios secundarios magis illustres ex hoc etiam eorum insigni munere, ita ad Ædis sacræ curationem cum Summo ipso sacerdote coniunguntur, vt vnà cum eo Duces Ædis sacræ dicantur. Vide quæ infrà cap. 15. notabimus, ad Iosifæ tempora, item & cap. 18. sub initium.

Commune omnibus sacerdotibus officium erat docere, precari, & offerre ac proinde sanctuarij vasa adornare & instruere.

Docendi munus vel nudam verbi Dei explicationem spectabat, vel coniunctam
etiam

etiam cum Iurisdictione.

Iurisdictionis vel nudas reprehensiones, vel eas coniunctas cum Legis Sanctione.

Legis Sanctio triplex ex Legis ipsius interpretatione à veteribus Rabbinis derivata est, longè ante Legem Patribus probata, & postea ab Apostolis rata habita.

Prima est אָפְרָתָא Aversatio, Amolitio & Amandatio, quando videlicet Sacerdotes aliquem immundum tanquam abominandum aliquid & detestandum auersabantur, amoliebantur & amandabant ab hominum contubernio, atque adeò ab ipsius Tabernaculi aditu, ad tempus à Lege præscriptum. Quinetiam inde aliquis vltro ex hac Aversatione & Amolitione exulare debuit, ubi se immundum nossent, toto illo tempore quod à Lege præscribebatur.

Huiuscemodi autem erant omnes immundi ex Legis præscripto quoquo modo immundi, & ad quodcunque tempus, vel etiam lepra illa de qua in Lege, infecti.

Secunda est אָפְרָתָא Deuotio extremo cuiusdam exitio, Excommunicatio, quando videlicet aliquis excindi dicebatur ex populo suo, & in eo amplius non censi (vt iam supra exposuimus) ex maiore aliquo delicto, atque hoc puto esse ἀποτυγάριον fieri.

Tertia est אָפְרָתָא vel אָפְרָתָא Adiudicatio

ad mortem Æternam, Anathema, quando videlicet aliquis antea excommunicatus non resipiscebatur, vel etiam sese aduersus admonitiones obfirmabat, vt manifestè de eius salute desperaretur, vt & iam supra attigimus.

Primæ illi speciei respondet quod in Ecclesiis nostris vocamus prohibitionem seu suspensionem à Sacramentis: secundæ Excommunicatio publicè facta: tertiæ Anathema, cuius vt non ita semper nota est nobis ratio, vsus est etiam rarissimus. Huic postremo Anathemati deuotus est ab vniuersa Ecclesia Imperator ille Romanus, Iulianus Apostata: ita vt postea preces non pro eo, sed aduersus eum conciperentur. atque hinc fit vt huic Anathematis generi deuotus videatur à Paulo Alexander ille faber ærarius: item & illi qui Galatarum Ecclesiam interturbabant.

2. Tim. 4.

14

Gal. 5. 12

1. Cor. 5. 3

1. Tim. 2.

20

Mediæ speciei exemplum extat in Corinthio illo incesto: item & in Hymenæo & Phileto: item & in Imperatore Romano, Theodosio.

Primæ tribuo quod scribit Paulus 1. Corinth. 5. 9. item & 2. Thes. 3. 6. & quod vulgò in Canonibus Ecclesiasticis veteris Ecclesiæ dicitur ἀφορισμός.

Leuitarum erat stante Tabernaculo videre

dere nequis impurus aut etiam alio quouis modo indignus, in illud ingrederetur. Sacerdotibus adesse ad eos iuandos in aqua lignisque asportandis ad Tabernaculum, & in decimis recipiendis.

Vbi deportandum erat Tabernaculum, quæ esset

Gerfonitarum prouincia, & onus, itē &

Caathitarum, item &

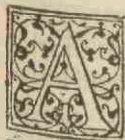
Meraritarum, fusissimè describitur Nu

mer. 3. 25, & c. item & 4. 4, & c.

Leges verò ex quarum præscripto hæc omnia gerebantur & administrabantur, ex tant sparsæ per libros Mosis ad Decem itidem præcepta reuocandæ.

CAPVT VIII.

Politia civilis sub Iosua.

T que hîc aggredimur Ciuilem Hebræorum politiam seorsim pertractare, eodē contextu Ecclesiasticam postea subiunctori. Et certe tempore quo Iosue bella aduersus Chananæos gessit, durasse videtur ordo ille qui à Mose obseruatus fuerat.

Iosue igitur ita Mosis prouinciam obiit, Ios. 1. 10, & c. vt per Præfectos præciperet populo curarent viatici quantum sufficeret ad Iordanem intra tres dies traiciendum: deinde Rube-

nitas, Gaditas, medióſque Menafſitas ad of-
 ficium præſtandum fratribus (.i. reliquis
 aliis tribubus) quale Moſi promiferant.
 Poſtea designauit ſpeculatores ituros Ie-
 richuntem, præſcripſit ſacerdotibus & re-
 liquo populo quid ad Iordanem faciendú
 eſſet, populum circuncídit, Sacerdotibus
 populóque ex Dei mandato præſcripſit
 quomodo Iericho expugnáda eſſet. Ea ex-
 pugmata ſpeculatores miſit aduerſus Hai,
 ex clade accepta, ſorte (Deo monente) de-
 prehendit quis in interdicto fuiſſet præua-
 ricatus, eum ad peccati agnitionem inter-
 poſito Dei nomine adduxit, Hai expugna-
 uit, Deo altare ædificandum ad montem
 Hebal, ibíque holocauſta & pacifica offe-
 renda curauit, & Lege publicè lecta coram
 omnibus, benedictiones & maledictiones
 pronuntiandas.

Quin etiam cum Gabaonitæ in Iſraeli-
 tarum caſtra veniſſent, dicuntur cum Iofua
 inconſulto Domino fœdus iniſſe, & eo au-
 thore ſummi principes cœtus, tredecim
 videlicet, fœderis iuſurandum con-
 cepiſſe, ex cuius iurifiurandi religione eos
 à populi furore ipſe Iofua liberauit, totiúſ-
 que cœtus, atq; adedò altaris ſacri eos lixas
 & calones conſtituit. Ex quo intelligitur
 cœtum illum ex præcipuis ſenioribus com-
 poſitum.

positum nomine totius populi agere potuisse.

Iosua denique ex Mosis præscripto terram dispertitus est.

C A P V T I X.

Ciuilis politia Hebræorum iam missorum in possessionem terræ Chenáan, usque ad exilium Babylonicum: & primum quidem sub Iudicibus.

Certum est Hebræos iam missos in possessionem terræ Chenáan, non solum ea obseruasse quorum usum vnà cum præceptis à Mose acceperant: sed & ea etiam quorum præcepta duntaxat habuerant, usum verò nullum propter deserti incommoditatem, ad praxim reuocasse.

Præcepta quæ ad eam politiam spectare videntur, continentur Deut. 16. vers. 18, 19, & 20. & totis cap. 17. 18. & 19. atque aliquot locis Exodi & Numerorum atque ad eò ipsius Leuitici.

Ciuilem ergo suam politiam ita exege-
runt ad capita illa, vt vnaquæque ciuitas
suos haberet Seniores seu Senatuum suum
cōstantem ex Chiliarchis, Centurionibus,
Quinquagenariis, Decurionibus & Præ-
fectis.

Quot fuerint in vnaquaque ciuitate Seniores non planè constat, nisi coniectura hæc valere debeat: tot fuisse, quot erant in quaque ciuitate Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarij & Decuriones.

Iosephus lib. 4. Antiq. Iud. cap. 6, septenarium numerum horum Iudicum præscribit, quòd fortasse sui temporis rationem habuerit.

Talmudistæ quidã vt inferiora iudicia in pecuniaria & capitalia diuidunt, pecuniariis tres iudices præficiunt, capitalibus viginti tres. Sed & de his infra fusiùs agemus.

Iosephus ibidem, septenario illi Iudicium numerò duos *ὀμπεράς*. i. Præfectos quales definiuimus, Leuitas adscribit.

Et certè ex his quæ à Dauide & Iosaphato gesta sunt in restituendis iudiciis, verisimile est Præfectos iudicibus assedisse Leuitas, sed de numero non ita constat, nisi ex illis Talmudistarum traditionibus dixerimus, videri fuisse tres Leuitas, qui primum ita de causis pecuniariis cognoscerent, vel certè duos Leuitas cum aliquo vno ex loci seu vrbs Senioribus, qui inter alios emineret, ita vt *σεβαστος* seu Prætor diceretur: atque hi postea adiuncti viginti Senioribus de causis capitalibus statuerent.

Certè ex 4. capite libri Ruth versu 2. videntur

dētur plures Seniores fuisse quàm septem, cum dicatur Boaz assumpsisse decem ex Senioribus vr̄bis Bethlechem qui de causa redemptionis & leuirationis cognoscerēt.

Prorsus est extra controuersiam iudices municipales cuiusque ciuitatis, vt vocantur Seniores, fuisse Chiliarchos, Centuriones, Quinquagenarios & Decuriones, tot quot esse poterant in quaque ciuitate, ita vt ex illis etiam Leuitæ quidam in Præfectos assumerentur, si modò in ea aliquot erant Leuitæ: sin minus ex proxima vr̄be Leuitis assignata aduocabantur.

In qualibet tribu suum fuisse summum & præcipuum ducem satis constat, qui in sua ciuitate etiam ex Chiliarchis esset.

Summus præterea fuit in toto, & ex toto populo Senatus, qui constabat ex septuaginta & vno Senioribus ita lectis vt ratio temporis ferre potuit. Nam ante secessionem decem tribuum verisimile est lectos fuisse ex familiis illis Septuaginta illorum qui in Ægyptum ex Chenáan descenderāt, & ex his quæ in earum locum substitutæ fuerant, vt suo loco diximus.

Quinetiam vt res postulauit omnium tribuum patresfamiliás ad solennes conuentus coierunt.

Ergo vt ad Iosua tempora redeamus vid. ij.

detur optimè Iosua ex Legis Mosaicæ præscripto constituisse iudicia ex his quæ scribuntur Ios. 23. 2. & 24. 1. Ibi enim ubi de solennibus conuentibus agitur, primùm omnes tribus Israelitarum seu omnes Israelitæ, hoc est patrefamiliâs omnes omnium tribuum, qui vel ciuitatis iure donati fuerant, vel ciues etiam erant, ponuntur: deinde Seniores, hoc est Septuaginta: postea capita Israelis, hoc est tredecim tribuum summi tredecim duces. Postremò Iudices & Præfecti, hoc est cuiuslibet ciuitatis Iudices ordinarij, qui ex Chiliarchis, Centurionibus, Quinquagenariis, Decurionibus & Præfectis cuiuslibet ciuitatis constabant.

Post mortem Iosua videtur durasse ciuilibus ista politia, præsertim quo tempore Seniores illi superstites fuerunt, qui opera Dei in ipso deserto viderant, ex quorum numero fuisse videtur Phinees, cuius ætate gestum est bellum aduersus Beniamitas.

Ergo eius tempore dicuntur ita conuenisse omnes Israelitarum tribus ad Mitspa, vt ciues præcipui à suis Chiliarchis, Centurionibus, &c. priùs admoniti & aggregati ad חַיִּי. i. agmen seu vniuersalem ciuium cœtum, bellum Beniamitis inferendum cõcluserint, illudque terminarint: atque solenni iureiurando promiserint se
Benja-

Benjamitis filias non elocaturos.

Illi iidem omnes ciues de restituenda tribu Benjamitica agunt.

At למלחמה . i. Chiliarchi omnes, Centuriones, Quinquagenarij, Decuriones & Præfecti, bellum aduersus Iabesitas decernunt, & in eam expeditionem mittunt, 12000. milites. Seniores autem. i. altera למלחמה , nimirum Septuaginta & vnus, inito bello illo, cōsiliū dant de rapiendis virginibus Siloitarum.

Cœtu autem illo significari illos Septuaginta & vnū Seniores apparet ex eo quòd subiiciunt se pacaturos Siloitas, si quando apud se de illo raptu Siloità Benjamitas appellent.

Igitur totius illius historiæ, quod attinet ad hoc nostrum institutum, ea videtur series fuisse: Leuita suæ cōcubinæ frustra duodecim ad omnes duodecim tribuum fines & regiones seu vrbes mittit. Cuiusque vrbis Seniores seu Iudices hoc est Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarij & Decuriones, consilium super hac re ad suos ciues referunt. Ex composito vniuersale concilium indicitur ad Mitspa, ad quod omnes tribus Israel quæ ibi vocantur anguli populi. i. Satrapia & Tribus, &c. exceptis Iabesitis, se sistunt. Ad sunt ergo Israelitarum satrapia quæ tribus aliàs dicuntur, ad למלחמה . i. d. iij.

agmen seu concionem vniuersalem populi Dei ad 400000. In concione illa generali rem narrat Leuita. Re audita populus decernit legationē ad omnes familias seu pagos Benjamarum, vt sceleris authores dedant. Benjamitæ se potiùs ad bellum cōparant. Israelitæ iusiurandum concipiunt de non elocādis filiabus apud Benjamas, futurūque bellum ita disponunt, vt forte Chiliarchum vnum ex decem milibus feligant, centum ex mille, & decem ex centum qui rei frumentariæ curam habeant. Consilium à Deo petunt apud Siloh quæ tribus prima pugnatura esset. Respondet Dominus tribum Iehuda hoc præstituram. Bello finito populus rursus cōuenit apud Dominum. Pœnitet eum iurisiurandi. Lustrato exercitu nullus ex Iabesitis Benjamitico bello interfuisse deprehenditur.

— ^לי. i. Cætus, hoc est Chiliarchi, Centuriones, &c. aduersus Iabesitas bellum decernit, & aduersus eos 12000, virorū mittit. Redeunt illi victores, adducuntq; puellas virgines ex Iabesitis 400. Sed cum hæ non sufficerent Beniamitis, populum adhuc magis pœnitet dissipatæ illius tribus. Eodem ipso tempore Septuaginta & vnus decernunt Siloiticarum virginum raptum. Verisimile enim nō est Chiliarchos, Centuriones,

turiones, &c. Siloitarum hoc decretum paf-
fos fuisse, si adfuissent.

Sub finem illius historiæ subiungitur hæc
ita euenisse quòd nullus esset ⁷⁷⁰ i. rex què
reuererentur Israelitæ, & ad quem confu-
gerent, vel priuatim vel publicè læsi. Regis
autem nomine intelligi videtur Gubernator
& dux quilibet, qualis fuerat Moses;
qualis etiam fuerat Iosua, quales denique
fuerunt Iudices, qui postea excitati sunt.
Atque eo sensu sumitur Deuter. 33. 5. Vult
ergo Scriptura indicare non fuisse vllum a-
liquem ducem illis temporibus qui He-
bræis omnibus imperaret, eosque in ordi-
nem cogeret, & moneret officij, sicut Mo-
ses & Iosua fecerant; quemque Hebræi o-
mnes audirent, & cui parerent: denique qui
omnes tribus in officio contineret, ita vt
vim publicè illatam vindicaret, scortatio-
nesque & idololatrias puniret. Vnde factū
esset vt potiùs quæque tribus, imò & vrbes
quæque, quin etiam priuati quique vbique
multa patrarent dictu horrenda, quæ pu-
blicè non vindicarentur.

Conciderat nimirum maxima ex parte
facies illa elegantissima Sanctæ Reipubli-
cæ, quæ emicuerat temporibus Mosis &
Iosua: ita tamen vt non prorsus extincta
esset. Remanserunt enim in vnaquaque ci-

uitate sui Iudices & Seniores, nimirum Chiliarchi, Centuriones, &c. vt apparet ex Iud. 9.6. vbi fit mentio *כָּל־בְּעָלֵי שָׂבָם וְכָל־בְּיֹתָם* omnium dominorum (Gallice *Seigneurs*) Sichem & totius familiae Millo, hoc est, principum ciuitatis qui eam regerant, & vniuersi cœtus ciuium (ita enim interpretor *בְּיֹתָם*) Sicheuitarum : & ex capite 10. vers. 18. vbi dicitur vniuersus populus. i. omnes ciues & capita familiarum ipsius Ghilhád vnà & Principes Ghilhád, quisque proximo suo, &c. Capite 11.8. illi iidem principes dicuntur Seniores Ghilhád. Sicut & cap.8.14. iidem videntur dici Principes & Seniores Succóth. Atque hæc melius etiam constant ex Ruth 4.

Principes istiusmodi seu Seniores ita populo blâdiebantur, vt multa officij sui præmitterent: quod satis apparet ex tota historia Iudicum, ex qua constat Dominum ita populi idololatriis offensum fuisse, vt populum sæpius admonuerit per Prophetas, deinde etiam correxerit per Chananæos.

Dum Chananæi Hebræis dominarentur, videntur duntaxat rerum summam & summum quod vocant imperium, in Hebræos habuisse. ita vt Chananæi imperio summo seu potius tyrannico, & tributis essent contenti: politiam verò reliquam Hebræis

bræis relinquerent, tanquã municipale ius.

Cùm Chananaeorum tyrannide opprimerentur Hebræi, dicuntur ad Dominum clamasse qui illis Iudices excitauerit.

Iudices istiusmodi quasi miraculo quodam à Deo ipso legebantur & excitabantur, vt populum in pristinam suam libertatem assererent, & quasi dictatores quidam Hebræorum essent, ita perpetui, vt præcipuè de conseruanda populi libertate cognoscerent & decernerent, eique quæ gerenda essent, præscriberent, vt Iudicandi verbum interpretari videtur Iosephus Antiq. Iud. 13, 2. & 3. Vide & infra cap. 13. ad tēpora Ionathæ Maccabæi.

Tempore igitur belli, autoritate valebant maximè, ita vt post dimissos milites priuati viuerent, vt apparet ex bello aduersus Iephtam ab Ephraimitis gesto: quod eum finitū esset, nusquam legimus Iepthã sibi ius ordinarium attribuisse in reliquum populū: quanuis ille tale aliquod ius sibi stipulari à suis popularibus visus fuisset. Imò etiam Gedeon cùm populum liberasset, oblatam sibi potestatem Regiam repudiavit, & prædam ex populi manibus recepit. Quod autē de Achimelech narratur, prorsus tyrānicum fuit, neque communi Israelitarum consensu comprobatum.

Nonnunquam tamen etiam de politicis rebus consulebantur, quarum videlicet decisio difficilis esset. Vnde populus dicitur accurrisse ad Deboraham iudicij ergo. Hinc fit vt iudices dici potuerint per Antonomasiam, quod de grauioribus & difficilioribus rebus iudicarent, & de rerum summa decernerent, tanquam summi & supremi magistratus, quique summum illud imperium quod Chananæi vsurpassent, sibi assererent: saltem cum ipsis Septuaginta, quorum cœtum & actiones dirigebant.

In illis Iudicibus præsertim posterioribus quamplurima semper desiderata sunt, ita vt res paulatim in peius ruerent. Satis enim se suum fecisse officium putabant, si populum in pristinam libertatem assererent, de Iudiciis parum solliciti fuerunt.

1. Sam. 7. 15
&c.

Cum igitur satis diu iacuisent iudicia, restitui cœperunt à Samuele. Dicitur enim domi suæ in Rama iudicasse Israelem, imò & singulis annis circuisse Bethel, Ghilgal & Mitspah, & illis locis iudicia dictasse Israeli.

Cum autem consenuisset Samuel, nec posset amplius iudiciis exercendis eo modo quo cœperat, sufficere. i. peragrandis illis regionibus, expertus illud summi esse laboris, filios suos duos ita iudiciis præficit:

ficat, vt vnà cum illis etiam ius redderet. Ipse igitur Samuel in Rama domi suæ manebat, ibi de iudiciis responsurus, illis qui eum consulebant. Suos verò filios dicitur statuisse in Beersheba, vt ibi etiam ius dicerent. Videtur videlicet bipertitò Iudæã distribuisse, ita vt causæ eorum qui habitabant à Dan ad montem Ephraim vsque, apud Rama ad ipsum Samuelem referrentur. De aliis verò à mōte Ephraim ad Beersheba ipsius filij cognoscerent.

Cæterùm cùm filij Samuelis iudicia peruerterent, corrupti fordidi lucri cupiditate, Seniores. i. Chiliarchi, Centuriones, &c. hoc est inferiores omnes iudices ad Samuelem conuenerunt rogaturi vt illis regem talem crearet qualem habebant reliquæ gentes: postquam iam illi per senectutem non liceret munus iudicis obire, eiusque filij eius viam non insisterent. Regem enim se postulare qui populi causas iudicaret, etiamque prælia moderaretur.

Samuel hanc rem ægerrimè ferens ad Dominum retulit, qui Prophetam suū consolatur, populūque ab hoc instituto dehortari iubet, proposito Regis iure planè tyrannico.

Vbi verò populus pertinaciter obfirmasset se in petēdo rege, Propheta ex Dei

iussu regem designat Saulem.

Atque superioris temporis Iudicium, duplex videtur fuisse politia, mixta videlicet illa quæ lege Mosaica delineatur, quandiu sui iuris fuerunt ipsi Israelitæ: deinde Tyrannica, quandiu Chananæis seruiuerunt, ita tamen vt Aristocraticum quoddam ius, nõ tamen prorsus liberum habuerint.

C A P V T X.

Politia civilis Hebraorum sub Regibus vsque ad secessionem decem tribuum.

QUum fortitò creatus fuisset Saul, & regno inauguratus à Samuele, fuerunt qui detrectarēt imperium Saulis. Inde factum est vt priuatus aliquandiu vixerit, & prorogata fuerit administratio & autoritas Samuelis, primùm in ductando exercitu per aliquod tempus, deinde in respondendo de iure iis qui ad ipsum ventitabant: vnde disertè dicitur Samuel indicasse Israelenti omnibus diebus quibus vixit.

Saul enim quandiu sapuit, Samuelis consilium & autoritatem sequutus est, sicut apparet ex bello aduersus Amalechitas gesto: postea verò Samuelis ipsius abdicacionem denuntiantis voce irritatus, & à Deo derelictus, Samuelem quantum in se fuit,
&

contempfit ipse, & ab aliis contemni voluit: qui tamen Prophetarum collegia perrexit moderari, & nulli ad se aduenienti, & de verbo Dei sciscitanti defuit. Quamobrem etiam illum populus mortuum publicè luxit & sepeliuit.

Mortuo Saule scissum fuit regnum, ita vt per duos annos Isboscheth imperauerit reliquis tribus à Iehuda, David verò soli tribui Iehuda: atque tum maximè cœpisse videtur distinctio Hebræorum in Israël & Iehuda. Tribus enim omnes præter Iehuda, quæ Isboscheth sequebantur, Israël dici cœperunt, vt apparet ex 1. Reg. 1. 35.

Quod enim scribitur 1. Sam. 11. 8, ex Israël trecēta milia recensita fuisse, ex Iehuda triginta milia, illud ita exponendum est, vt quia tribus Iehuda primas inter reliquas alias tribus obtineret, & Dei benedictio in ea maximè elucesceret, ipsa etiam primo loco recenseretur, & eius numerus ab aliarum censu eximeretur.

Quod verò scribitur 1. Sam. 18. 16, vniuersum Israelem atq; ad eò Iehuda amasse Dauidē, ita explicandū videtur, vt dicamus Omnes quidem Israelitas amasse Dauidē, sed præter cæteros, eos qui erant ex tribu Iehuda.

Cum David omnia domi composuisset

2. Sa. 8. 25
&c.

non solum dicitur iudicasse populum tempore belli, sed & pacis. Atque ut ordine omnia faceret, hos constituit sibi in administranda Israelitarum Republica administratos, nimirum Ioabum Magistrum equitum atque adeo totius exercitus: Banajam filium Ichojadæ, Praefectum Cheretæorum & Pelethæorum. i. custodiæ regiae, quæ ex veteranis ita appellatis constabat: filios suos iam grandiores legatos suos in exequendis mandatis regis: Iosaphatum filium Achiludis, à commentariis. i. conscribendis historiis: Serajam verò Scribam. i. describendam legis & explicandam peritum: denique Tsadotzum & Abiatharem (qui & Achimelech & Abimelech dicitur) sacerdotes, ita ut semper summus sacerdos à Davide agnosceretur Abiathar, & tanquam summus Sacerdos, curaret Ierosolymis Arcam Domini, Tsadotzus verò primarius inter reliquos omnes sacerdotes constitutus praeficeretur Tabernaculo Dei in Gabaon, sicque paulatim restitui inciperet dignitati, à qua eius maiores exciderent, & quam tandem recuperavit abdicato Abiathare. quæ de re infra ubi de Ecclesiastica politia differemus, plenius à nobis dicetur. Post bellum autem civile Absahalomi filij, videtur David noluisse amplius filios legatos suos esse

esse in exequendis mandatis regiis, sed eorum loco habuisse Iram Iairiten: nouum etiam creasse scribam Sciam: imò & Adoniramum tributis exigendis præfecisse.

David porrò iudicia municipalia penitus in suum pristinum ordinem & usum nõ nisi sub postrema regni sui tempora restituit, quòd impeditus bellis & variis negotiis contentus fuerit iudiciis illis, quæ magna ex parte collapsa, vtcunque in singulis vrbibus & tribubus perseuerauerant iam inde à Iosuaë temporibus. ita tamen vt ad eum grauiores causæ atque adeò prouocationes referrentur, vt apparet ex 2. Samuel. 15. 2.

Tandem verò aliquando hanc etiã Reip. 1. Par. 23. 4 partem instaurauit, ita vt numeratis Leuitis vaga & incerta eorũ munera cum in Sacra seu Ecclesiastica politia, tum in ciuili firma statuerit.

In ciuili politia dicitur ex Leuitis destitisse Iudices & Præfectos sexies mille.

Ex Leuitis Iudices & Præfecti assumpti sunt hac ratione vt primùm essent ex Leuitis quidã qui assessores essent Iudicum ordinariorum & municipalium qui Seniores dicebantur: qui & aliquando de plano (vt vulgò loquuntur) iudicarent de rebus leuioribus quales erant pecuniariæ, vel soli,

vel assumpto vno aliquo ex loci seu vrbis Senioribus: deinde vt essent etiam quidam alij qui iudicatas res exequerentur: vel certè, quod verisimilius est, qui assessores erāt iudicum ordinariorum, illi iidem & de rebus pecuniariis cognoscebant & rem iudicatam exequēbātur. Statuit igitur vt Chonenias eiusque filii (seu posterii) designarētur in Iudices & Præfectos ad opus externum (.i. extra sacra illa munera quæ in Æde Domini seu Tabernaculo sacrificiis faciendis erant necessaria) super Israele. i. apud Israelitas qui habitabant cis Iordanē exceptis tribubus Iehuda, Benjamin, & Simeon. Horū numerus non præscribitur.

Statuit etiam vt ex Hebronitis Hasabias eiusque fratres præessent Occidentali plagæ è latere, seu (ad) latus Iordanis (hoc est cis Iordanem) tum in negotio Domini, tum in seruitio seu ministerio & obsequio regis, Gall. *pour le seruire du Roy.* i. in negotiis quæ ad regiam administrationem seu politiam civilem pertinebant, vt apparebit infra. Hæc autem Occidentalis plaga complexa est tribum Iehuda, Benjamin & Simeon: quæ tribus ex his quæ sunt cis Iordanem, Occidentales sunt, aliæ autem quæ Israeli tribuuntur Septentrionales.

Hasabias eiusque fratres numerantur mille

mille septingenti.

Statuit etiam vt ex Hebronitis, Ierie, totius cognationis principis fratres seu proximi agnati, ad bis mille septingentos, præfent Rubenitis, Gaditis, & mediæ tribui Menassitarum ad quamlibet rem Dei .i. Ecclesiasticam, & ad rem Regis. i. ciuilem.

Ex eadem ergo familia adhibiti sunt ad regendam Ecclesiam, & ad politiam ciuilem gubernandam: ita tamen vt nulla esset vtriusque politix confusio & permixtio: vt etiam apparebit ex his, quæ à Iosaphato restituta sunt. Videntur igitur & tum, vt iam inde à Iosua temporibus, fuisse confessus quidam Ecclesiastici Leuitarum ad Synagogas singulas singularum ciuitatum, vel certè ad vrbes illas quæ Leuitarum propriæ erant, vt infra cap. 15. pluribus demonstrabimus.

Confessus ciuiles in singulis ciuitatibus fuerunt.

Dauide adhuc superstite Solomon vnctus est in Regem bis, primum præsentibus paucis ex seruis Dauidis, deinde coram vniuerso agmine & conuentu Principum Israel, Principum videlicet Tribuum, Principum earum Furmarum quæ per vices statis suis temporibus Regi ministrabant, Chiliarchorum, Ceturionum, Principum

1. Chron.
28. 17 & c.

1. Chron.
29.22

substantiæ & pecoris Regij, & filiorum unam cum Eunuchis (seu purpuratis) & fortibus & strenuis, quibusque viris aggregatis ad Ierosolyma. Ibi quoque (vt infra plenius explicabimus) unctus est Tsadok in Sacerdotem summum: quasi antea duntaxat primarius sacerdos à Pontifice summo & prior ex secundariis magis illustribus fuisset, & prefectus Tabernaculo sub Abiathare qui Ephod summi Sacerdotis gestabat ad Arcam Ierosolymis, & proinde Sacerdos summus erat. Atque hoc modo Abiathar paulatim exauthorari cœpit, quod ab Adonia stetit, & agnosci ad quem ius summi Sacerdotij pertineret. Vngi verò cum necesse erat, quia Pontificatus summi successio in Eleazari familia diu interturbata fuerat per posteros Ithamari qui eam sibi arrogauerant.

Iudiciorum hic ordo durasse videtur sub Solomone.

1. Reg.

Habuit verò Legatos duos Azariam & Zabudum Regi familiarissimum, Elichorephum & Achiam Scribas, Iosaphatum à commentariis, Benajam militiæ magistrum, Adoniramum tributis exigendis prefectum, Achisarem verò domus suæ procuratorem.

Habuit etiam Solomoh duodecim prefectos annonæ domus suæ: ita vt eorum quilibet

libet præfectus diceretur certæ alicui regioni Israelitarum, ex qua annonam ad regis aulam adueheret suo mense.

Illis præerat Hazarias filius Nathan.

Quod verò nulla fiat mentio Cerethæorum & Pelethæorum à tempore Dauidis, efficit vt credam illis à Dauide admodum sene substitutas illas turmas, quæ per vices singulis mensibus illi ministrarunt, de quibus iam suprâ, & fusissimè I. Chron. 27. Atque hæ turmæ custodiendo Regi præfectæ videntur in historia Ioæ vocari כְּרִיתִים ^{1. Reg. 11. 4} & 19. & אֲרִיִּים ^{& 19.} i. Arietes (voce certè non abludente à Cerethæorum nomine) & כְּרִיסִים i. Cursores.

Tempore Iarobham iudicia degenerare cœperunt præsertim diuiso imperio.

C A P V T X I.

De utraq; politia in regno Iehuda restituta.

Iosaphatus regno inauguratus, paulatim progressus est in restituenda politia cum Ecclesiastica tum Ciuili.

Ad hanc rem igitur se operæpretium facturum existimauit, si primùm Excelsa & lucos tolleret, vt paulò infrâ pertractabimus. Deinde mitteret ex Principibus suis quinque, Beuchailem, Abdiam, Zachariã, Nathanaelem & Michæam, quibus adiun-

c. ij.

geret duos ex ordine Sacerdotum; & non
uem Leuitas, eosque per omnes sui regni
Iehuda vrbes mitteret: in eam videlicet
gratiam, vt populum Dei Legem doceret.

2. Par. 19. 7.
&c.

Atque hinc factum est, vt cum longo
post tempore admonitus à Propheta Char
nani de culpa admissa in ope ferenda Ar
chabo, domi se continuisset, magis serio
quàm antea cogitavit de restituenda polia
tia suorum. Iam ergo ipse suas vrbes inui
sit, incipiens à Beerscheba, & ad montem
Ephraim (in quo eius pater Asa vrbes ali
quot ceperat) desinens: vt suos ad Dei cult
tum reuocaret. Ad hoc confirmandū con
stituisse dicitur Iudices in omnibus ciuita
tibus munitis, ad vrbem & vrbem, i. ad sin
gulas vrbes, vel, pro vrbe & vrbe, i. in præ
cipuis ciuitatibus iudicia collocauit, ad que
referrentur causæ minorum urbium seu pa
gorum, & insularum.

Iudices isti accipiendi sunt eo modo in
stituti quo fuerunt in Ierusalem; nimi
rum Ecclesiastici & Ciuiles: ita vt ex Sc
nioribus cuiusque vrbis constiterint ci
uilia iudicia: & ad ytrunque iudicium ad
hibiti dicatur Leuitæ in Præfectos, eodem
videlicet modo, quo eos ad id muneris desi
gnauerat Dauid, vt apparet ex fine capituli.

Constituit etiam Iudices Ierosolymis ex
Leuitis

Leuitis & Sacerdotibus & Capitibus patrum Israelis, partim ad iudicium Domini .i. Ecclesiasticum, partim etiam ad litem .i. ad Iudicium ciuile.

Distinguuntur nimirum his verbis Iudicia duo: Ecclesiasticum & Ciuile. Ciuile ut constare videtur ex Capitibus patrum populi, videtur esse Synedrion Septuaginta Seniorum. In illis capitibus patrum possumus ponere Sacerdotes & Leuitas. Nam & institutio Septuaginta suos habuit Praefectos, qui Leuitae erant. Sed hi Septuaginta non iam ex familiis illis septuaginta de quibus supra defumpti sunt, sed ex solis illis que essent sub ditione Iosaphati: vnde & tandem ex sola domo seu familia Dauidis delecti sunt.

Quod dicuntur istiusmodi lecti Iudices teueri Ierusalcm, hoc ita intelligi potest, vt relicta tribus sua fortitione, Iudices illi Ierosolyma venerint commoratum: aut quod solerent conuenire Ierosolyma, vbi iudicium ineundum erat. Ecclesiasticum tum constitisse verisimile est ex solis Sacerdotibus & Leuitis.

Summa fuerunt & suprema haec duo iudicia ad quae referrentur difficiliore cau-
sa, vt in Lege Dominus praecerat. Nam in exhortatione apud istiusmodi Iudices proposita, Rex hoc satis confirmat, dum ait,

Et iudicabitis omnem litem quæ venerit de fratribus vestris qui habitant in urbibus suis, inter sanguinem & sanguinem, inter legem & præceptum, statuta (ritus, ceremonias) & iudicia, & admonebitis eos ne delinquant aduersus Iehouam, ita ut sit ira super vos, & super fratres vestros: & sic facietis & non delinquetis. Et ecce Amarjahu Sacerdos summus prærit vobis in omni re Iehouæ, & Zebadjahu filius Iischemael dux domus Iehuda, in omni re Regis (i. ciuili:) & Præfecti ipsi Leuitæ erunt coram vobis. i. præstò vobis aderunt. Confortate (vos) & facite, & erit Iehoua cum eo qui virum bonum se exhibuerit.

Vtriusque iudicij eadem videri possit materia, quod & fieri potuit, sed diuerso respectu, Ecclesiastico videlicet & Ciuili, ut in eadem causa aliquid erat Ecclesiasticum, & aliquid Ciuile, ut in deposito negato, &c. Quinetiam aliquando de iure rogabatur summus Sacerdos, ut tãdem de facto statueretur.

Denique ut ista iudicia suprema fuerunt, Ierusalem suum iudicium municipale habuit, quod videtur fuisse penes ipsum Regem eiusque officarios, vel potius penes eius territorij Chiliarchos, Centuriones, &c. ita tamen ut tota iurisdictio vtrique illi iudicio

iudicio submitteretur: Itaque ex his videtur rex iste magis quàm ullus alius Iudex aut rex, accessisse ad genuinam Legis hæc de re præscriptæ institutionem.

Videntur & eâ de causa illi qui supremo iudicio civili præfuerunt, esse qui apud posteriores reges dicti sunt *נְסִיכִים*. i. Principes; & *אֲבוֹתֵי הַבְּרִית*. i. Patritij.

Principes istos fuisse ex capitibus patrû atque ex iudicibus ordinariis constat ex superioribus, atque adedò ex his quæ in hac restitutione Iosaphati dicta sunt; imò & ex Prophetarum crebris reprehensionibus; ad hos Principes ita conuersis & compositis; vt omnino iudicia spectent. Certè videtur huius tanti imperij luculentissima extare exempla apud Ieremiam.

Primum extat Ierem. 26. cap. vbi postquam Ieremias damnatus esset à Sacerdotibus & Prophetis (i. à cõfessu Ecclesiastico, illisque qui Sacrarum literarum cognitionem & interpretationem profitebantur, quasi ad eos pertineret cognitio de doctrina) & ab vniuerso populo. i. aduocatis ordinariis populi iudicibus seu Senioribus, Chiliarchis videlicet, Centurionibus, &c. qui vniuersum ipsum populum representabant, vt etiam vers. 9. vniuersus populus ad Agmen seu concionem coactus dice. iiii.

citur. & vers. 17. mentio fit ⁷⁷⁷. i. agminis
 seu concionis ipsius vniuersalis: vel certe
 aduocato ipso populo qui Ieremiam audie
 rat, vt aduersus eum testimonium ferret, &
 sententiæ aduersus eum latæ subscriberet,
 eamque executioni mandaret, vt apparet
 ex calce capitis: idque nuntiatum fuisse
 principibus Iehuda ad Regiam aggregatis
 i. consessui civili. Septuaginta Seniorum,
 Principes istiusmodi ad Templum vene
 rint: vbi sedisse dicuntur tanquam pro Tri
 bunalibus ad portam nouam templi, & adhibi
 to populo (eo videlicet modo quo iam di
 ximus) Prophetam audiuisse, & absoluisse,
 quasi etiam suo illo iudicio Regem ipsum
 Iehojakim damnarent, & corrigerent qui
 Vriam Prophetam crudelissimè trucidasset.
 Secundum est cap. 36. vbi Baruchus scri
 pto quod dictante Ieremia exceperat, re
 citato apud populum, aduocatur in Regiam
 ad Principes istiusmodi, apud quos illud i
 psam scriptum de integro legit. Lectum
 deponunt in cubiculo Scribæ, & seiscitati
 quomodo scriptum fuisset, mōnent Baruchum
 vt delitescat vnâ cum Propheta. Prin
 cipes Regem aduēnt. Scripti summi re
 ferunt. Rex ipse scriptum adferri iubet, &
 cum tres eius paginas audiisset cultero
 Scribæ scriptum prosciudit, & cum à tribus
 folis

folis rogaretur ne librum combureret, illum comburere non desit: quasi illud idem reliquis Principibus non displiceret, qui eo etiam nomine ab ipso Propheta notantur, quod non exhorruerint, nedum vestes profciderint, ad illius scripti lectionem.

Tertium exemplum extat Jerem. 37, & 38. vbi dicitur obsessis Ierosolymis à Chaldeis Jeremias deprehensus à vigile quodam Ieriã, ad portam Benjamin tanquam transfuga, & adductus ad Principes istiusmodi, qui admodum aduersus Prophetam excanduerint, & cæsum in carcerem teterimum coniecerint. Clàm Sedechias Ieremiam ex tetro illo carcere ad se aduocat (ita Principes illos reuerbatur) & eum in tutiorem custodiam relegat, vbi & in officio perseverat: vnde fit vt illi iudem Principes à rege extorquerè conentur sententiam mortis aduersus Prophetam. i. vt in eius mortem rex consentiret, prætexentes quod populi animos frangoret, cuiusque commodis non studeret. Respondet rex Ieremiam in eorum manibus esse, neque illis Regem præualere vlla in re, quasi lateatur se illis longè inferiorem esse: quod etiam satis ostēdit, dum postea vereri se dicit, ne Principes illi inquirant in sermones quos vltro citroq; habuisset cum Propheta: vnde

de & mendacium comminiscitur, quasi etiã illis rationem redditurus esset eorum quæ ipse gessisset.

Ex his efficitur iudiciorum ita restitutorum ordinem ad tempora usq; Babylonicæ captiuitatis perdurasse.

Cæterùm ista Regum politia in regno Iehuda restituta, ita regia fuisse videtur vt semper mixta censenda sit ex vtraque alia politia, sed maximè ex Aristocratica. Aristocraticam potestatem viguisse tempore Regum apparet maximè ex primo & tertio exemplo quod ex Ieremia deprompsimus, item & Democraticæ aliquid, apparet ex eo quod populus Ionathan eximit ex patris iudicio, in quod etiam populus ipse consenserat: item & ex eo quod recitatur I. Chron. 28. 1. Dauidè coegisse Ierosolyma omnes Principes Israelis, Principes tribuū videlicet, Principes turmarum earum quæ Regi singulis mensibus ministrabant, Chiliarchos, Centuriones, Principes substantiæ & pecoris regij, vnà & filios, simul etiã Eunuchos, (scilicet purpuratos) & fortes, atque ad eò strenuos quosque viros, vt illis filij sui Solomonis inaugurationem politiamque à se restitutam probaret. Hi verò vt populum vniuersum repræsentarunt, vocantur etiam subsequente cap. 29. 1. *hnp A-gmen*

s. Sam. 14.
88, &c.

gmen, quod nomen propriè in populi vni-
 uersi vniuersalem cœtum competere dixi-
 mus. Quòd si quis excipiat istos non ita ag-
 gregatos fuisse, vt sententiam rogarentur,
 sed vt Regis constitutiones audirent, vide-
 tur saltem Rex eorum in illas consensum
 postulasse. Nam & 1.Chron.13.1. scribitur
 Dauidem omnes suos Principes vnà cum
 Chiliarchis & Centurionibus ita aggregaf-
 se vt eos sententiam rogauerit de reducen-
 da Arca. Isti verò vt & illi כָּל קְהֵל יִשְׂרָאֵל v-
 niuersum agmen Israelis dicuntur vers.2.&
 4. כָּל קְהֵל יִשְׂרָאֵל vniuersum agmen, & כָּל הָעָם vni-
 uersus populus.

C A P V T X I I.

*De civili politia Regum decem tribuum post
 secessionem à regno Iehuda.*

Politia civilis decem tribuum 1. R. c. 31. f
 quamplurimum ad civilem re-
 gni Iehuda accessit. Habuit e-
 nim caput ipsum Regē, deinde
 פְּרִיָּים .i. Patritios (viros) quos aliàs שְׂרָיִים .i.
 Principes vocari dixim⁹, qui ei⁹ quoq; re-
 gni Synedriō & summum iudicū cōfessum
 conficiebant. Hic confessus ad Regiam vt
 plurimum confidebat, qualis erat Iizrehel
 tempore Achabi. Habuit & זְקֵנִים Seniores,
 Chiliarchos videlicet, Centuriones, &c.

Vterque autem isto Magistratus ita vocatur apud Nechemiam. Populi etiam potestate illud arguit quod dicuntur testes aduersus Nabothum sabornati, testimonium suum coram populo edidisse. Mixta verò istiusmodi politia ita ex Regia potestates Aristocratica & Democratica videtur, vt Tyrannica omnino fuerit, quemadmodum constat ex gestis Regum decem tribuum.

C. A. P. V. T. XIII.

Politia civilis Hebræorum post Ierusalem expugnatam a Nchukadnet sare.

E Verso Regno & Sacerdotio, populoq; in captiuitate abducto, satis intelligitur vna etiã politia vtranque concidisse. Nec enim idonea videtur historia Susannæ autoritas. Nulla verò à Cyro vel Dario Medo imperij conforte, Cabyse, Dario filio Histaspis seu Assuero marito Esteræ, vel etiã à Xerxe facta est eius omnino restituenda copia, sed duntaxat ab ipso Dario Artaxerxe Longimano, Sacerdoti Hebræ facta est potestas aliquas eius partes instaurandi. Hebræas igitur ex ea potestate ita Hebræorum politiam civilem constituit, vt illa Regis loco haberet *mag.* i. Præsidentem prouincialem, qui quidem sub ipsius Monarchæ Persæ

Hez. 7. 25

Nech. 5. 14
& 15

Perse auspiciis Iudam regabat, & ab ipso
in eam mittebatur, vt apparet ex historia
& occasione missi Zerubbabelis, 3. Hez. 4.
& ex Nechem. 5. 14.

Secundo loco habuit **נְסִיכִים**. i. Principes Hez. 9. 2
qui sapitis vocantur **נְסִיכֵי פָּטְרִים** Patritijs, aliqua- Nech. 4. 14
do etiam **נְסִיכֵי אֲבוֹת**. i. Principes patrum seu Hez. 8. 22
familiarum. esse ceruntq; hi Synedrion Se-
ptuaginta & vnus vnà cum ipso Præsido,
qui eorum primus & præcipuus fuit.

Tertio loco suos Iudices ordinarios
Chiliarchos, Centuriones, &c. qui non so- Hez. 10. 8,
lum dicti sunt **זְקֵנִים**. i. Seniores, sed etiam & 14
שֹׁפְטִים. i. Secundarij seu subalterni quidam. Nech. 4. 14
Magistratus seu Iudices. & 5. 7, &

Quarto loco habuit Ciuium omnium 17
cœtum & iudicium. Cœtus istiusmodi vo- Nech. 5. 7
catur **חֵבֶרֶץ**. i. Agmen seu Aggregatio Hez. 10. 8,
magna. & 14

Quatuor horum ordinum disertissimè
meminit Nechemias 5. capite sue historię
vers. 7. Tradit enim se Præsidem disceptas-
se de Hebræorum quorundam inhumani-
tate & crudelitate aduersus suos fratres a-
pud **נְסִיכֵי פָּטְרִים**. i. Parritios viros, & apud **שֹׁפְטִים**
Secundarios seu subalternos & ordinarios
Magistratus: deinde vbi cum illis de re qua
de agebatur, transigere non potuisset, illis
opposituisse **חֵבֶרֶץ**. i. Agmen seu Aggre-

gationem magnam in qua rem totam conponeret.

Trium posteriorum meminit Hezras 10.8. vbi de dissoluendis illegitimis connubiis agitur. Vtitur autem illic nomine שָׂרִים .i. Principum, וְקַנְיִם .i. Seniorum & קָהָל .i. Aggregationis reducum ex captiuitate: item & vers. 14. sub iisdem ferè nominibus, nisi quod ad קַנְיִם וְעִיר וְעִיר וְקַנְיִם Seniores cuiusque vrbis, adiicitur וְשׁוֹפְטֵיהֶם .i. & iudices eius, vel per exegetin, vt iudem omnino fuerunt Iudices qui Seniores, vel vt etiã indigentur שׁוֹפְטֵים .i. Præfecti. Illis enim Iudicibus suos adfuisse Præfectos ex Leuitis dubiũ nõ est. Quot verò istiusmodi Præfecti Iudicibus illis assignati fuerint, non ita constat. paucos enim admodum Leuitas tum reduces fuisse apparebit, ex his quæ tradimus cap. 18. ita vt vix ipsi suis ordinariis muneribus in Templo capessendis & exequendis suffecerint.

Hujc fanè tempori accommodari possit quod de eorum præfectorum numero Iosephum notare diximus supra cap. 9. duos nimirum ex Leuitis septem Iudicibus addisse. Atque hoc aliquo modo conficiatur ex Nechem. 11. 16, vbi duo duntaxat Leuitæ Schabbetai & Iozabad præfuisse dicuntur operi externo Aedis Dei, ex capitibus Patrum,

trum, si opus istud externum *Ædis Dei* idē esse velis, quod opus illud externum super *Israelem*, 1. *Chron.* 26. 29, hoc est de iudiciis accipias, vt illud exposuimus supra cap. 10. Vide & infra cap. 18. *Septenarius* etiā ille numerus *Iudicum ordinariorum*, hoc est *Chiliarchorum*, *Centurionum*, &c. quem ille idem *Iosephus* præscribit, huic temporis tribui possit: si spectes *familiarum Iudaicarum* atque adedō omnium eorum *Iudeorum* ex captiuitate *Babylonis* redeuntium numerum, & negotia quibus eos distineri necesse erat, Denique si vnquam locum habuit *politia illa magistratuum & iudicum* quam *Talmudistæ* nostri tradunt, profectō ad huius temporis progressum referenda est. Tradunt videlicet *Supremū Hebræorum Senatum*, nimirum *Septuaginta*, gladij seu morte plectendi potestatem quam habebant in causis maioribus (quales erant de *Tribu*, de *summo Sacerdote*, de *Pseudopropheta* & de *Maiestate*) *Viginti* tribus viris capitalibus qui נִשְׁפָּטִים .i. iudicia Capitalia tractabant, communicasse: septem viros iudices נִשְׁפָּטִים .i. pecuniarum & honorum in singulis vrbibus constitutos: quorum tres (fortasse duo *Leuitæ Præfecti*, & vnus ex loci *Iudicibus*) iudicia instituerent: quinque de prima pro-

uocatione cognoscerent: septem de secunda decernerent: præterea decem Iudices rerum venalium, quasi Aediles creatos fuisset: quorum vnus ex sacerdotali genere esset: quin etiam receptos arbitros tres, quorum vterque litigator vnum eligebat, electi duo tertium obtabant. Atque de his fuisse in Talmud ad tractatum de Synedrīs, & apud Maymonem in lib. de Perplexis.

Sub auspiciis Ducis seu Præsidis provincialis erat Ierosolymis Secundarius quidam præfectus seu legatus ipsius Præsidis, ex tribu Benjamin, vt videtur & colligi potest ex Nechem. 11. 9. Ibi enim dum enumerantur Beniamitæ vnus etiam Secundarius iste nominatur, cui vrbs eustodia commissa esset. Atque hic videtur is esse qui 2. Macca. 3. 4. vocatur *πρωτοπρεσβυτης τῆς πόλεως* Præfectus Templi: & apud Iosephum Antiq. Iud. 14. 11. *πρωτοπρεσβυτης ἐν Ἱεροσολυμοῖς* suppræfectus Ierosolymorum.

Beniamitam fuisse verisimile etiam est ex eo quod ciues Ierosolymitani maxima ex parte Beniamitæ enumerantur à Nechemia, vt etiam illius vrbs maior pars erat tribus Beniamitica.

Præsides provinciales valuisse maxima authoritate, atque adeo summum imperium

rium habuisse apparet ex his quæ gessit Nechemias. Auctoritatem verò summam habuisse Nechemiam illud postremum eius factum maximè arguit, quo gloriatur se aliquem ex posteris Ioiadah filij Eliaschib summi Sacerdotis exilio multasse, quòd duxisset in vxorem filiam Sanballathi Horonitæ. Imperium etiam summum, quòd reliquos ex Iudæis qui vxores alienigenas duxissent, obiurgauerit, excommunicandos, cædendos verberibus, & depilandos in summam ignominiam præceperit.

Iosephus Antiq. Iud. cap. II. 7. ita superiorem illam historiam attingit, vt dicat Ierosolymorum Seniores (.i. Magistratus præcipuos atque ad eò Synedrion ipsum) statuisse atque præcepisse Manassi fratri summi Sacerdotis Iaddi, vt à se amandaret & repudiaret coniugem alienigenam. i. Samaritanam filiam Sanballathi Cutthæi seu Samaritani, Satrapæ instituti Samaritanæ gētis à Dario: vel ab altari arceretur, quod & factum est ab eius fratre Iaddo, quem ait succensuisse populo eo nomine (si credendum est Basiliensi editioni ipsius Iosephi) quauis etiam Seniorum decretum ipse sit exequutus.

Ex vtraque huius historiæ descriptione constat Nechemiam Hebræorū reducum

Magistratus, ita ad huius criminis (nuper ab Hezra atque ab ipso reliquo populo solenniter condemnati) agnitionem & detestationem stupefactos excitasse, vt etiam coegerit Magistratū ipsum sententiā quam debuit, ferre, eamque per ipsum summum Sacerdotem exequi.

An Manasses istiusmodi propriè frater germanus fuerit Iaddi, non ita asseuerauerō, sed malim agnatum fuisse.

Præsides prouinciales hac valuisse auctoritate verisimile est, quandiu ita vt diximus à Monarchis Persicis Iudææ præfetti fuerunt.

Mortuo autem Nechemia nullus talis à Monarchis Persicis Præses prouincialis constitutus dicitur, imò nec vllus alius Iudææ præfectus est à Monarcha Persico, sed videntur Persæ acquieuisse in spectata fide & probitate Iaddi summi Sacerdotis, (sicut & aliquādo in Hezram Sacerdotem tale quid contulerant) vt apparet ex Iaddi responso ad Alexandrum: quasi iam Persæ suum imperium à Græcis prostratum, liberaliter potiùs quàm imperiosè retinere contenderent. Fieri tamen potuit vt Iaddus reliquique Iudæi ducem aliquem ex tribu Iehuda delegerint, qui primas in Summo Synedrio obtineret, sed nomine tenus potiùs

rium testarentur & agnoscerent.

Ant. Iud.

11. 9.

Artaxerxes Ochus per Vagosem hanc tributorum tyrannidem admodum auxit. Nec enim illa sola tributa ordinaria exegit, sed & noua sacrificiis in Templo offerendis imposuit: imò & immunitatem tributorum quæ templi Ministris à Longimano concessa fuerat, pensionesque quas ille idè ad Templi usum largitus fuerat, sustulit. Atque hoc videtur illud esse quod historici notant, cum cepisse ἀποδασησθῆναι. Atq; hæc Tyrānis per septem annos durasse dicitur. Reliquo ergo tempore Hebræorum politia ad mediam illam rediit, quæ viguerat sub Longimano & reliquis, nisi quòd mortuo Nechemia nullum alium missum Præsidem prouincialem legimus.

Ant. Iud. 11.

8.

Alexander magnus vbi Asiam & Ciliam domuisset, Tyrumque expugnasset, eique indignabundo & Iudæis infestissimo occurrisset Iaddus Sacerdotalibus vestibus indutus, vnà etiam reliqui Sacerdotes, imò & alij omnes qui ad Reipubl. administrationem prouecti fuerant, ἀυτονομίαν concessit Iudæis non solum Iudæam incolentibus, sed & dispersis per Babyloniam & Mediam, imò & illis qui sub eius auspiciis militatum proficiscerentur: deinde etiam septimo quoque anno immunitatem à tributis.

butis. Atque tum Iudæorum Respubl. ferè rediit ad mixtam illam politiam. illud enim tantum deesse videbatur quòd Ducis imperium & potestas in vnum aliquem ex familia Dauidis deriuatum non esset, sed in summum Sacerdotem confluxisset, Iaddù videlicet: quem omnino crediderim ex Nchemiæ (à quo in eam dignitatem promotus fuerat) consilio, Principum, Iudicum subalternorum, atque adeò confessus Ecclesiastici ordinem retinuisse, atque in altissima pace vixisse, quoad Ptolemæus Lagi Iosephus Ant. Iud. 12.1. filius dolo Ierosolyma ingressus fuisset. Sed ne tum quidem ἀν τοιοῦται Ptolemæus Ierosolymitanis ademisse legitur, sed duntaxat durius eos accepisse, & acerbioribus paulò auspiciis vindicias imperij in Ierosolymitanos sibi asseruisse. Certè illud adiicitur, Ptolemæum Iudæorum quamplurimos ex montano Iudææ tractu & Ierosolymorum vicinia, Samariâque & Garizin in Ægyptû deportasse: sed & hoc subiungitur, Ptolemæum vbi eorum religionem in seruando iureiurando ex recentibus exemplis perpendisset, ex illis permultos ad suarum arcium præsidia collocasse, parique cum Macedonibus ciuitatis Alexandriae iure donasse, exacto ab illis iureiurando, Eos sibi suisque posteris datam fidem seruaturos: atque

ex ea Regis liberalitate quamplurimos alios ex Iudæa in Ægyptum concessisse, vna etiam territorij feracitate pellectos. Hæc verò humanitas efficit vt credam nõ prorsus ab alienato animo fuisse Ptolemæum istum erga Iudæos etiam Ierosolymitanos, illisq; *αυτονομίαν* suam concessisse. Iosephus eiusdem libri 12. Antiquit. Iud. cap. 2. vers. 64. vbi agit de Iudæis Ægyptum incolentibus meminit *ἡ δὲ ἡγεμονία αὐτῶν*. i. eorum qui illis præerant, & *τοῖς ἱερέως*. i. Sacerdotis, & *ἡ δὲ τῆ πολιτεύματος ἀρχὴ ἐσηκόντων*. i. eorum qui illorum politiam administrabant: quod demõstrat Iudæos Ægyptiacos suam vtrâque politiam ibi constitutam iam tum habuisse. quod quidem non vno aut altero anno sub Ptolemæo Philadelpho componi potuit, sed iamdiu ab eius patre factum oportuit. Atque quod dicitur de æqualitate iuris ciuitatis Alexandriae Macedonum & Iudæorum, religionem & politiam spectauit. Dubium enim non est Macedones suis superstitionibus & legibus politicis (quæ prorsus alienæ erant ab Ægyptiacis) vixisse, iisq; vfos fuisse in Ægypto. Quinetiã Iosephus Ant. Iud. 14. 13. confirmat ex Strabone, Alexandriae atque in aliis vrbibus Ægyptiacæ ditionis, qualis est Cyrenaica & Heliopolitana, Iudæos iam inde à priscais tempo-

temporibus habuisse ἰθναρχῶν, i. principem aliquem suæ gentis seu Magistratū qui suæ gentis negotia administraret, & iudicia moderaretur, atque contractus & edicta curaret (.i. cōtractuum & edictorum obseruationem:) quasi etiam esset Magistratus eius politix, quæ per se esset perfecta & à nullo pendens.

Hæc certè efficiunt, vt statuat Iudæos Ierosolymitanos suam ἀυτονομίαν obtinuisse à Ptolemæo Lagi, Philadelpho (qui & plusquam centum millia Iudæorum in captiuitatem redactorum à Persis sua pecunia redemit & ad suos remisit) Evergete, Philopatore, quantumuis illis per aliquot dies infensissimo, & Epiphane, quoad Ierosolymitani Regibus Syriæ celsissent: quanuis illis Regibus Ægyptij semper tributarij fuerint. Antiochum Magnum quintum Syriæ regem non solùm ἀυτονομίαν qualem concesserat Longimanus, Ierosolymitanis concessisse narrat Iosephus Antiq. Iud. 12. 3. sed Iudæis omnibus per suam ditionem dispersis, ita vt omnes eorūque filios antea seruos, liberos esse iusserit, & Iudæos Antiochenos pari cum Antiochenis ipsis indigenis iure donauerit: cum antea Seleucus Nicanor Iudæis in eas vrbes quas extruxerat translatis, Ius & municipalem ordinē dun-

taxat cum Græcis qualem tribuisset. *Ἀυτονομία* hæc magnificentissimè describitur posterioris Maccabæorum 3. vbi maximè laudatur Seleucus Philopator rex Asiæ. i. Syriæ, filius maior natu Antiochi Magni, ob patris liberalitatem à se in Ierosolymitanos eorúmque Templum perpetuatam: licet ab ea aliquando cum auocare tentasset Apollonius eius Satrapa in Cœlesyria & Phœnice, dolo & artibus Simonis cuiusdam Benjamitæ cui Templi præsidium demandatum fuerat.

2. Macca. 4

Mortuo Seleuco concidere & iacere cœpit ea *ἄυτονομία*. Nam cum Iason Oniæ summi Sacerdotis frater ingenti pecuniæ vi summum Sacerdotium ab Antiocho Epiphane emississet, pro Legibus diuinis paulatim Græcorum instituta substituit, imò & idem audaciùs & impudentiùs fecit Menelaus aduersus vtrunque fratrem, atque vniuersam gentem Hebræorum, & tãdem ad eam rem nactus est sibi legatum Lyfimachum, per omnia cognatum: vnde & iusto Dei iudicio Antiochus Epiphanes octauo sui regni anno Iudæorum *ἄυτονομίαν* & mixtam ferè superiorum temporum politiam omnino abrogauit.

Abrogatam Dei Legem apud suos paulatim restituerunt Iudæorum illi ex Sacerdotali

tali genere, quos vulgò Hebræi Chasmonæos appellant, nostri verò Maccabæos. 1. Macc. 2. Anti. Iud. 12. 8
 Mathathias vbi eius rei specimen aliquod edidisset, à potiore populi Iudaici parte ad eam rem Princeps instituitur. Patris successor fuit ex eius designatione Iudas filius, qui vbi aduersus Apolloniū Antiochi Satrapæ suæ fortitudinis periculū fecisset, audisct- que Antiochum bellum propediem redintegratum, ad Mitspah Iudæos solenniter 1. Macc. 3. Anti. Iud. 12. 9
 ieiunatuos & Deum deprecatuos conuocat: ibique prisca proculdubio politix vestigia sequutus constituit qui populum tē- 1. Macc. 4
 pore belli præcipuè regerent, videlicet Chiliarchos, Centuriones, Quinquagenarios & Decuriones: atque tandem deuictò Gorgia & Lyfia, Ierosolyma Templūq; ipsum repurgauit, illudque ac omnia in eo Dei cultui deuota & dicata, rursus Deo consecrauit. Atque ad eam rem vsus dicitur opera Sacerdotum crimine vacuorum & studiosorum Legis. In his autem summum Sacerdotem ipse probasse videtur Oniam seu Menelaum. ita vt Iudas tantum Dux & Princeps populi fuerit, non etiam summus Sacerdos: quantumuis hoc asserat Iosephus, qui vult Alcimum summum aliū Ant. Iud. 17. vers. 21 1. Macc. 9
 Sacerdotem superiori illi malis artibus susceptum, interiisse viuente adhuc Iuda Mac- 36

cabæo, indéque populum Iudæ summum Sacerdotium obtulisse & assignasse, ac eo per triennium functum fuisse: contra fidem historię quæ traditur in libris Maccabæi. Fieri certè potest vt summum Sacerdotium Iudæ à populo oblatum & ab eo repudiatum fuerit.

1. Mac. 9.
Iosephus
Ant. Iud.
12. 17. & 18.

Vbi Iudas fœdus iniisset cum Romanis, multaque prælia cum Syriæ regibus, eorumque ducibus fœliciter commisisset, tandem à Bacchide Demetrii Syriæ regis duce vincitur, & ab eius militibus interficitur.

1. Mac. 9,
& 10.

Eo mortuo eius frater Ionathas inducitur ab amicis, & meliore Iudæorum parte ad suscipiendam Rei Iudaicæ administrationem, & populi principatum. Ille de more primorum illorum Iudicum seu gubernatorum Reipub. Iudaicæ, dicitur iudicasse

Ant. Iud.
13. 2. & 3.

populum in vrbe Machma in qua habitabat (.i. vt Iosephus interpretatur, populo quæ gerenda essent præscripsisse) & improbis atque impiis quibusque de medio sublatis, gentem suam repurgasse. Nec tamen in his omnibus summo Sacerdotio functus dicitur, quoad illi oblatum fuisset vnà etiã & regni & imperij summi insignæ & symbolum ab Alexandro qui se venditabat filium Antiochi Epiphanis. Is autem Epiphanes hoc ipsum ius eligendi summi Sacerdotis

1. Mac. 10.
Ant. Iud.
13. 5.

ter dotis iam antea sibi vendicauerat, itém-
 que eius successor & frater Demetrius. Er-
 go in festo Tabernaculorum Ionathas sum-
 mo Sacerdotio fungitur: itaque in eum vnū
 confluere cœperunt summum Sacerdo-
 tium & Summum Gentis Iudaicæ impe-
 rium, ad antiquos fines tandem ab eo ex-
 tensum, & pristinae libertati omnino resti-
 tutum. Atque hæc Ionathas non solum ab
 Alexandro obtinuit, qui se filium Antiochi
 Epiphanis iactabat, & proinde legitimum
 Syriæ regem, sed & Demetrius frater An-
 tiochi Epiphanis qui regnum illud vsurpa-
 bat, plura illi pollicitus est, si eius partes se-
 queretur: imò & Demetrius istius Deme-
 trij filius cum rerum Syriacarum solus po-
 taretur, nō solum Iudæorum *ἀντινομίαν*, sed
 & *ἀντεξουσίαν* omnibus modis auxit & am-
 plificauit. Iudæis enim Iudææ fines assigna-
 uit, tres præfecturas, Aphærema, Lyddan
 & Rainathen, de Samaria ad Iudæam addi-
 tas: omniâque pertinētia ad eos omnes qui
 Ierosolymis sacrificarent, idq; pro Regiis
 vectigalibus, quæ Rex antea ab ipsis annua
 de fructibus tam terræ quàm arborū per-
 cipiebat: alia item quæ Syriæ regibus per-
 soluebantur, tam decimas quàm tributa il-
 lis debita, atque etiam Salinas & Coronas
 quæ illis pendebantur: atque hæc ita per-

1. Mac. 10.

67.

1. Mac. 11.

19.

petua esse Demetrius iste voluit, vt in celebri loco Templi reponenda curauerit. Duntaxat hoc excepit vt præsidium quod Syri in Arce Ierosolymitana habebant, Ionathæ inde eiicere adhuc nõ liceret. Quintiam superiora illa Ionathas ab Antiocho Sedete Alexandri illius superioris filio & ab eius curatore Tryphone obtinuit. Imò Ionathas vt melius *αὐτονομίαν & αὐτεξουσίαν* Iudæis restitutam sartam tectam retinere posset, legatos Romam & Lacedæmona misit, qui fœdus cum Romanis & Lacedæmoniis redintegrarent. Restitutam autem fuisse veterem Iudæorum politiam sub Ionatha liquet ex eo quòd Legati istiusmodi Romanis disertè significarunt se missos à Ionatha summo Sacerdote, & Gête Iudæorū: itē & ex ipsa literarū inscriptione, quas per eisdem Legatos Spartam ad renouandum fœdus misit: quæ his verbis concepta est: *Ιωνάθαν ἀρχιερεὺς καὶ ἡ γερουσία τῆς Ἐθνῆς καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ λοιπὸς δῆμος τῆς Ἰουδαίων Σπαρτιαταῖς τοῖς ἀδελφοῖς χαίρειν: & apud Iosephum Antiq. Iud. 13. cap. 9. vers. 25. Αρχιερεὺς Ἰωνάθης τῆς Ἐθνῆς τῆς Ἰουδαίων καὶ ἡ γερουσία καὶ τὸ κοινὸν τῆς Ἰουδαίων Λακεδαιμονίων ἑφόροις καὶ γερουσίᾳ καὶ δήμῳ τοῖς ἀδελφοῖς χαίρειν. Hæc manifestè arguunt quæ fuerit tum forma Reipub. Iudæicæ, & quomodo ad superiorem illam Iona-*

1. Mac. 12. 6

mixtam politiam redierint. Nam imprimis Ionathas inducitur tanquã princeps, deinde Senatus (quã vox Iudices superiores & inferiores continet) postremò populus ipse. Atq; vt his vocibus fucum Romanis & Laedemoniis factum non fuisse constet, i. Macc. 12. 35. dicitur Ionathan ad cõcionem conuocasse τῶν πρεσβυτέρων τῆς λαοῦ. i. Seniores populi, vt de exedificãdis in Iudæa propugnaculis ageret, mœnibusque Ierosolymitanis, & excitando altissimo muro inter Arcem & urbem, vt hoc pacto excluderët præsidium Syrorum à commerciis vrbis, tandèmque ad comiteatus penuriam adducerent. Quos verò author lib. Maccabæorum vocat πρεσβυτέρους τῆς λαοῦ. i. Seniores populi, Iosephus λαὸν ἅπαντα. i. populum vniuersum: ita vt vel illis nominibus veniãt omnes ciues qui propriè populus vocatur, vel γερουσία. i. Senatus, ille videlicet superior, qui quum populum repræsenteret, vocetur populus ipse. Hoc certè notandum videtur, politiam prioris istius temporis Maccabæorum, aliquid amplius habuisse Democratiã, aut Aristocratiã, quàm Regni. 1. Mac. 13. 2

Continuatam fuisse hanc politiam apud Iudæos primùm illud demonstrat quòd Simon eius frater accepto nuntio de fratre captiuo apud Tryphonem, non antè exercitus ductandi prouinciam & Reipub. ad-

ministrandæ subiit, quàm conuocatus populus eum ducem in locum fratris substituitisset: deinde quòd Demetrius rescribit

verf. 36.

1. Mac. 14

20

Simoni in hæc verba *σίμωνι ἀρχιερεὶ καὶ πρεσβυτέροις καὶ ἔθνεϊ* Iουδαίων *χαίρειν*: tertio loco & illud, *σπαρτάτων ἀρχόντες καὶ ἡ πόλις σίμωνι ἱερεὶ μεγάλῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερέωσι καὶ τῷ λοιπῷ δήμῳ τῷ* Iουδαίων *ἀδελφοῖς χαίρειν*. postremò quòd extat in solempni & augustissimo illo plebiscito quòd in gratiam Simonis conceptum est, *Ἐπὶ συναγωγῆς μεγάλης ἱερέων καὶ λαοῦ καὶ ἀρχόντων ἔθνεος καὶ τῷ*

1. Mac. 14.

27

Ant. Iud.

13. 11⁹

πρεσβυτέρων ἡ χάρις: quāuis huius Simonis Maieftas longè amplior designetur & prædicetur quàm superiorum eius fratrum: vt apparet ex eo quòd in tabulis & instrumentis publicis, annorum supputatio iniri cœperit, *ὅτι Σίμωνος ἀρχιερέως μεγάλου καὶ σπαρτήγου καὶ ἡγουμένου*, vel, vt vult Iosephus, *ἀρχιερέως Ἰουδαίων καὶ ἔθνεος*: deinde quòd ex communi consensu Iudæorum & Sacerdotum designatus dicatur *ἡγούμενος καὶ ἀρχιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα & σπαρτήγος* cum summo imperio in vtrâque politiam, & Simon recepisse quòd illi offerebatur, & libenter suscepisse *ἀρχιερατείαν, καὶ τῷ σπαρτήγον καὶ ἔθνεος* Iουδαίων *καὶ ἱερέων, καὶ πρεσβυτέρων πάντων*. Et certè non solum superiora illa quæ eius frater Iona-

1. Mac. 14.

4. & 42

thas obtinuerat à regibus Syriæ, consequu-

tis

tus est: sed hoc illius principatui tribuitur
 quòd sublatum fuit ab Ifraele iugum Gen- 1. Mac. 13.
 tium: & recepta tandem fuerit Arx illa in 4'
 qua erat præsidium Syrorum, quam à pol-
 lutionibus repurgarit & solenniter admo-
 dum suis restituerit. Atque in hac mixta
 politia Regni aliquid emicuit ampli⁹ quàm
 Aristocratia aut Democratia, vt paulatim
 eius posterì commonstrarunt. Hircanus
 enim patri succedens, sui quidem princi-
 patus initio *ἀντεξουσίαν*, non tamen *ἀντονομίαν*
 suæ Gentis amisit: sed paucis pòst diebus
 ita excussit Antiochi Pij tyrannidem, vt Ant. Iud.
 quàm latissimè fines suos amplificauerit. 13, 16, & 17

Mortuo Hyrcano Aristobulus eius filius Ant. Iud.
 natu maior principatum in Regnum eue- 13, 19
 xit, seque & diademate & Regio nomine
 ornauit: ita tamen vt iam tyrannidis aliquid
 Maccabæi ipsi admiscerent veteri illi Iu-
 dæorum politia, quam & ipsi aduersus Iu-
 dæorum tyrannos vindicauerunt. Ituræam
 certè ita adiunxit Iudæorum regno vt Itu-
 ræos minis coegerit ad omnes ceremonias
 Iudaicas, vnà cum ipsa Circuncisione ad-
 mittendas.

Mortuo Aristobulo eius frater Alexan- Ant. Iud.
 der Rex etiam dictus, Iudaici imperij fines 20, & 21. &c.
 ad summum euexit. Tyrannidem omnino 22, & 23
 respuit eius regnū: vt maximè suspectum

fit, an superior illa Iudæorum politia tum libera fuerit, an verò ad eius arbitrium & nutum inclinauerit.

Alexandra vxor marito successit: ita tamen vt Hyrcanum natu maiorem ex filiis summum Sacerdotem designaret, Phariseos autem consortes administrationis Regiæ haberet. Atque tum in Iudæorum politia obtinuisse videtur Aristocratia: vel certè Oligarchia. nam ea politia Tyrānidem admixtam habuit.

Ant. Iud.
12. 24. 20

Matre grauius laborante, Aristobulus eius filius natu minor ita capiendis castellis inhiavit, vt intra quindecim dies viginti duo loca cœperit. Vnde Iudæorum *capitulos* *789. i.* Seniores, & Hyrcanus eius filius natu maior Reginam admonent, vt sibi prospiciat. Atque huiuscemodi Seniorum mentio satis designat, non prorsus tunc corruisse Iudæorum Rempubl.

Ant. Iud.
24. 5

Mortua matre Aristobulus ita cum fratre Hyrcano pactus est adhibito etiam solenni sacramento, vt ipse Sacerdos summus & Rex esset, Hyrcanus verò deposito Sacerdotio summo priuatam vitam ageret. Sed artibus Antipatri res eò tādē deuenit, vt cum Aristobulus Sacerdotium summum & Regnum tenuisset per tres annos & sex menses, Iudæi libertatem amiserint, cōsque

eosque Pompeius Romanis subiecerit: factaque fuerit (vt verbis Iosephi vtar) Ierusalem Romanis tributaria, & Regnum quod antea datum fuerat [tanquam singularis aliquis] honos iis qui erant ex genere Sacerdotali, virorum popularium & plebeiorem euaserit. Pompeius tamen imperium vniuersum & iurisdictionem ademisse Iudæis non videtur. Nam & Antipater dicitur ex Hyrcani mandato frumentum reliquaque necessaria Scauro Romano militati aduersus Arabes, subministrasse. Hyrcanus igitur ita fuit Sacerdos summus, vt Iudæi suis legibus adhuc vterentur & viuerent: summusque eorum Sacerdos aliquid imperij haberet. Cap. 9.

Cæterum in hac tanta rerum mutatione Iudæi Romanis tributa pependerunt quæ olim Aegyptiis & Syris repræsentauerant, atque adeo posterioribus Persarum Monarchis: ita vt etiam tunc Hebræorum politia potissimum Aristocratica, Romanorum tyrannidem experta fuerit.

Gabinus Romanus deuicto Alexandro Aristobuli filio, politiam illam Aristocraticam aliquantulum antea labefactatam, Romanorum Tyrannidi penitus subiecit. Nā Hyrcanum Ierosolymam reductum Templo præfecit, & gentem Iudaicam in quin-

que Curias distinxit, & cuique Curie suum Synedrion assignauit. Synedri igitur Ierosolymitani Ierosolymitano territorio ius dicebant, Gadareni Gadareno, Amathuntæi Amathuntæo, Ierichuntini Ierichuntino & Samphoræi (ex Sephora seu Samphora vrbe Galilææ) Samphoræo: vt non iam vnius imperio, sed ex Optimatum decreto res eorum administrari legitimè possent.

Cap. 15. &
16.

Cùm hæc Iudæorum Aristocratia per aliquod tempus durasset, Hyrcanus paulatim ad aliquem gradum pristinae dignitatis rediit: ita vt rursum & Sacerdos summus &

Cap. 17.

ἑθνάρχης gentis Iudæorum diceretur, quasi Iudæa non tam Romanorum prouincia es-

Cap. 18.

set quàm sociæ, Romanique non tam ἡγεμόνες & ἀρχαῖοι quàm σύμμαχοι haberentur.

Ceterùm quia Hyrcanus iudicio paulò se-gniori videbatur, C. Iulius Cæsar Iudææ ὀπίτροποι καὶ πρεσβύται. i. Procuratorem (seu

Tutorem & Curatorem) atque Patronum Antipatrum designauit. Antipater eandem

ob causam Phaselum filium suum natu maiorem Hyrcano propiùs adiunxit, qui dux

seu præfectus Ierosolymorum & locorum circumiacentium esset: Galilæam commi-

sit eodem titulo Herodi alteri ex filiis. Atque vt apparet ex actis & rescriptis eiusdè

Cæsa-

Cæsaris, Hyrcanus non solum Sacerdos summus, sed & ἑθναρχος fuit, eodem prorsus iure & iisdem privilegiis quibus eius maiores: utpote cui permissum fuerit non tantum decimas, sed & ab Ioppensibus vectigalia & tributa alia exigere.

Hyrcanus igitur tanquam summus Princeps gentis Iudaicæ, prefectum sub se habuit Antipatrum eiusque filios. ita ut contentus fuerit Iudeos domi regere: cetera verò omnia Antipatro eiusque filiis permiserit. Quod effecit ut οἱ ἐστέλει. i. qui magistratum gerebant apud Iudeos, & qui erant ἀρχοὶ. i. Primarij seu Primates & Optimates, ea de re apud Hyrcanum conquesti sint, quasi Antipater eiusque filij Tyrannidem in Iudeos affectarent: præsertim arrepta inde occasione, quòd Herodes contra patrias Hebræorum Leges & Synedrîi ius, quamplurima in Galilæa perpetrasset. quorum etiam nomine aliquantò post apud summum Syedrîum Ierosolymam est euocatus.

Porro Iosephus his de rebus agens docet illis temporibus durasse Synedrîi ius illius apud Iudeos summi quod Ierosolymis sedebat, eiusque amplitudinem unà cum gentis principatu sub Hyrcano planè restitutam, ita ut satis constet Iudeorum

politiam maximè fuisse Aristocraticam, & tamen aliquid Tyrānidis Romanę & Herodiane habuisse. Quinetiā tādē eò res rediit, vt non ampliùs Iudęorū res Hyrcanus tractaret: nec eorum Optimates quicquam, aut certè quàm minimum in suis rebus administrationis habuerint: etiam ex ipsius Hyrcani consensu, qui suo testimonio apud Antonium cōfirmavit Antipatri filios meliùs Iudęorum genti præesse quàm Iudæos ipsos. Vnde & vterque ex Antipatri filiis ab Antonio designatus est Tetrarcha, & Aristocratia in Iudęorum Repub. admodū imminuta est, ita vt Tyrannis iam obtineret: & tamen duo illi Antipatri filij, Iudęos ipsorum Legibus & Iudiciis regerent.

Cap. 23

Cap. 24

Antigono autem Aristobuli Hyrcani fratris filio postea nouis rebus studente, adeò vt patrum ad Parthos & Babylonios relegarit, Iudæorum Respub. tandē tota Herodi in Regnum cēssit: ita vt Tyrannide crescente, Iudæorum politia admodum imminuta ægrè se sustentaret. Nam Herodes Synedrij summi omnes Iudices excepto vno aut altero interficiendos curauit, reliquosque omnes qui aliqua authoritate valebant, vel alicuius dignitatis gradum obtinebant: ita vt quos vellet, illis sufficeret.

Quinetiā hic improbus Tyrannus infantium

fantium Bethlechemitarum cæde Tyrannidem suam nobilitauit.

Certè quod antiquum amicum Hyrcanum ex Synedrij autoritate morte multasse dicitur, eius Tyrannidem ita confirmat, vt tamè nō prorsus ab eo abolita appareat veteris illius Iudæorū politix forma.

Tandem verò Herode teterrimo tyranno morte sublato, eius regnum, rescisso ipsius testamento in Tetrarchias ab Augusto Cæsare distractum est, Archelao Iudææ Tetrarcha constituto. qui & ipse cum impotēter dominaretur, inde extrusus est, Iudææque Tetrarchia in Prouinciam redacta Syriæque attributa fuit.

Hanc Iudæici regni in Tetrarchias distractionem cōsequuta est necessario Synedriorum noua distinctio, vnoquoque Tetrarcha proculdubio suam scorsim iurisdictionem tuente. Quam occasionem auidè arripuisse Pilatum videmus, cum Christum tanquam Galilæum (haud in eo profectò Ierosolymitanis Iudæis gratificans) ad Herodem Galilææ Tetrarcham (quem tamen Lucas Regem nominat) Christum remitteret.

Cæterum Iudæa sic ab Augusto Imperatore Romano adiuncta est prouinciæ Syriæ, vt proprium haberet à Cæsare Procu-

ratorem seu Præsidem (quasi medium aliquem locum teneret inter Prouinciam & liberam omnino regionem) nec ei à Prætore Syriæ ius diceretur. Quæ ut melius intelligantur, tenendum videtur Iudæos suâ *αὐτονομίαν* à Romanis semper obtinuisse, ut apparet ex Antiq. Iud. 14. 19. vbi plura leges apud Rufinum quàm vulgò habeantur in nostris exemplaribus & Græcis & Latinis, item & cap. 13. item lib. 16. 10. itē & lib. 19. 5. vbi etiam ipse Augustus meminit disertissimè iuris istiusmodi quod Cæsar Hyrcano concesserat.

In ea *αὐτονομία*, ut pendebat à Dei Mosisque institutione, primum locum obtinebat politia Ecclesiastica, de qua alio loco: secundum politia Ciuilibus.

In politia Ciuili erant personæ quæ Magistratum obibant.

In illis (ut iam attigimus) erant primum Septuaginta & vnus seu Synedrion, cui præerat Sacerdos summus: erant deinde Iudices ordinarij, Chiliarchi videlicet, Cæturiones, &c. postremò erat populus ipse qui non semel apud Procuratores & Præsides Romanos scita sua proposuit.

Erant præterea & horum Ministri (quos videlicet *ἐπιτροπῶν*. i. præfectos, vocauimus, ex Iosepho nomen illud ita interpretante)
qui-

quibus Magistratus illi utebantur in suis Iudiciis, vt apparet ex multis locis noui Testamenti.

Erant & Leges Mosis ex quarum præscripto de rebus propositis iudicabatur.

Quod ad Synedrion attinet eiusque Iudices, non semel eorum fit mentio in nouo Testamento, cuius historiæ in hæc tempora inciderunt, nec etiam apud Iosephum, apud quem Synedri vocari videntur *πρωχοντες*. i. Primates & primas in populo obtinentes. In nouo vero Testamento vocantur *ἀρχοντες*. i. Principes, Luc. 23. 13, & 35, *ἀρχοντες τοῦ λαοῦ* Principes populi, Act. 4. 8. & Luc. 24. 20. *πρεσβύτεροι* Seniores, Matth. 27. 12, & 41. & 28, 12. & Mar. 15. 1. *πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ* Seniores populi, Matth. 27. 1. *πρεσβυτεριον τοῦ λαοῦ* Senatus populi, Luc. 22. 66. *γερευσία τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ* Senatus filiorum Israel, Actorum 5. 21. *πρωτοὶ τοῦ λαοῦ* Primores populi, Luc. 19. 47.

Ordinarij Iudæorum Iudices videntur Luc. 22. 58 illi esse qui *πράτῆγοι τοῦ ἱεροῦ* Prætores seu Magistratus Templi vocantur. Porrò quia quamplurimi erant, Scriptura aliquando Act. 4. 1 plurali numero exprimit huiuscemodi Magistratum: quia verò vel vnus alicuius auctoritas ad prehensionem sufficiebat, vel etiam vnus aliquis Chiliarchus summus
g. iiii.

erat, vsurpatur quoque huius Magistratus nomen singulari numero. Denique & illud vsitatum est, corpus plurium qui eundem Magistratum gerunt, singulari numero exprimi.

Templi nomen adiungitur, vel quòd eorum Iurisdictionio in Templo exerceretur, vel ex Templi. i. religionis Iudaicæ legibus inter eos qui eodem Templo. i. iisdem Saceris utebantur: vel ad discrimen Iurisdictionis Procuratoris seu Præsidis Romani Imperatoris, quæ extendi videbatur ad eos quos Præsides ipse in seditione interceperat, vel etiam publicè nocentes: vel ad extraneos, qui vel aliquid petebant à Iudæis, vel cum quibus Iudæi aut alij extranei, aliquid controuersi habebant: aut etiam ad Publicanos publicaque vectigalia, aliâque eiusmodi.

Iudicum istiusmodi *ἑπὶ τοῦ ναοῦ*. i. Ministri, Iudæi omnino fuerunt, vt aliquo modo liquet ex locis aliquot noui Testamenti, præsertim ex Ioã. 7. 46. imò etiam Leuitæ, vt ex superioribus constare potest, & ex Ioann. 1. 19.

Quæ verò Ierosolymis in Templo fiebant, illa in Synagogis in alijs Iudaicæ prouinciæ urbibus exercebantur à Iudicibus ordinarijs, ita vt maiores & difficiliore

cau-

causæ, aut etiam minorum appellationes Ierofolyma referrentur.

Iam autē subindicauimus Iudæorū iurisdictionē & iudicia duntaxat inter ipsos Iudæos qui nudè & merè Iudæi erant, non etiam ciues Romani, locum habuisse.

Quousq; progressa fuerit Iudæorum iurisdictione, non ita certò constat.

Iudæos, vt & reliquos Prouinciales, habuisse minimam coercionem, hoc est apud eos ictus verberum quadraginta vno minùs, prorsus verum est.

Eos gladij seu morte plectendi potestatem habuisse videri potest, primùm ex eo quod *αὐτονομίαν* suam semper retinuerint, ex cuius institutis & præscripto longè aliis de causis capitis pœna infligitur, quàm ex Romanorum iure. Atque & hoc & illud Adulteræ historia confirmat. Ibi enim dicuntur Scribæ & Pharisæi Iudæorum (quasi præcipui eorum Iudices) Christo Moïsi Legem de adultera proposuisse vnà cū ipsa adultera, quam eo nomine mortis reâ esse contendebant. Ioan. 8. 31
&c.

Eam autem Christus ad Pilatum non relegat, sed ipse mortis sententiam aduersus eam pronuntiat, ac Scribas & Pharisæos ad illam lapidandam prouocat: deinde prorsus absolueret videtur. Quæ nunquã facturi

videntur fuisse Iudæi, atque adeò Christus, nisi Iudæi aliquã habuissent gladij seu morte plectēdi potestatem. Huc accedit quòd *Act. 23. 27* Lyfias Antoniani præsidij Tribunus, tam accuratè se excusat apud Felicem Præsidentē, quòd Paulum Iudæis eripuerit, quia videlicet nosset eum ciuem Romanum. Quinetiam huc pertinet quòd Tertullus Iudæorum Orator audacter admodum pronuntiat apud Felicem Iudæos prehensisse Paulum, & voluisse eum ex sua Lege iudicare, imò & queritur Lyfiam Tribunum Iudæis Paulum per vim eripuisse.

Act. 26. 10 Nec fortasse prorsus extra rem est quod Paulus etiam gloriari audet apud Festum Præsidentem & Agrippam Regem se suffragium tulisse, cum Christi discipuli morte mulctarentur & interficerentur.

Ad hæc quoque facit quod Antiquit. Iud. 20. 8. scribitur Ananum Sacerdotem summum, Sadduegum (& proinde rigiditatem in iudiciis) mortuo Festo Præsidente, antequam Albinus in eius locum substitutus in Iudæam venisset, coegisse Synedrion ad quod permultos vocasset, & inter alios Iacobum fratrem Domini, quos transgressè Legis accusatos lapidandos exhibuerit: atque cum horum apud Albinum accusarentur, non dici in eo Romanorum aut Præsidentis

dis imperium imminuisse, quòd tam multos morti adiudicasset, sed duntaxat in eo quòd Synedrion inconsulto Præsìde coegisset: quasi videlicet illa gens admodum suspecta esset studij rerum nouarum, cogique non potuerit Synedrion inconsulto Præsìde, vt tum videret ne quid detrimenti caperent Romani.

Huc etiam accommodari potest quod scribitur Ioan. 18.31. vbi Pilatus Iudæis respondet vt Christum accipiant, & ex sua Lege eum iudicent. Quod verò illi excipiunt, sibi nō licere interficere quenquam, ita exponi potest, quasi Iudæi mendaces de suo iure decedere velint, vt locum aliquem relinquerent prophetiæ Christi, quam ille sæpius iterauerat de suæ mortis genere, quod etiam ipse Euangelista innuit. ita vt etiam illi lapidationem qua vulgò utebantur in suis iudiciis, interfectionem esse negent. Ex his ergo confici videretur saltem lapidationis supplicium permissum fuisse Iudæis eorūque iudicibus.

Porrò videri mirum non debet quòd Romani huiuscemodi *αὐτονομία* Iudæis concesserint, quæ etiam aliquid gladij haberet: quum inter ipsas prouincias populi Romani quædam ita liberæ fuerint, vt magistratus Romani iurisdictione soluerentur.

Eiuscemodi fuit Atheniense territorium: item & Lycia in Cilicia, quæ suum habuit Concilium, suum Lyciarum, aliosque sui Concilij magistratus, qui ex patriis legibus iudicia communiter redderent. Quinetiam Cyrenaica regio eiuscemodi primum fuit.

Cæterum ad hæc omnia respondent qui negant Iudæos gladij seu morte plectendi potestatem habuisse, Iudæos quamplurimam aulos semper fuisse per tumultum & seditionem, ex iudicio quod zelosum vocant, atque ex eo genere esse quod de morte Stephani traditur, & de Pauli lapidatione ad Lystra.

Act. 7. 55,
& 14. 19

Media igitur quædam via inita videtur, ut videlicet Iudæi in suis Iudicum confessibus, etiam de causis capitalibus cognoscerent, mortisque sententiam aduersus reum pronuntiarent, quem postea Præsidis aut eius Tribuno ex sua sententia puniendum offerrent: præsertim si reus alij mortis generi adiudicatus esset quàm lapidationi. In ea enim hoc usurpasse videntur, ut inconsulto Præside eiusque Tribuno, iuberent testes conuictum reum lapidibus obruere, quòd illud eorum Lege difertè exprimeretur.

Quantis autem Iudæi *ἐκ τῶν ὀμίλων* suam
hab-

habuerint: tamen quia Romani Imperatoris interesse videbatur ne qui præcipuum Iudæorum magistratum moderabatur parum studiosus illius esset, penes Præsides Iudææ esse voluit Sacerdotes summos exauthorare, illisque alios substituere, quod Tyrannide & avaritia non caruit. Vnde politiam istiusmodi maiore ex parte Tyrannicam fuisse constat. Eò etiam aliquo modo spectat quòd Sacerdotalium vestium custodiam retinuerint Præsides, vel certè ex eorum decreto Tribuni quibus præsidium & custodia arcis Antoniaè demandata fuerat: quoad Vitellius eas custodiendas Iudæorum Sacerdotibus tradidisset.

Atque hæc politia sub Præsidibus seu Procuratoribus Cæsarum duravit, quoad Claudius Imperator adiecisset Regno Agrippæ maioris Iudæam & Samariam: ita ut tum Iudæorum Resp. nonnihil mitius habuerit quàm sub Romanorum Præsidibus: nec tamen, ut apparet ex Act. 12. propterea omnino à Tyrannide liberata fuerit. quavis beneficiis quamplurimis ab ipso Agrippa affecti fuerint Iudæi.

Mortuo Agrippa maiore Iudæorum Anti. Iud.
20. Respub. rursus ad Præsidum seu Procuratorum Cæsaris administrationem rediit, iisdem prorsus legibus quibus ante Agrip-

pam, imò & magnificentioribus initio imperij Claudij Cæsaris, vt cõstat ex eo quòd Claudius Imperator Iudæorum gentē tam magnificis titulis ornatam donat vestium Sacerdotalium custodia. His enim verbis ad Iudæos scribit,

Claudius Cæsar Germanicus Tribuni-
tiæ potestatis quinquies Cõsul ordinarius,
quater Imperator, decies pater Patriæ, Ie-
rosolymorum Principibus, Curiæ popu-
lõque Iudæorum & cunctæ genti Salutem.
Sed longè illam magnificentiam non mul-
to pòst eleuauit, cum in Herodem quar-
tum, Agrippæ maioris fratrem, Regem
Chalcidis, Templi sacrorumque Thesau-
rorum potestatem, & ordinandorum Sa-
cerdotum summorum ius contulit, atque
hoc priuilegium prorogauit Agrippæ mi-
nori Agrippæ maioris filio, postquam eum
Chalcidis regem creasset.

Atque hæc politia maiore ex parte Ty-
rannica si Romanos & Herodem spectes,
Aristocratica tamen plurimum & Demo-
cratica, durauit quoad Aristocratia & De-
mocratia prorsus apud eos obtinuisset, imò
verò in Oligarchiam & Ochlocratiam de-
generassent, ab anno videlicet duodecimo
Neronis ad secundum vsque Vespasiani,
nimirum per sex annos, quo tempore ita

concidit illa Respubl. cum vrbe totaque gente, vt nunquam instaurari potuerit,

C A P V T X I I I I.

Politia civilis Iudeorum per alias prouincias dispersorum.

IN Synagogis prouincialibus nō pari vbiq̄ue modo iudicia exercebantur. Nam in Ægypto vbi Iudæi Alexandrini & Cyrenenses suum habebant ἑδράρχη, reliquosque Magistratus, eiusque ordines quales erant in Iudæa, iudicia eodē prorsus modo exercebantur quo in Iudæa, ita vt summum imperium in Iudæos esset penes eorū ἑδράρχη, vt fusius exposuimus superiore capite, vbi de Ptolemæi Lagi & Philadelphi temporibus egimus.

Antiochenos Iudæos eodem iure vsos quo utebantur Alexandrini tempore Augusti, imò etiam tempore Vespasiani & Titi, confirmatur ex lib. Antiq. Iud. 12. 3.

Sardibus quæ fuit aliquando Regia Lydiæ, Iudæi etiam loca habuerunt in quibus negotia & iudicia inter se exercebant, vt liquet ex Antiq. Iud. 14. 19. apud Rufinum.

In Synagogis aliarum prouinciarum nō ita tractata videntur iudicia Ciuilia, sed potius ad tribunal publicum tum Iudicum

municipalium loci, tum etiã Iudicum Romanorum, vt constat ex Act. 14. 5, & 18, 12, 13, 14, 15, 16, & 19, 39.

Atque hæcenus de ciuili Iudæorũ politia: nunc ad Ecclesiasticam redimus.

C A P V T X V.

Politia Ecclesiastica in terra Chenaan.

Quum Iosue tam fideliter & accurate Dei mandata sequutus dicatur, dubium non est quin etiam Politiam Ecclesiasticam à Deo præscriptã, qua potuit fidelitate & diligẽtia cõseruauerit, præsertim adiutus, imò & quasi manu ductus ad eã rẽ ab Eleazare.

Eleazar autem antequam populus ex deserto excederet, patri Aharoni succedens, videtur sibi in Principem Leuitarum substituisse filium suum Phinees: vt apparere aliquo modo potest ex eo quòd Phinees ex mediis Iudicibus Isracliticis, quos Moses alloquebatur, prorumpens, tam intrepidè Zambri & Cozbi transfuerberauerit, & ex ea promissione quam Dominus actioni illi tam magnanimæ subiecit: deinde ex ea legatione quam obiit apud Rubenitas, Gaditas & Menasitas. denique ex eo quòd 1. Par. 9. 20. dicitur præfectus fuisse Koritis: cuiusmodi præfecturam dictum est Eleazarẽ habuisse, dum Aharone
adhuc

Num. 25. 5
&c.

Ios. 22. 14,
&c.

adhuc superstite Principē Leuitarū ageret.

Vbi terram Chanaan ingressi fuissent Israelitæ, & Tabernaculum statuisent in Siloh, terræque diuisa fuisset inter reliquas tribus à Leuitica, Iosue ex Dei præscripto vrbes refugij designat.

Deinde illas aliásque Sacerdotibus & Leuitis aliis assignat.

In omnibus vrbibus in quibus habitant Leuitæ, verisimile est eos confessum quendam habuisse, ad quem referrentur causæ Ecclesiasticæ; docuisse certè verum est non solum in illis vrbibus, sed & in aliis, in quibus etiam verisimile est fuisse loca quædam destinata precibus solemnibus, cæteribus sacris, audiendo Dei verbo & sacrificiis quibusdã faciendis ex genere Prosperitatum. Et fortasse hinc effluerūt quæ postea vocata sunt Excelsa (nisi malis ea ex Chanægorū reliquiis cõseruata.) Verisimile enim est loca illa fuisse in editiore ciuitatis situ, vel ad ciuitatem ipsam. Imò & ista videntur fuisse Synagogarum initia.

Hæc aliquo modo confirmantur ex Iud. 6. 11. 17, & 20, & 13. 19, & 1. Sam. 9. 12, & 16. 2, & 10. 5, & 10, vt paulò infrà fusiùs ista explicabimus.

Constitutis & destinatis vrbibus in quibus Leuitæ habitarent non ita illis viuere h. j.

niebat ad deportandum Tabernaculū conuenire. Ergo per aliquot annos dicitur substituisse ad Siloh.

Anti. Iud.
5. 12. 6
1. Chron.
6. 4, & c.

Quo tempore Tabernaculum substituit in Siloh, Eleazari in Sacerdotio summo successit Phinees, ipsi Phinees Abischie, ipsi Abischie Bukki, ipsi Bukki Huzzi, huic Eli ex alia familia, nimirum ex familia Ithamar.

Quomodo Eli Sacerdos summus euaserit, non scribitur: sed illud ex eo factū conuinci potest, quod cum à Domino designatus fuisset populi Iudex, visus etiam fuit perturbatissimis illis temporibus ad Sacerdotium summū euectus: præsertim cum inter Sacerdotes instructissimus haberetur ab omnibus rebus necessariis ad Reipub. administrationem. Quomodo reliqui Leuitæ officium suum fecerint, non planè constat.

Certè vt apparet ex historia Sacra Eli etiam ipse maximè vbi in Iudicem & Sacerdotem summum euasisset, parum sollicitus fuit de restituenda Hebræorum politia tum Ecclesiastica tum Ciuili, intentus fortasse populi liberrati: quo effectum est vt etiam domesticos filiorum errores non ita curauerit. Ergo tandem superuenit Samuel propheta simul & Iudex, qui non solum

lūm populū in libertatem asseruit, sed & politiam vtrāque restituit. De ciuili iam actum est. Ecclesiasticam eodem modo restituere cœpit. Quum enim initio illo quo prophetare cœpit, verbum Domini rarissimum fuisse dicatur, & aliquot pōst annis quamplurimi Prophetæ sub Saulis inaugurationem commemorentur, videtur ipse primus & excellentissimus Prophetæ prophetiæ donum atque Prophetarum numerum nobilitasse, vt Sacerdotibus summis admodum in suo munere desidiosus, ac Dei verbo labascenti & penē sepulto succurreret. Igitur Prophetarum collegia instituit, dum Leuitarum confessus restituit, nō vno loco, sed quamplurimis. i. omnibus illis locis vbi cœtus publici à Leuitis celebrari consueuerant, ita vt tum Scholæ publicæ frequentari maximè cœperint. Atq; de his fusiùs differemus, vbi agemus de politia Ecclesiastica decem tribuum. De cæteris quæ in Ecclesiastica politia euenerūt quo tempore Tabernaculum substitit in Siloh, non ita constat.

Ex Siloh Tabernaculum translatum est 1. Sam. at. 2 & c. ad Nob, sed quo tempore non liquet. Coniici potest illud incidisse in desolationem Arceæ captæ. Inde translatum est in Gabaō, vt apparet ex 2. Chron. 1. 3. quo tempore
h. ij.

videlicet Doeg Idumæus est populatus igni & ferro urbem Nob. Inde postremò translatum est in Ierusalem, vt disertè traditur 2. Chron. 5. 5.

1. Sam. 4. 4
& 14. 3, &
18. & 2.
Sam. 11. 11

Arca sæpius deportata est, quoties videlicet facti sunt celebres quidam conuentus, aut prælium commissum est, vt apparet ex illis formulis, Coram Domino, vel, Ad Dominum, quæ ferè intelligendæ sunt vel de Arca, vt Iosue 24. 1. Iud. 2. 1, & 11. 11, & 20. 1. & 1. Sam. 6. 6. & 10. 17, & 18, & 11. 15. & disertissimè 1. Sam. 14. 36. ex vers. 18. vel de Tabernaculo, vt 1. Sam. 21. 7. Deportata igitur est ad bellum quod tempore Eli susceptum est aduersus Palestinos, & ibi ab hostibus capta. Arca capta per septem menses apud Palestinos mansit. A Palestinis remissa apud Bethsamitas substitit per aliquot dies. Postea in Kirjathieharim per annos viginti, in domo Abinadab, in qua illius custos fuisse dicitur Eleazar eius filius, eaque gratia solemniter consecratus. Postea eadem illa mansit apud Obed-edom per tres menses.

In illis Tabernaculi deportationibus Achitobus nepos auo Eli in Sacerdotio summo successit, huic Achias, isti Achimélech, nisi fortè idem sit Achias qui Achimélech.

Post

Post cladem admissam à Doeg ad urbē Nob, Sacerdotium summum vagum fuisse videtur. Abiatharem filium Achimeléch vnctum aut alio aliquo modo solemniter promotum fuisse in Sacerdotem summum probari non potest, & tamen eum Sacerdotio summo functum fuisse verum efficitur ex eo quòd accinctus Ephod Sacerdotis summi de rebus futuris responderit: & in eius exauthorati locum suffectus Tsadokus dicatur. Denique ex eo quòd Sacerdotis summi filius dicitur, atque adeò solus, superstes ex ea familia in qua Sacerdotium summum per annos aliquot perseverauerat. Atque vt aliquis Sacerdotio summo initiaretur, vnctionē necessariam non fuisse, solum vestium amictum suffecisse, Hebraei nostri contendunt, vbi successio non fuisset interturbata: quod & volunt aliquo modo apparere ex Eleazaris initiatione. Tsadokum autem (qui Abiathari adiungitur tanquam alter Sacerdos summus) non antè vnctum fuisse in Sacerdotem summum constat, quàm secundo Salomon Regno inauguratus esset. Perturbatis igitur illis temporibus Abiathar pro Sacerdote summo habitus est, qui etiam ad Arcam Ierosolymis confisteret: Tsadokus autem pro primario inter Secundarios atq; adeò inter

1. Reg. 2. 25

Num. 20.
26, & 28
1. Chron.
29. 22

1.Chron. 27. 17. 4 omnes qui ad Tabernaculum in Gabaon ministrabant, vt etiam à Dauide Aharoni- ce familiae præfectus fuit: & tandem Abia- thare exauthorato à Salomone in summū Sacerdotem euaserit.

1.Chron. 1. 11. & c. Arca tandem deducta est à Dauide in arcem Ierosolymitanam, sed longè alio cū apparatu quàm cum quo ex domo Abina- dab deducta fuerat.

Iam ergo tum incepit Dauid Leuitas in ordinem cogere. Posteriores enim Aharonis reliquosque Leuitas ad se conuocasse di- citur, atque ex illis selegisse.

Abiatharem	} de more Arcam inuolutu- ros suis aulæis, càmque ex- portaturos ex Adyto, in quo erat, & imposituros Leui- tis, illámq; postea ex isto- rum humeris recepturos, & in suum Adytum abditu- ros.
summum Sa- cerdotem	
&	
Tsadokum Primarium ex Secunda- riis.	

Ex Leuitis.

Vrielem	} Principē	} Kahatitarum, Meraritarum, Gersonitarum, Elisaphanitarū, Hebronitarū, Huzzielitarum,
Hafajam		
Ioelem		
Schemajam		
Eliciem		
Haminadabū		

qui Arcam suis humeris gestarent.

Hos

Hos ergo ad hanc rem se sanctificare & comparare iussit: fufiusque illis exposuit superiorem Arcæ reductionem pessimè cessisse, quòd ex Mosis ritu facta non fuisset. Imò vt etiam ad hanc nihil deesset, illis mandauit vt inter se de Cantoribus ad eam Arcæ reductionem necessariis dispicerent.

Illi igitur constituunt

Ex Gersonitis,	} Cymbalistas.
Asaphum Berechiz,	
Ex Kahatitis,	
Hemanem Ioelis, &	

Ex Meratitis,

Ethanem Kufajæ,

Ex horum fratribus minoribus natu;

Zachariam,

Hazielem,

Semiramothum,

Iechielem,

Hunni,

Eliabum,

Mahafiam, &

Benajam,

Mattitjam,

Eliphlehu,

Miknejahu,

Hobed-edom,

Iechielem, &

Hazaziam,

qui & Ben

} Nablifas.

} Cytharistas.

h. iiii.

Cenanjam Principē Leuitarum ^{NUMB. 1.}
 in Prophetia. i. qui præscriberet prophe-
 tias quas canerent alij Cantores: vel, in ele-
 uatione vocis: hoc est, Supremum Musicū,
 qui Musicæ tonos apud reliquos moderā-
 retur: vel qui voce præiret.

Berechiam } Ianitores anteriores ad Ar-
 & } cam, qui scilicet cauerēt ne-
 Elkanam. } quis pprius ad eā accederet,

Ex Sacerdotibus,

Schebanjam, }
 Ioschaphatum, }
 Nethancelem, }
 Hamasæum, } Tibicines ante Arcam.
 Zachariam, }
 Benajam, & }
 Eliezerem. }

Ex Leuitis,

Hobed-edom }
 & } Ianitores posteriores.
 Iechijam. }

Vbi Arca reposita fuisset apud Dau-
 dem, visum est Dauidi rerum Ecclesiasti-
 carum politiam accuratiùs prosequi.

Igitur ad Arcæ ministerium designauit
 viros ex Leuitis sexaginta & octo, & in illis

Asaphum

Cymbalifam

Zacha-

Zachariam,
Semiramothum,
Iechielem,
Eliabum, &
Benajam, } Nablifas:

Mattithjam,
Iehielem,
Hobed-edom, &
Iehielem qui &
Hazazias vel
Haziél } Cytharifas:

Hobed-edom filium
Iedithum cū filiis &
Hozam ex Meraritis, } Ianitores:
& reliquos ad reliqua ministeria circa Ar-
cam.

Ex Sacerdotibus,

Banajam & } Tibicines:
Iachazielem, }
Abiatharem, Ministrantem apud Arcam.

Ad ministerium Tabernaculi quod erat
in Excelso ad Gabaon destinatus est

Tfadokus eiusque } Ad offerendum iuge
fratres ex genere } sacrificium.
Sacerdotali,

Heman, }
 Ieduthun, & } Tibicines,
 alij suis no- } Cymbaliftæ, & ad reliqua
 minibus de- } instrumenta Musica.
 signati. }

Filij Ieduthun Ianitores.

Festis verò solemnioribus etiã ad ipsum
 Tabernaculum astabat Afaphus ipse ad
 Dextram Hemanis fratris, consistente Er-
 thane seu Ieduthune ad Hemanis sinistra:
 Ethan Heman Afaphus
 reliquis Leuitis officium suum faciētibus.

1. Chron.
 23. 1, & c.

David confusus promissioni Nathanis
 de templo ædificando ab eius filio, post-
 quam illi optimè successisset in componen-
 dis muneribus Ecclesiasticis cum ad Arcã
 tum ad Tabernaculum Dei in Gabaon, illi
 præsertim moribundo visum est de illis a-
 gere quæ necessaria erant Templo con-
 structo eo modo quem filio præscripserat
 & delineauerat.

Ad eam rem facilius conficiendam cen-
 sum egit Leuitarũ quos recessit ad 38000.

Ex illis constituit 24000 ad opus Ædis
 Domini. i. ad obeunda illa munera quæ Æ-
 dis sacra maximè propria videbantur, de
 quibus 1. Chron. 23. 28, & 29:

Quater mille Ianitores:

Quater mille Cantores:

Et

Et sexies mille Iudices & Præfectos.

Opus Ædis Domini curabant	}	Sacerdotes,	}	Summus,
		Administri		Secundarii
		eorum ad rem		magis illustres.
		facram,		Principes rerum Sacrarum,
		&		seu Templi.
		Questores rerum sacrarum.		

Ex secundariis magis illustribus prior propriè vocatur דָּוִד הַלֵּוִי, i. Dux Ædis Dei, posterior דָּבָר, i. Legatus, ille in reliquos Sacerdotes, Principes tribus Leui inquirebat, in Kahatitas, eorumque munus & diligentiam: hic Gersonitas & Meraritas. Vide suprà cap. 7. & paulò infrà sub finè istius capituli.

Summum Sacerdotium cefsit Abiathar. 1. Chron. 27. 17.
 Primarium in Secundariis duobus, Tsadoko: ita tamen ut iste in Siloh esset ad Tabernaculū, ille verò Ierosolymis ad Arcā.

Abiathar igitur (qui & Achimelech & Abimelech dicitur) summus semper Sacerdos à Dauide agnitus est, & Ephod sacro ministerioque ad Arcam Ierosolymis consistentem donatus est. Tsadokus autè prior fuit ex Secundariis magis illustribus, & ministerio primario ad Dei Tabernaculum quod in Gabaon restabat, præfectus: quasi etiam sic paulatim pristinæ maiorū digni-

tati, hoc est summo Sacerdotio restitui inciperet. Atque eius rei præludia quædam extiterant viuente etiam Danide, cum Tsadokus in Sacerdotem (summum videlicet) vnctus est. Vide & paulò suprà in ciuili politia.

Sacerdotum	} Munus descri- ptū 1. Chro. 23. vers.	} 13. 28.29. 30.31. 32.	} sorte in 24. vices distri- butū est.
Principū Tē- pli,			
Administorū rei sacræ			
Cantorū, &			
Ianitorū,			

Vices Sacerdotum.

1 Iojarib	13 Chuppai
2 Iedahja	14 Ieschebeab
3 Harim	15 Bilga
4 Schorim	16 Immer
5 Malchija	17 Chezir
6 Mijamin	18 Happitstsek
7 Hakkots	19 Pethachja
8 Abija	20 Iechezkel
9 Ieschuah	21 Iachin
10 Schecanja	22 Gamal
11 Eliaschib	23 Delajahū
12 Iakim	24 Mahazjahu.

Præter has vices Sacerdotum erat sum-
mus Sacerdos, erant & Secundarij duo
maximè

maximè illustres, de quibus supra.

Ad Sabbathata singula desinebant vicissitudinariae istiusmodi functiones: ita vt abeuntes alij exciperent ad primum diem Hebdomadis insequentis, vt apparet ex 2. Reg. 11.5, &c. Atque hoc in alijs etiam subsequenter vicibus obtinuisse videtur.

Vices Adminiftrorum.

1	Schelomith	} Schim hita	} Lahda nitę seu Libnitę	} Ger scho nitę.
2	Chaziel			
3	Haran			
4	Iachath	} Schim hita	} Ger scho nitę.	
5	Zina			
6	Beriha & Iehusch			
7	Iechdeiá	} Amramita.	} Kahatita.	
8	Iischija Elihezrita			
9	Iachath Iitsharita			
10	Ierija	} Hebronita.		
11	Amarja			
12	Iachaziel			
13	Iekamhá			
14	Schamir	} Huzielita.		
15	Zecharia			
16	Iahazia filius			
17	Schoham	} Iahuzita	} Merarita.	
18	Zaccur			
19	Hibri			

20 Eleazar	}	Machlitæ	}	Meraritzæ,
& eo mortuo filij Kifch				
21 Ierachmeel				
22 Machli	}	Musitæ	}	
23 Hédher				
24 Ierimóth				

Vices Cantorum.

- 1 Ioseph, fratres eius & filij 12. Afaphi.
- 2 Ghedalja, fratres eius & filij 12. Ieduthunis,
- 3 Zaccur, fratres & filij eius 12. Af.
- 4 Itsrí, fratres & filij eius 12. Ied.
- 5 Nethania, fratres & filij eius 12. Af.
- 6 Bukkija, fratres & filij eius 12. Hermanis.
- 7 Iesareela, fratres eius & filij 12. Af.
- 8 Ieschahiahu, fratres & filij eius 12. Ied.
- 9 Methanja, fratres & filij eius 12. Hem.
- 10 Schimhi, fratres & filij eius 12. Hem.
- 11 Hazareel, fratres & filij eius 12. Hem.
- 12 Chaschabja, fratres & filij eius 12. Ied.
- 13 Schubael, fratres & filij eius 12. Hem.
- 14 Mattithja, fratres & filij eius 12. Ied.
- 15 Ieremoth, fratres & filij eius 12. Hem.
- 16 Chananja, fratres & filij eius 12. Hem.
- 17 Ioschbekascha, fratres & filij eius 12. Hem.
- 18 Chananí, fratres & filij eius 12. Hem.
- 19 Mal-

- 19 Mallothi, fratres & filij eius 12. Hem.
 20 Elijatha, fratres & filij eius 12.
 21 Hothir, fratres & filij eius 12.
 22 Ghiddalhti, fratres & filij eius 12.
 23 Machazioth, fratres & filij eius 12.
 24 Romamtihézer, fratres & filij eius 12.
 Hem.

Vices Ianitorum.

Et quod ad Ianitorū vices & sortes at-
 tinet, postremi omnium recensiti sunt Ia-
 nitores, eorūque vices & sortes per sta-
 tiones seu loca portarum quas custodituri
 erant, designatæ sunt.

Ex familia Zachariæ filij maioris na-
 tu Mesellemiæ Afaphitæ & Koritæ, qua-
 tuor ad Aquilonem per diem destinati fue-
 runt. Ex reliquis verò eiusdem Mesellemiæ
 filiis, sex ad Orientem.

Ex Hobed-edō Ieduthunita & Merari-
 ta, & quadam filiorum parte quatuor ad
 Meridiem.

Ex altera bini ad duo Confessuum loca.

Ex Schuppim & Chosa Meraritis, qua-
 tuor ad Occidentem ad viam, eorūque
 duo ad Parbar: vel, vt alij volunt, eorūq;
 bini erant ab Parbar.

Horum quidam nominatim ad viginti
 quatuor designati sunt.

Ex Mesellemitis A-	13 Hammiel,
saphitis & Koritis.	14 Iissachar,
1 Zacharias,	15 Pehullathi,
2 Iedihael,	Ex Schemahia ^e supe
3 Zebadja,	rioris primogeniti
4 Iethaniel,	Obed-edom filius,
5 Helam,	16 Hothin,
6 Iechochanan,	17 Rephoel,
7 Eljehohenai.	18 Hobel-elzadab,
Ex Obededomitis q̄	19 Elihu,
i & Ieduthunita ^e &	20 Semachia.
Merarit ^a erant.	Ex Chositis Mera-
8 Schemahja,	ritis,
9 Iehozabad,	21 Schimri,
10 Ioach,	22 Chilkija,
11 Sachar,	23 Tebalja,
12 Nethaneel,	24 Zecharja.

Hi verò ita nominatim designantur, quòd inter suos fratres maximè illustres essent, & fortasse secundis fortitionibus præessent, vt colligi aliquo modo potest ex 2. Chron. 26. 12.

2. Chron.
27. 12.

Quod verò ad Quæstores rerum Sacrarum attinet, Thesaurorum Sacrorum duo fuerunt genera. Quidam enim erant Primitiarum & decimarum. Alij aliarum rerum Deo sacrarum aut etiam consecrarum. Eiuscemodi videntur fuisse vota corumque redemptiones, item & primogenita-

2. Reg. 12. 4
aut 5.

nita-

nitorum, Sicli, Sanctuarij, denique omnia illa quæ in pecuniam redacta Templo offerebantur. Nam pecuniæ pro peccato & pro delicto, Sacerdotibus afferebantur, vt ex illis sacrificia pro peccato & delicto offerrentur.

2. Reg. 12.
16. auc. 17.

Ex Thesauro posterioris generis depromebantur quæ erant necessaria ad Sacrificium iuge, Sacrificia Sabbathorum, Neomeniarum & festorum solemnium, Aromata, Vngueta, Similam, Libamina vini & olei, Thus & panes Propositionis.

Ex Thesauro prioris generis dabantur Sacerdotibus & Leuitis suæ portiones.

Tertius quidam fuit Thesaurus ante Templum constructum, nimirum Anathematatum extraordinariorum.

Achias qui & Iechiel ex Lahdan seu Libni ex Gersono primogenito Leui, præfuit his omnibus Thesauris.

Duo eius filij Zetham & Ioel eius Legati fuerunt ad Thesauros posterioris generis. Disertè enim traditur eos fuisse præfectos Thesauris Ædis Iehouæ, pro Amramitis (seu vt necessaria suppeditarent Amramitis) Iitsharitis, Chebronitis & Huzielitis, qui maiore ex parte præfecti fuerunt illis rebus parandis & componendis quæ comparabantur ex tributis The-

fauorum posterioris generis. Amramitæ fuerunt Sacerdotes quibus incumbabant sacrificia facienda eorumque Libamina, Aromata & vnguenta. Ithharitæ videntur ex 1. Chron. 9. 32. panes propositionis adorasse. Chebronitas & Vzielitas hæc etiam aliquo modo tractasse verisimile est, vel simillam Mincharum & placentularum, libamina atque thus ipsum, res frigendas & torrendas ex 1. Chron. 23. 28.

Schebuel ex Gersomo primogenito Moysi fuit Legatus Achizæ seu Iechielis ad Thesaurus prioris generis, ita vt eius fuisse videatur Sacerdotibus & Leuitis suas assignare partes,

Schelomith ex Eliezere filio minore nato Moysi, fuit Legatus Achizæ seu Iechielis ad Thesaurus Anathematum extraordinariorum ad Templi constructionem deuotorum.

Quia verò Iechiel his omnibus superior fuit, anathemata ista ei commissa dicuntur 1. Chron. 29. 8.

Præter Leuitas ad Tabernaculi munera adhibebantur Gabaonitæ reliqui ex clade Saulis: qui cum pauciores essent quam qui sufficerent ad Ædis sacræ ministerium, adhibiti sunt ad illud præter eos quidam à Dauide & postea à Solomone, qui omnes
cum

cùm reliqui Gabaonitæ, tum illi qui à Davide & à Solomone traditi fuerant, Nathinæi dicti sunt, quasi dedititij seu ascriptitij.

Eorum munus erat curare aduehenda ligna ad Ædis sacræ ministerium necessaria, atque adedò ea aduehere, item & aquam.

Leuitarum qui alia munera extra Templum obibant, hoc est, ad Iudicia adhibebantur, quidam Iudicia ciuilia, ordinariis iudiciis videlicet illis adiuncti, de quibus supra, quidam Ecclesiastica tractabant.

Qui ad Ecclesiastica iudicia adhibebantur, erant vel Ierosolymis vel in aliis vrbibus Leuitarum & præcipuè refugij.

Ierosolymis præcipuè, sed & in aliis illis vrbibus Iudicium Ecclesiasticum non solum constabat ex præcipuis Sacerdotibus si qui ibi aderant, aut si non aderant, ex præcipuis Leuitis, sed (vt apparet ex Ierem. 26.) etiam ex Prophetis: qui erant cùm ex ipsis Sacerdotibus, tum etiam ex Leuitis, imò & ex aliis quibus ex ipso populo.

Propheta non solum extraordinarij erant, sed & ordinarij: qui videlicet in Scripturis per se vel cùm præceptoribus in scholis promouerant, qui & Scribæ & Legisperiti eo nomine paulò post hæc tempora dicti sunt. Vide & infra capite 16.

Atque hæc politia durasse videtur tem-

pore Solomonis, quam tamen non ita semper eodem modo curauerit. Eius temporibus Tsadokus prorsus & solus summo Sacerdotio restitutus est abdicato Abiathare qui ab Adonia steterat, domumque remisso, vt ibi priuatus viueret. Vnde fit vt ille Abiathar qui Sacerdos adiungitur Tsadoko in Solomonis historia alius ab illo videatur, & praefectus ministerio Tabernaculi ad Gabaon, vsque ad conditum templum, tanquam prior ex duobus secundariis magis insignibus fuerit: interea dum Tsadokus apud Arcam Ierosolymis confisteret. Vide & supra in ciuili politia cap. 10.

*1. Chron.
13. 10, & c.*

Roboami tempore res diuisi regni atque adeo Ieroboami malitia ferre non potuerunt, vt haec magnificentia eadem esset, durauit tamen vt potuit: vnde Abias rex exprobrat decem tribubus quod tota illa ratio politicae Ecclesiasticae apud eas esset sublata quae Ierosolymis adhuc vigeret.

Porro hic praetereundum non est, non solum ex Regni diuisione & decem tribuum secessionem perturbatum fuisse politicae Ecclesiasticae vt & Ciuilibus cursum in regno Iehuda, sed & ex idololatriis: quae a Solomone primum inuectae a permultis eius posteris subinde reuocatae & frequentatae sunt: a paucis abolitae, atque adeo genuinus Dei cultus

cultus restitutus. In hoc verò inter paucos illos Ezechias & Iosias maximè excelluerunt, quòd præter restitutam Ecclesiasticã politiam, nõ modò propofitis Edictis Excelforum abufum abrogarunt (quod & pij alij Reges ante eos eadem via tentauerant) fed & ea penitus deleuerunt, poftquam illis populus omnino abutebatur.

Iofaphatus autè politiam vtrãque quæ eius tempore aliquantulũ cõciderat, priftino nitõri restituit: atq; vt ad eam rem viam fterneret, ex Sacerdotũ genere duos Elifchamam & Iehoramum, ex Leuitis Semeiam, Nethanjam; Zebadjam, Hafaelem, Semiramothum, Iehonathanem, Adonijam Tobijam & Tob-adonijam cum quibusdam ex fuis Proceribus mifit per regni fui vrbes, à quibus Lex doceretur. Deinde & ipfe fuos inuifit omnes, & apud eos iudicia cum Ecclesiastica tum Ciuilia restituit, eo quo diximus modo fuprà cap. II. Inde igitur repetenda erunt quæ huc pertinent.

Tempore Athaliæ cultus facer profus concidiffet, nifi Iojada fummus Pontifex in ea tempora incidiffet, qui Ioam regno inaugurauit: quique cum ante inaugurationẽ Ioæ, tum etiam poft adiutus & admonitus à Ioa Templum & Templi ministros priftino ftatui qui tempore Ioram, Ochoziæ,

atque adeò ipsius Athaliæ admodum perturbatus fuerat, restituit.

2. Reg. 25.
4. &c.
3. Chron.
24. 4, &c.

Hoc duntaxat Ioas innouauit vt quia à Leuitis impetrare non potuerat, vt ex pecuniis quas illi recipiebant ex Siclo celsus, ex redemptione votorum conceptorum de personis, atque ex spontaneis oblationibus (quæ certè ad Thesauros prioris generis pertinebant) ruinas Templi instaurarent (sicut & à Deo ipso Siclus census & spontaneæ oblationes ad Tabernaculi constructionem adhibita fuerant) vt, inquam, in arcam quandam ad operculum ea gratia perforatum pecuniæ illius generis cõiterentur, & inde illæ à Sacerdote summo, vel ex secundariis primario, & Regis Scriba assumerentur: atque è vestigio ad illas Templi ruinas instaurandas infunderentur. Cum verò opus istiusmodi absolutum fuisset, rursus genuinus earum vsus reuocatus est.

3. Chron.
26. 16, &c.

Tempore Vziæ seu Azariæ Regis optimè constitutam fuisse politia Ecclesiasticæ disciplinam arguit factû illud Azariæ summi Sacerdotis: qui tam præsentis animo Regem illum Azariam seu Vziam cum octoginta aliis Sacerdotibus ab ipsius Sanctuarij aditu, & suffitu ad illius altare faciendo reuocauit.

Eze-

Ezechias regno inauguratus Sacerdotes & Leuitas cōuocat, & apud eos agit de re-
2. Chron. 29. 3.
 purgando Templo, & politia Ecclesiastica
 redintegrandam ex Dauidis præscripto.

Quod & præstitit quantum potuit ac-
vers. 82. & c. 31. 2.
 curatissimè.

Hoc tamen non fuit in politia ab Eze-
 chia restituta, quod Dauid instituerat de
 Quæstore Theauri ex quo suppeditabatur
 quod necessarium erat ad sacrificia ordi-
 naria Aedis sacre, Iuge videlicet, Sabbatho-
 rum, Neomeniarum, &c. Nam Rex illa vo-
 luit de suo suppeditari.

Fuerunt certè Theauri ab eo restituti
 non solum primitiarum & decimarum, sed
 & rerum consecratarum Deo: verum alio
 modo distributi, nimirum Sacerdotibus &
 reliquis Leuitis solis in eorum vsum.

Illi autem vel Ierosolymitani erant, vel
 incolæ aliarum vrbium Iudaici regni, vel et-
 tiam insularum & suburbiorum.

Congèrendis & cumulandis illis The-
 sauris præerat Cananias Leuita, eiusq; Le-
 gatus erat minor eius natu frater, Schimhi.

Distribuendis illis apud omnes Leuitas
 Ierosolymitanos subpræfecti erant Ie-
 chiel, Hazazjahu, Machath, Hasael, Ieri-
 moth, Iozabad, Eliel, Iismachias, Machath
 & Baraias.

Distribuendis verò apud alios omnes Leuitas, quàm Ierosolymitanos, præerat Kore filius Iimna Leuita & Ianitor Orientalis, quasi etiam iam tunc Ianitores præesent asseruandis Templi thesauris.

Huius subpræfecti fuerunt in vrbibus Iehuda Hedhen, Minjamin, Ieschua, Schemahja, Amarja & Schechanja.

Quæstores istiusmodi (vel certè alij) præfuerunt accensendis familiis Sacerdotum atque Leuitarum omnium tam Ierosolymitanorum quàm aliorum: ita vt mares primùm omnes numerarentur qui tertium annum superarent.

Deinde ab iis recenserentur qui nati erant viginti annos, secundum eorum muneræ & prouincias.

Tertiò etiam ab iis recenserentur omnes eorum pueri [paruuli] eorùmque vxores, filij & filia, ita vt eorum fide & prudentia, qui ex Leuitarum familiis erant, ad res Sacras admitterentur.

Quinetiam Sacerdotibus maribus quæ operi rustico operam dabant in suburbijis vrbium quæ Sacerdotibus assignatæ fuerant, illi iidem portiones suas distribuebant: atque adedò omnibus iis qui ex genealogia in Leuitas accensebantur. Hæc verò ita repetita 2. Chron. 31. 19. respicere videntur
Leui-

Leuitas & Sacerdotes qui propter vitium aliquod, munus Leuiticum obire non poterant.

Huius ætate admissa sunt quædam aduersus ceremonias Ecclesiasticas, vt quòd Leuitæ victimas excoriarint, vt & postea euenit tempore Iosifæ (cùm illud Sacerdotum esset ex Leuit. 1.6.) quòd ab vniuerso populo celebratum sit Pascha mense secundo: quòd Leuitæ Paschales agnos eorum qui immundi ad festum confluxerant, immolarunt: quòd & immundi de illis agnis ederint: sed quæ omnia idoneas habeant excusationes.

Tempore Iosifæ res Ecclesiasticæ admodum perturbatæ paulatim restitutæ sunt. Quum enim repurgasset Iehuda, Ierosolyma & tribus Menasse, Ephraim, Simeonis & Naphtali: & delubra omnia, lucos, idolaque sustulisset, conuertit se ad Templi ruinas sarcindas: atque ad eam rem mittit ad Chilkiam Sacerdotem summum tres ex suis proceribus qui vnà cum ipso Chilkia pecuniam ex Iudæis omnibus collectam ab ipsis Leuitis, dent Leuitis qui operi Templi præerant, vt illud artificibus ipsis postea in manum traderent.

Præfeti illi duo numerantur Iachath & Hobadja, Leuitæ ex Meraritis. Illis vi-

dentur adiuncti duo Zecharja & Meschulam ex Kehatitibus, qui opus vrgerent: ita vt ex Leuitis qui intelligētia valerent ad Cātica adhiberentur, & super onera (seu super aduectores. i. ad ea inspicienda & obseruanda quæ in Templum aduehebantur ad illud instaurandum) & vt exactores essent cuiuslibet operis quod tum in Templi instauracione fiebat: quinetiam ex Leuitis erant Scribæ, Præfecti & Ianitores. Hoc non solum referri potest ad propositum ipsum instauracionis, sed & eò vt dicatur Iosias adhibuisse Leuitas ad iudicia Ecclesiastica & Ciuilia: & Scribarum nomen Legisperitum significet.

2. Reg. 22. Dum hæc accuratissimè fiunt, reperitur liber Legis à Chilkia, & Regi affertur, qui consulta Prophetissa Holda, coegit Ierosolyma Seniores Iehuda & Ierusalem. i. Synedrion summum, vnà & Chiliarchos, Centuriones, &c. atque ipse postea vt omnis vir Iehuda, & omnes ciues Ierosolymitani, Sacerdotes, Leuitæ, & Prophetæ (.i. Scribæ seu Legisperiti, vt exponit Ionathas) & vniuersus populus à minimo ad maximum vsque, ascenderūt in Templum. Ibi perlecta Dei Lege, Rex fœdus cum Deo de ea implenda renouat. Et statim præcipit Chilkia Sacerdoti summo & Sa-
cer-

cerdotibus Secundariis (i. duobus aliis precipuis, vel etiam reliquis aliis) & Ianitoribus vt Templum repurgent.

Vbi Iofias progressus fuisset in instauro Dei cultu, restituendos curauit Leuitas suis vicibus & functionibus. 2. Chro. 35

Tres nominantur כְּנִיֵּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ i. duces Templi Chilkias, Zecharja & Iechiel. 2. Chron. 35. 4.

Chilkias est Sacerdos summus. Zecharja videtur esse prior ex Secundariis magis illustribus, ille videlicet qui propriè dicitur כְּנִיֵּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ Dux Templi: qui erat ex posteris Eleazar, & præerat reliquis Sacerdotibus, Principibus tribus Leui, atque adeo ipsis Kchatitis.

Iechiel videtur esse posterior ex Secundariis magis illustribus qui propriè כְּנִיֵּי i. Legatus aut subpræfectus dicitur: qui primus erat ex progenie Ithamar, & præfectus Gersonitis & Meraritis.

Sex nominantur Leuitarum principes, Chananja, Schemahja, Nethaneel eiusque fratres, Chaschabja, Iechiel, & Iozabad.

Initio regni Eliakim (qui & Ioakim) confirmati à Nebuchadnetsare, vel etiam mensibus aliquot post eum inauguratum à Pharaone Nephone, Sacerdotes. i. Sacerdos summus & Secundarii atque reliqui alij vnà etiam & ipsi Prophetæ. i. vt inter-

pretatur Ionathas, Scribæ, hoc est Legis periti, qui videlicet Legis interpretatione & cognitione profitebatur, vel qui saltem se pro talibus venditabant, siue essent Leuitæ siue ex alia tribu, vna & ipse populus. i. Iudices & Seniores populi (si velis) Ieremiâ morti adiudicant, sed Synedrion summum eum liberat, vt supra attigimus.

Jeremi. 29.

Anno primo T sedekia T sephanja filius Mahazia [principis postrema vicis Sacerdotum, & proinde ex posteris Eleazaris] idemque Sacerdos & Propheta, vt se iactabat, eum habet honorem ab alio quodam Pseudopropheta, vt dicatur substitutus in locum Iojadæ Sacerdotis (qui vel nuper demortuus fuerat, vel certè in captiuitatem deductus) vt tanquam præfectus Templi cõiiceret in carcerem & compede omnem virum insanum & prophetantem.

Atque hic videtur illud ipsum munus obiisse quod Zecharja ille de quo supra, ita vt reliquis sacerdotibus præesset eosque moderaretur : vnde & eorum fit mentio in epigraphe epistolæ quam ille Pseudopropheta Schemabja Nechelamita ad eum T sephanjam scribit.

Jer. 21. 1.

Eius ipsius fit mentio Jerem. 21. 1. item & Paschur filij Malchia Principis quinta vicis Sacerdotum & proinde ex posteris Eleazaris.

Eleazaris.

Cap. 20. 1, Jeremias meminit Paschur filij Immer Principis decimæ sextæ vicis Sacerdotum, & proinde postremæ ex posterioris Ithamaris, qui dicitur פִּקְרִי בְּגִיִּר. i. Legatus dux in Templo, hoc est ita dux vt posterior esset ex Secundariis & postremus ex tribus Templi ducibus.

Anno nono Tfedekiaë Nebuzardan deportasse dicitur Serajam summum Sacerdotem & Tsephanjam Secundarium, ex tribus videlicet Templi ducibus, hoc est præcipuum inter duos Secundarios, ex stirpe Eleazaris: & tres custodes liminum.

C A P V T X V I.

De politia Ecclesiastica decem tribuum.

Politiam Ecclesiasticam apud decem tribus longè perturbatior fuit quàm Ciuilem, propter Idololatricam quam inuexerunt ipsi Reges: ne videlicet populus alioqui religiosus (aut certè superstitiosus) Ierosolyma rediret, & tandem ad Reges Ichuda deflecteret. Ea tamen vtcunque bipertitò diuidi potest, in Piam videlicet, & Idololatricam. Idololatrix (vt Satan simia Dei est) ad genuinam illius exemplar ficta est: nisi quòd morosam in mores inquisitionem nullam

habuit. Habuerunt autem ad sua idola præcipua Sacerdotes qui & כוהנים. i. Sacerdotes vocabantur, apud decem tribus æquè atque apud Regnum Iehuda. Habebant & כמרים. i. Atratos & Pullatos homines ad superstitionem magis honestandam, qui Leuitis ex aduerso responderent.

Pia duos duntaxat ordines habuit apud decem tribus, Prophetarum videlicet & Seniorum. Sacerdotibus enim Aharonicis aliisque Leuitis non licuit illic munus suum obire.

Prophetæ alij erant muneri ipsi prophetico obeundo præfecti, alij discipuli tantum, qui ea de causa Hebraicè Filij Prophetarum vocantur. Rursum inter Prophetas illos videtur vnus aliquis supereminuisse tanquam משיח: quales fuerunt Elias & Elisæus, qui loca omnia obibant, vbi erant & Scholæ & Ecclesiæ.

Propheticum munus situm fuit vel in docendo, vel in regendis Ecclesiæ actionibus.

Docendi munus duplex fuit, in Schola videlicet & in Ecclesia.

In Scholis Prophetarum discipuli aliquando sedere dicebantur coram ipsis Prophetis, aliquando verò stare coram Domino.

Sedere dicebantur quando Prophetarum lectionibus operam dabant, vnde & Scholæ

Scholæ seu Academiæ Hebraicè dicuntur
 חֲסִדוֹת. i. Sefsiones.

Stare verò coram Domino, quando vel
 ex ipsis Scholis seu Prophetarum colle-
 gijs, vel etiam ex vniuersa Piorum Eccle-
 sia, Prophetarum discipuli mittebantur ad
 obeundum Prophetiæ ministerium: præ-
 euntibus videlicet precibus & manuum im-
 positione, quasi ita Domino sisterentur, &
 ab illo vocationis suæ mandata acciperent,
 & proinde meritò se à Deo missos dicere
 possent, vocationemque suam aduersus
 quaslibet calumnias, & hominum contu-
 maciam asserere, vt Elias & Elisæus faciunt.
 Atque ex hac phrasi & consuetudine Abē-
 Hezra acutissimè explicat quòd Ionas di-
 citur fugisse חֲסִדוֹת. i. Ab ad præsentiam
 Domini. i. à loco in quo Prophetæ mittent-
 di ad Prophetiæ ministeriū Deo sisteban-
 tur, & in quo Deus luculentiorē sui præ-
 sentiam exhibebat.

1. Reg. 17. 26
 & 18. 15. &
 2. Reg. 7. 14

Seniores erant qui in mores & vitam
 Piorum virorum qui Pijs Ecclesijs illius
 Regni nomen dabant, inquirebant, & re-
 prehensionibus censurisque Ecclesiasticis
 animaduertebant.

Horum Seniorum & reliquæ Ecclesiæ
 cœtus & actiones moderabantur Prophe-
 tæ: ita vt ad Prophetæ domum aliquando

1. Reg. 6.
 32

Seniores conuenirent.

Prophetæ eorumque exercitia in vrbi-
bus celebrioribus erant.

Porrò politix huius vtraque forma o-
mnino defuit, imò & ciuilis illa de qua su-
prà cap. 12. vbi decem Tribus ab Assyriis
deportatæ fuerunt. Neque vnquam earum
vlla in earum Tribuum ditione instaurata
est, nisi sub Ierosolymitanorum auspiciis.

CAPVT XVII.

*Politia Ecclesiastica in captiuitate
Babylonica.*

Am inde à tertio anno Iehoja-
kim in quo Nebuchadnetfar
cœpit Iudæos in Chaldæa de-
portare, Iudæi in Babylonia a-
liquem Seniorum cœtum habuerunt, item
& Prophetas, tum yeros tum falsos, quos
audiebant. sed quàm perturbata ibi fuerint
omnia, testantur historix Sacræ, Ieremias,
Iechezkel & Daniel.

CAPVT XVIII.

*Politia Ecclesiastica post reditum ex captiui-
tate Babylonica.*

Quum facta fuisset potestas Iu-
dæis redeundi in patriam, tan-
dem ex omnibus Sacerdotum
vicibus & ordinibus quinque
reper-

reperiti sunt.

Sūmus sacerdos Ieschuah

Ex Tsa	}	Dux Tēpli secūd ^o Serajas	}	& a-
doki				
poste-	}	& inter alios secū-	}	822
ris				
		primarius,		

Ex Charim principis vicis tertiæ 1017

Ex Malchię principis quintę, quę
tribuitur Paschur, viro in illa
familia percelebri, vt apparet
ex 1. Chron. 9. 12. 1247

Ex Ieschuah principis nonę, quę
tribuitur Iedahjæ 973

Atq; hi sunt ex posteris Eleazaris.

Ex posteris Immeris princi-
pis decimæ sextæ vicis Sa-
cerdotū & postremæ ex
Ithamare 1052. qui-
bus præerat

vnus זבדיאל, Zabdiel, qui vel eo nomine di-
citur זבדיאל quod Ithamaritis præesset, vel
quod Legatus fuerit Serajæ ducis Templi
ad Ithamaritas & reliquos Leuitas, ita vt
postremus fuerit ex tribus Tēpli ducibus.

Atq; hi omnes patres seu capita
familiarum appellantur.

Ex his delecti fuerunt Principes Sacer-
dotum, id est (vt Hebræi interpretantur, &

k. j.

verum esse videtur ex Hezræ 6. 18.) vicum dudum à Dauide institutarum Principes viginti duo qui nominatim designantur Nechem. 12. ita vt etiã nominetur ibi quidã Abia ex cuius vice credam fuisse Zachariam patrem Ioannis Baptistæ.

Ex Leuitis filiis Ieschue, & Kadmielis filiorum Hadauiæ

74

Ex Cantoribus filiis Afaph

148

Ex Ianitoribus seu Ianitorum filiis

138

Ex his quidam adhibiti sunt ad opus ipsius Templi, quidam vero ad opus externum.

Administri

Illorum ergo }
quidam fue- } rei sacræ,
runt. } Cantores,
} Ianitores, &
} Quæstores.

Administri rei Sacræ in posteriore Templo tot initio fuisse quot in superiore fuerant, verisimile non est, vices tamẽ aliquot eos habuisse certissimum est ex Hez. 6. 18. per quas vacarunt quibusdam ex illis muneribus & prouinciis, quibus illi rei Sacræ Administri à Dauide præfecti fuerat, vt apparet ex 1. Chron. 9. Quia ergo ipsorum administratorum numerus, ordinariis eorum muneribus non sufficiebat, ad ea assumpti sunt ex Ianitoribus.

Ex

Ex illis ergo præcipui quatuor præerant cubiculis & Theſauris Templi.

Ita vt ex illis aliquis præficeretur vasis miniſterij, hoc eſt veſtibus, tapetibus, & reliquis id genus, quorum maximus erat vſus in Sanctuario, quæ non ſolum dicuntur *כלי עבודה*. i. vaſa ſeu arma cultus [Diuini videlicet,] ſed & *בגדי שרת*. i. veſtes miniſterij.

Alij ex eodem ipſo numero præficerentur vasis, vasis inquam ſanctificatis (ſeu ſanctificari ſolitis) qualia erant inſtrumenta aurea, argentea, ænea, ferrea, &c. deinde & ſimilæ, vino, oleo, thuri, & aromatis.

Vnus Mattithja primogenitus Sallum primarij inter Ianitores quatuor, præerat operi ſartaginum.

Filij Kaathitarum præerant parandis panibus Propoſitionis.

Ad reliqua alia munera propria adminiſtrorum rei Sacræ, illi pauci qui ex Leuitis alijs reſtabant, adhibiti ſunt.

Ianitores quatuor erant præcipui ad quatuor mundi plagas, quos verſimile eſt ita ſuo muneri proſpexiſſe vt quam potuerint accuratiſſimè ſuorum vices deſcripſerint, & conformarint ad eas quæ à Dauide & Solomone inſtitutæ fuerant.

Quatuor etiam illi in circuitu Templi commorabantur, quòd præcipuam cuſto-

diendi Templi prouinciam subiissent, nimirum cubiculorum & thesaurorū Tēpli.

Hi etiam singulis mane Templi fores aperiebant.

Quatuor illi præcipui numerantur Salum, Akkub, Talmon & Achimam.

Cantorum tres videntur fuisse ordines præcipui, vt ab ipso Dauide instituti fuerāt.

Ad dextram. Ad medium. Ad sinistra.

Mattanja ex Babbukja ex fra- Habda
filiis Afaph, tribus Mattanjæ, ex poste-

cui hoc etiā vel quia erat ex ris Iedi-
incumbebat posteris Heman thun.

vt reliquis fratris Afaph, vel
in cātu præ- quia erat ex ipsi-

iret, eosque met fratribus Mat-

moderare- tanjæ, quòd nulli tum Iero-
tur. solymis essent Hemanitæ.

Dubium non est quin ex his constitutæ
fuerint vices, & quantum fieri potuit vici-

bus superioribus olim à Dauide institutis
accommodatæ. Ex filiis Afaph cantoribus

erant qui inspiciebant in opus Tēpli.

Quæstores fuisse verisimile est alios ab iis
quatuor qui præcipui erāt inter Ianitores;

vt ex his apparet quæ ad postrema tēpora
Nechemie euenerunt. Superiores illi qua-

tuor præerant cubiculis in quibus reposita
erant vasa Templi, & thesauris posterioris

gene-

Nechem.
11.22.

Nechem.
12.43.

generis, hi verò thesauris prioris generis.

Nathinæi vnà & filij seruorú Solomonis quâ plurimi fuerût, iisdem profus muneribus destinati quibus in Têplo Solomonis.

His omnibus Leuitis vt & eorum maioribus distributæ fuerunt suæ vrbes & pagi.

Vnde Nêchem. ii. describuntur qui ex his, Ierosolymis manserunt, qui verò extra Ierosolyma mansisse censendi sint.

Leuitarum qui Ierosolymis manserunt, caput & dux præcipuus vel potius præfectus sub Sacerdotum auspiciis, fuit Huzzi ex Asaphitis, nisi quis velit hoc intelligendum & restringendum ad Cantores quorum dux fuerit istiusmodi Huzzi.

Nathinæos omnes verisimile est (hoc etiam satis diserte declarante Nechemia) habitasse Ierosolymis ad Arcem Hophel. Illis duo præfecti dicuntur Tficha & Gispa.

Atque hic ordo præsertim Cantorum & Ianitorum perseuerauit tempore Ioakim & Eliasehib summorum Sacerdotum, ita vt illis pauci Leuitæ adiuncti essent: quinimo vsque ad tempora summi Sacerdotis Iaddi durauit ordo de quo supra, non solum Leuitarum, Administrorum paucorum, Cantorum & Ianitorum, sed & Sacerdotum, nisi quòd ex tempore Ioakim apparet ita cœpisse restitui sub Ieschua Sa-

cerdotum vices, vt nunquam defuisse videatur; sicut nec aliorum Levitarum.

Nech. 13. 4. Tempore Ioakim eius filius Eliakim quæstor fuit Thesaurorum prioris generis & posterioris.

Nech. 13. 2. Cæterum cum Nechemias comperisset Eljaschib non bene versatum fuisse in demenso Leuitis omnibus representando, novos quosdam instituit Quæstores; præsertim Thesaurorum posterioris generis, nimirum Schelemjam Sacerdotē, Tfadokum Scribam, & Pedajam Leuitam, & eorum Legatum Chananim filium Zaccur filij Mattanjam: ita vt horum esset fratribus suis Leuitis solum demensum dispertiri.

Nech. 11. 24. traditur Pethachjam filium Mesezabeel ex posteris Zerach filij Iehuda fuisse ad manum Regis in omni re ad populum; hoc est, vt apparet ex ipso contextu filo, destinatum fuisse à Rege seu Monarcha Persarum, vt suppeditaret quæ erant necessaria ad ea Templo suppeditanda quæ populus suppeditare debebat, ad quæ etiã præstanda Rex ipse seu Monarcha Persarum Artaxerxes Longimanus se obligauerat; Hez. 6. 8, & 9. & 7. 20.

Nechem. 11. 16. dicuntur Schabbethai & Iosabad præfecti operi externo Ædis Dei (seu sacrae) ex capitibus patrum. Opus vero istius-

istiusmodi externum *Ædis Dei* non male de iudiciis & Leuiticis Præfectis eorumque numero in ea Iudæorum redūm paucitate supra cap. 12. explicari posse diximus, vt & opus externum super *Israelem* iam cap. 10. exposuimus: sed si quis Opus externum pro *Æde Dei*, interpretari malit opera ea quæ extra Templū facta ad Templi vsum, aut refectionem pertinebant, non admodū repugnabo: vel propter illud, *לכות האלמים*, *Ædis* (vel pro *Æde*) *Dei*.

Quam bene facta tecta conseruata fuerit hæc politia ab Iaddo vsque ad Ionatham Maccabæum, non ita constat, nisi quod *ἀπογοιζαυ* Iudæis concessam legimus à Regibus *Ægypti* & *Syriæ*, vsque ad Antiochum Epiphanem, à quo Iason (qui & Iesus dicitur) Oniæ summi Sacerdotis adhuc superstitis frater, ingenti pecuniæ vi Summū fratris adhuc viuentis Sacerdotium emit, & pro legibus diuinis paulatim Græcorū instituta substituit: quod etiā Menelaus tertius frater aduersus vtrunque fratrem audaciū & impudentiū ausus est, tandēque ad eam rem sibi nactus est Legatum Lysimachum per omnia cognatum. vnde & octauo Antiochi Epiphanis anno tota Iudæorum *ἀπογοιζαυ* iusto Dei iudicio cōcidit.

Politia istiusmodi ita prostrata, paulatim

restitui cœpit à Mathathja, aliquanto amplius à Iudâ, omnino à Ionathâ & Simone eius fratre, vt apparet ex eorum gestis & titulis. nisi quòd in Ionathâ summum Sacerdotiũ tranſlatũ dicatur à poſteris Tſadochi in poſteros Iojarib, authoris primæ vicis, quæ ex poſteris Eleazaris fait, niſi Iojarib iſtiusmodi illũ eſſe velis de quo Nech. 12. 6

Ita autẽ reſtituta duraffe videtur vſq; ad tẽpora Herodis primi qui Ananelũ ex obſcuro admodum Babyloniorum Sacerdotum genere, pro Aſmonæis ſubſtituit, & ſummum Sacerdotium ita ſœdauit, vt authoratis ſubinde qui eo fungerentur, indigniſſimos quoſque pro libidine ſufficeret: quod etiam alij Iudææ reges & Toparchæ auſi ſunt, imò & Romani Procuratores, quæſtui nimirum attentiores: & poſtea ex Romanorum priuilegio Chalcidis reges. Ad hanc ordinis violationem acceſſit lógẽ poſt illa altera cuius meminit Iosephus Antiq. Iud. 20. 6. qua factum eſt vt Sacerdotes primarij (vel certè qui erant ex genere Aharonis) Sacerdotes alios (vel certè Leuitas) decimarum iure priuarent. Acceſſit & altera qua Agrippa minor ex Synedrij ſententia Leuitis Cantoribus cõceſſit equẽ ac Sacerdotibus aliis, lineam veſtẽ geſtare. Ad has corruptiones quamplurimas alias acceſſiſſe

accessisse verisimile est, sed & apparet ex Sacris literis & profanis historiis, præcipua quæque Politicæ Ecclesiasticæ fundamenta facta tecta conseruata fuisse.

Habuerunt enim Ierolymis ordinem Act. 4.6
aliquem Sacerdotum seu γένος ἀρχιεργικόν
Genus Sacerdotale, inter quos vnus aliquis Luc. 1.5
summus Sacerdos superemineret, reliqui
suas vices obirent qui etiam ἀρχιεπίς dicti
sunt, vel respectu Leuitarum qui apud Io-
sephum & Sacros noui Testamenti scri-
ptores aliquando ἐπίς dici videntur, vel
quòd in Chronicorum historiis Sacerdo- 1. Chron.
tes omnes Principes rerum Sacrarum & 24.5.
[domus] Dei vocantur.

Habuerunt & Leuitarum quendam or-
dinem, qui aliquando Leuitæ, aliquando e- Ioan. 1.19
tiam ἐπίς dici videntur.

Habuerunt & ex indigenis suos Prophetas,
quos γραμματεῖς .i. Scribas, & νομοδιδασκά- Math. 23.4
λοις .i. Legisperitos appellarunt, qui vnà cū
Sacerdotum ordine de doctrina cognosce-
bant, & vnà cum populi Senioribus in mo-
res inquirebant, & iurisdictionem Eccle-
siasticam publicè exercebant.

Habuerunt & ex Iudæis exteris Synago- Act. 6.9, &
gas quasdam seu collegia in quibus illi ita 24.12.
docerentur, vt postea docendis Iudæis suis
popularibus præficrentur.

Extra Ierofolyma fiue in Iudæa ipfa, fiue in aliis regionibus Iudæi Synagogas quafdam habuerunt, in quibus vt potuerunt fuę religioni operam dederunt. Quia ergo extra Ierofolyma facrificare non licuit, etiam perturbatiffimis temporibus (nifi quod Iudæi *Egyptiaci* abufi teftimonio Iefaiæ, & Templum aliquando aufi sunt exædificare & in eo facrificare) ad Synagogas illas duntaxat conueniebat populus ad preces folennes, ad audiendam Legem & Prophetas eorũque interpretationem, item ad audienda Legis Mofaicæ Iudicia cum Ciuiliatim Ecclefiãstica.

Hæ Synagogæ omnino responderunt cœtibus Ecclefiãsticis Leuitarum & Prophetarum qui extra Ierofolyma primis temporibus à Iofua & Samuele inftituti fuerat, ex Legis præfcripto.

Leuitarum igitur & Prophetarum locũ subierunt in illis Synagoga Archifynagogi qui in eadem Synagoga plures fuerunt, vt apparet ex Act. 13. 15. & 18. 8. & 17. vbi duo Archifynagogi Crifpus & Softhenes eiusdem Synagogæ Corinthiæ nominantur: qui quidem nõ folũ fingulis diebus feftis preces concipiebant, Legemque & Prophetas legebant, fed & illis interpretationem adiuciebãt, aliiq; qui ad id illis idonei

vide-

Videbatur: vnde fortasse & illa de Prophe- Act. 23. 13
 tarū interpretatione postea in Ecclesiam à 1. Cor. 14.
 Paulo inuehūtur. Nam qui Prophetæ pri- 26.
 mum dicti sunt, & postea Scribæ & Legif-
 periti, postremo in Synagogis Archifyna-
 gogi sunt appellati: vnde verisimile est Ar-
 chifynagogos illos Seniorū ordinē qui in
 mores inquirerent, moderatos fuisse. Nam
 & in illis sui etiam *ἱεροπύται* fuerunt. Luc. 4. 20.

In Synagogis Iudaicæ prouinciæ & Sy-
 riæ Damascenæ quæ Iudææ à Iudæis adscri-
 bebatur, minores causæ Ecclesiasticæ tra-
 ctabantur, maiores & difficiliiores, aut etiā
 minorum appellationes Ierosolyma refe-
 rebantur, vt apparet ex Act. 9. 1.

In aliis aliarum prouinciarum Synago-
 gis quæ tractabantur, terminata videntur:
 ita tamen vt per literas sese mutuò omnes
 consulerent & admonerent, vt apparet ex
 Act. 28. 21.

C A P V T X I X.

*De schismatis, apostasiis & sectis quæ apud
 Hebræos exorta sunt.*

Denique locus hic omnino po-
 stulat, vt de schismatis, aposta-
 siis & sectis quæ apud Hebræos
 emerferūt, agamus. Secessio igi-
 tur decem tribuū primū apud illos schisma
 l. ij.

creasse videtur, quod tandem in manifestâ apostasiam desiit.

Gravius certè peccarunt Samaritani, id est, populi illi qui ab Assyrio in Samariâ ad coloniam deducendam deportati sunt. Nam non solùm genuinum Dei cultû suarum superstitionum & idololatriarum ritibus conspurcarunt, sed & quibus potuerût calûniis, insidiis & pessimis artibus Iudeos ex captiuitate Babylonica reduces impedierunt quominus Urbem Templûmque ipsum instaurarent.

Quibus nominibus Hebræorû Rabbini asserunt Iudæis illis reducibus visum fuisse solemnem Excõmunicatione (vel, si velis, Anathemate) Samaritanorum consortio suis interdiceret. Eius excommunicationis seu anathematis ritus & fragmenta quædã extant in cõment. R. Schimehoni in Nechemiâ, paulò post explicatû versum 68, cap. 7;

Inimicitias istas atque excõmunicatione auxit, quòd cum Nechemias Manassem ex genere summorum Sacerdotû, eundemque Sanballathi Horonitæ, Samaritanæ gentis Satrapæ generum, ab Altari Sacrifq; arcendum procurasset (vt suprâ cap. 13. fusiùs exposuimus) & Sanballathus Manassis illius socer ab Alexandro Magno obtinuisset ius Tèpli & Sacerdotij apud montē Garizin
erigendi

erigēdi, Manasses iste Templi illius supremus Pontifex, apostatas quos poterat ex ipsis Ierosolymitanis ad se pellexerit. Atq; hæc omnia efficiunt, vt nō prorsus absurda videātur quæ de diuersis Samaritarum hæresibus tradit Epiphanius. Quod verò ad Iudeorum hæreses seu sectas attinet, quatuor illas duntaxat hîc sumus perstricturi quæ ante euerfam Ierosolymam apud ipsos Iudeos viguerunt. In illis primus locus Essæis seu Essenis meritò tribuitur. Illos enim esse puto qui i. Macc. 7. 13. Afsidæi appellantur, Iudeorumque primi & præcipui dicuntur.

Essæos seu Essenos Afsidæos esse arguit, q̄ apud Iosephum filiū Gorionis Hebraicè scribentem, qui Essæi seu Esseni dicuntur ab aliis, & præsertim à Iosepho Græcè eadem historias describēte, חַסִּידִים *Chasidim*. i. Benigni seu Pij appellantur. Nam q̄ lib. 5. cap. 23, dici videntur חַסִּידִים quasi Variantes, illud sectæ non tribuo, sed ad sententiam refero: quæ sic vertēda videtur ex significatione vocis חַסִּידִים. i. Detrectās, ad Prou. 24. 21: Sed nec detrectantes (istiusmodi iusiurandum, Herodisq; dominationē & imperiū) qui ex Chasidæis [erant,] propter Menachem detrectantē (eadem illa videlicet) qui [erat] ex Chasidæis, &c. Quod si sectæ tribuendum sit, Ossenos eo nomine intel-

ligam, in quos & Essenorum nonnullos degenerasse statim subiiciemus.

Et verò si à בְּנֵי בְּנֵי בְּנֵי .i. Benignus, Plus, Essæus deducere velis, non est quòd mireris 7 postremam dictionis literam ex frequenti vsu ab Hebræorum plebe detritam fuisse, quòd Syri Antiocheni vulgò בְּנֵי בְּנֵי Benignum pro Hebraico בְּנֵי בְּנֵי vsurpent. Porro Essæorum seu Essenorum dogmata fusissimè profectur Iosephus Antiq. Iud. 18.2. & Belli Iud. lib.2. cap.7, ex quo capite satis apparet Essenos quosdà degenerasse in Offenos, si quæ ibi de altero Essæorù collegio traduntur, conferantur cum his quæ de Offenorù dogmatis & regione scribunt Epiphanius lib.1. tom.1. cap.19, item & Plinius naturalis historiæ lib.5. cap.17.

Sadducæorum dogmata & originem (à Tsadducho quodam videlicet) tradunt Epiphanius eiusdem illius lib. cap.14. & Iosephus illis iisdè locis quæ suprà notauimus: Quibus & de Phariseis eorùmq; placitis agit, vt ea etiam tractat Epiphanius eiusdè illius libri cap.16. vbi & appositisimè eorù nomen à Separàdo deducit. quòd videlicet spontanea quadam & superflua religione & ficta vitæ morùmq; sanctitate à reliquis se separarent: quasi etiam eo modo se eximios & præstantissimos Iudæorum omnium

manium ostentarent. Nam Chaldaicū פְּרִישׁ (à quo esse factum Pharisei nomen vel illud indicat, quòd Hebræorum Rabbini Phariseos פְּרִישִׁים vocant ex participio Hebraico omnino illi Chaldaico antistropho) & Separatum & Eximium significat. vnde & Paulus gloriari videtur Act. 26. 5. se Phariseum vixisse iuxta exquisitissimā Iudæorum sectam. Hanc etymi rationem aliquo modo confirmat Chaldæus Paraphrastes Ionathas in Hamos 2. 12. qui ex alludendi more quem habet vtitatissimum in suis paraphrasticis metaphrasibus, אֵת הַפְּרִישִׁים, i. Nazaræos à Propheta dictos, Doctores Hebræorum interpretatur. Dubium autē non est Ionatham eò loci respexisse ad ea pietatis exercitia quæ eius ætate in maximo erant pretio & vsu, qualis erat Pharisæismus: & suo tempore Prophætæ doctrinam accommodasse: & proinde innuere voluisse Phariseos perpetuos quosdam esse Nazaræos, i. ab institutis vulgi separatos & in Lege occupatos (vt explicat ibi Rabb. Schel.) vnde & auctoritatem illam docendi sibi arrogarint. quæ etiam eos vnà cum simulata illa vitæ sanctitate omnibus maximè eximios & illustres reddiderit.

Quarta Hebræorum secta, quæ Zelotarum dicitur, à Iuda Gaulonita & Sadducho

Phariseo cœpisse videtur, ex his quæ notæ
 Iosephus Antiq. Iud. 18. 1, & 2. vbi etiã plu-
 ribus de eorum dogmatis, itẽ & Belli Iud.
 lib. 2. 7. quo loco Iudas ille Gaulonita ap-
 pellari videtur Simon Galilæus. nisi forte
 duos illos, Iudam & Sadducum, tempore
 initæ descriptionis sub Cyrenio vel Qui-
 rino primùm exortos fuisse dixeris: deinde
 Copinio seu Coponio descriptionem illã
 absolvente, Simonem illum Galilæum su-
 peruenisse, qui in Galilæa præcipuè, Zelo-
 tarũ placita disseminaret. Eorum progres-
 sum atque etymi rationem, quòd videlicet
 meliorum institutorum Iudaicæ discipli-
 næ æmuli essent, habes lib. septimo Iose-
 phi de bello Iudaico capite 28. & 4. cap. 5.
 atque ad eò reliquis libris & capitibus sub-
 sequentibus. Hæc verò secta omnium su-
 periorum Iudæis ipsis omnibus nedum au-
 thoribus & affectis perniciosissima fuit:
 vt quæ Iudæorum omnium excidium to-
 tiũque Reipublicæ Iudaicæ prostrationẽ
 non modò accelerarit, sed & eam tam mi-
 seram & calamitosam effecerit.

קרניאל

F I N I S.

Pag. 88. lin. 1. lege æqualem.